

บทบาทรฟงตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
ในครอบครัวมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

นางสาวเพ็ญศรี พุ่มเทียง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา

ปีการศึกษา 2545

ISBN :

ลิขสิทธิ์ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**THE ROLE OF THE SELF RELIANCE OF GRADE SIX
STUDENTS IN THE MODERN FAMILIES IN
PHASICHAROEN DISTRICT BANGKOK.**

Miss Pensri Phumthiang

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Master of Art (Social Science for Development)**

At Rajabhat Tnstitute Bansomdejchaopraya

Academic Year 2002

ISBN :

วิทยานิพนธ์	บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
	ในครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
โดย	นางสาวเพ็ญศรี พุ่มเที่ยง
สาขาวิชา	สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ. ดร. จันทรวีภา คีลลสัมพันธ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รศ. ดร. นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ดร.ประเทือง อัมพรภักดิ์

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นันทา วิทูลธิศักดิ์)
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สายหยุด จำปาทอง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จันทรวีภา คีลลสัมพันธ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์)

.....กรรมการ
(ดร. ประเทือง อัมพรภักดิ์)

.....กรรมการและเลขานุการ
(รองศาสตราจารย์ สมชาย พรหมสุวรรณ)

ลิขสิทธิ์ของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

เพ็ญศรี พุ่มเที่ยง. (2545). บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน

ครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา คณะกรรมการควบคุม

ผศ. ดร. จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ รศ. ดร. นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ ดร. ประเทือง อัมพรภักดิ์

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษารoles บทบาทการพึ่งตนเอง เปรียบเทียบเพศ และขนาดของครอบครัวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 284 คน เป็นนักเรียนชาย 145 คน นักเรียนหญิง 139 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ทดสอบค่าที (t-test) และทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการศึกษาพบว่าบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านการศึกษาและด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง แต่การพึ่งตนเองด้านสังคม หรือส่วนรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบเพศของนักเรียนและขนาดครอบครัวพบว่านักเรียนหญิงมีบทบาทการพึ่งตนเองดีกว่านักเรียนชายด้านการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และไม่พบความแตกต่างระหว่างขนาดครอบครัวกับการพึ่งตนเองของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับการพึ่งตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Pensri Phumthiang. (2002). The Role of the Self Reliance of Grade Six Students in the Modern Families in Pasicharoen District Bangkok, M.A. Thesis Bangkok : Graduate School, Rajabhat Institute Bansomdejchaophraya Advisory committee : Assist. Prof. Dr. Chanvipa Diloksambandh Assoc. Prof. Dr. Noglaksana Thepsawasdi Dr. Prathaung Ampornpuckdi

The purpose of this study was to study the Role of the Self Reliance of Grade Six Students. Compare sex and the family's size of grade six students and the relation between education, occupation, economic and child rearing of their parents with the self-reliance of grade six students. The method of multi random sampling was used in selecting 284 of grade six students. There are 145 male students and 139 female students in Pasicharoen Bangkok. Data were collected by using questionnaires and analyzed by SPSS/PC+. Statistical method used in this study were percentages(%) , arithmetic means ($\bar{x}$) , t-test and Pearson Correlation.

The result of study showed the role of the self reliance of grade six students in Pasicharoen Bangkok on education and economic was at moderate level. But the self reliance on social aspect was at good level. Comparing the students' sex and the families' size with the self reliance. It showed that there was significant different between males and females at 0.05 level and the female students had better self reliance than male students. There was no significant different between nuclear family and extended family on the self reliance of students. There was positive relation between parents' education level with the social self reliance at 0.05 level. There was positive relation between father's occupation with the economic self reliance at 0.05 level. There was positive relation between the economic status of parents and self reliance on economic at 0.05 level. There was positive relation between the democratic child rearing pattern with the self reliance at 0.05 level.

ประกาศคุณูปการ

สายใยแห่งความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เป็นพลังแห่งการสร้างสรรค์และเรียนรู้ร่วมกันของทุกคนภายในสังคม ครอบครัว คณะจารย์ และกลุ่มเพื่อน เปรียบเสมือนครอบครัวใหม่ ที่เอื้ออาทร ห่วงใย และเป็นกำลังใจให้กันและกัน โดยผ่านกระบวนการในการดำเนินการวิจัย ซึ่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นเครื่องยืนยันถึงความมุ่งมั่น ความอดทน และความพากเพียรได้อย่างชัดเจน ซึ่ง“ปริญญาเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความสำเร็จ แต่ผลสำเร็จของกระบวนการวิจัย ได้ถ่ายทอดถึงความมุ่งมั่น มานะ และความพยายามของคนๆหนึ่ง ที่จะพัฒนาตนให้ก้าวต่อไป”

วิทยานิพนธ์ เรื่องนี้เป็นผลงานวิจัยที่ทำให้ข้าพเจ้าได้ซึมซับถึงความสัมพันธ์ดังกล่าวข้างต้น โดยงานวิจัยชิ้นนี้จะสำเร็จและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ได้นั้น ข้าพเจ้าได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอาจารย์ ผศ. ดร. จันทร์วิภา ดิลกสัมพันธ์ รศ. ดร. นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์ ดร.ประเทือง อัมพรภักดิ์ ที่ได้มอบคำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนขอกราบขอบพระคุณเหล่าคณาจารย์ สาขาสังคมศาสตร์ทุกท่านที่ได้มอบความห่วงใยและคำชี้แนะ ตลอดจนแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งงานวิจัยเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ โรงเรียนและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทุกท่านท่าน ที่เสียสละเวลาอันมีค่าช่วยเติมเต็มให้กับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. ภักดิ์ และอาจารย์ มาลี ฐานปัญญา ที่ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และคำแนะนำตลอดมา รวมทั้งขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ในโรงเรียนฐานปัญญาทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจเสมอมา

ขอขอบคุณนางสาวกัลยาณี บุญส่ง นายสุกัญฐ หาญเลิศประเสริฐ และนางสาวภาวดี ศรีมุกดา ผู้ที่เป็นยิ่งกว่าเพื่อน ที่คอยให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ และเป็นที่พักพิงตลอดมา และขอขอบคุณสมาชิก “ พุ่มเทียง “ ทุกคนในบ้านที่คอยเป็นกำลังใจ แต่งเติม และผลักดัน จนกระทั่งทำให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

หากคุณค่า และงานวิจัยฉบับนี้มีประโยชน์อันใด ข้าพเจ้าขอขอบคุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แด่ บุพการี ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนเด็กๆที่จะเป็นพลังแห่งการพัฒนาประเทศชาติ สังคม ชุมชน และครอบครัวให้เข้มแข็งตลอดไป

นางสาวเพ็ญศรี พุ่มเทียง

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
ประกาศคุณูปการ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 ประโยชน์ของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตในการวิจัย.....	5
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.6 สมมุติฐานในการวิจัย.....	9
1.7 กรอบแนวความคิดในการวิจัย.....	10

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	11
- ความหมายของ “ บทบาท ”.....	11
- แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	13
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง.....	14
- ความหมายของ “ การพึ่งตนเอง ”.....	14
- ประโยชน์ของการพึ่งตนเอง.....	15
- ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง.....	16
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว.....	18
- ความหมายของ “ ครอบครัว ”.....	19
- ทฤษฎีที่เกี่ยวกับครอบครัว.....	23
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
3.4 การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
4.2 ผลการศึกษา.....	42
- การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยประชากร.....	42
- การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของ บิดามารดากับการพึ่งตนเอง.....	49
- การวิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่อการพึ่งตนเอง.....	57
- การวิเคราะห์เปรียบเทียบเพศ และขนาดครอบครัวต่อการพึ่งตนเอง.....	58
- การวิเคราะห์เปรียบเทียบ และขนาดครอบครัวต่อการพึ่งตนเอง.....	59

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา.....	60
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	63
5.3 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	69

บรรณานุกรม.....	71
-----------------	----

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.....	76
ภาคผนวก ข.....	77
ภาคผนวก ค.....	84

ประวัติผู้วิจัย.....	93
----------------------	----

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ จำแนกตามเพศ.....	35
ตารางที่ 2	แสดงจำนวนนักเรียน และจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน.....	36
ตารางที่ 3	แสดงจำนวนนักเรียน และจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน จำแนกตามเพศ.....	37
ตารางที่ 4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานศึกษา เพศ ขนาดครอบครัว รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และการศึกษาของบิดามารดา.....	42
ตารางที่ 5	ค่าเฉลี่ยของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน.....	46
ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ย และระดับการพึงตนเองด้านการศึกษานักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายข้อ.....	46
ตารางที่ 7	ค่าเฉลี่ย และระดับการพึงตนเองด้านเศรษฐกิจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายข้อ.....	47
ตารางที่ 8	ค่าเฉลี่ย และระดับการพึงตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายข้อ.....	48
ตารางที่ 9	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะ ทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึงตนเองด้านการศึกษา.....	49
ตารางที่ 10	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะ ทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึงตนเองด้านเศรษฐกิจ.....	52
ตารางที่ 11	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะ ทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึงตนเองด้านสังคม.....	55
ตารางที่ 12	วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 กับการพึงตนเอง จำแนกรายด้าน.....	57
ตารางที่ 13	เปรียบเทียบความแตกต่างของการพึงตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อเพศ ของนักเรียน.....	58
ตารางที่ 14	เปรียบเทียบความแตกต่างของการพึงตนเองต่อขนาดครอบครัว.....	59

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความแตกต่างของการพึงตนเองต่อขนาดครอบครัว.....	60
ตารางที่ 16 จำนวน และร้อยละของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	85
ตารางที่ 17 จำนวน และร้อยละของการพึงตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	86
ตารางที่ 18 จำนวน และร้อยละของพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายชื่อ.....	87
ตารางที่ 19 จำนวน และร้อยละของพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายชื่อ.....	88
ตารางที่ 20 จำนวน และร้อยละของพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยของ ผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายชื่อ.....	89
ตารางที่ 21 จำนวน และร้อยละของการพึงตนเองของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายชื่อ.....	90
ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของ ผู้ปกครองต่อกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายชื่อ.....	92
ตารางที่ 23 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ การอบรมเลี้ยงดูกับเพศของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	94
ตารางที่ 24 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กับขนาดของครอบครัว.....	94

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันแรกของมวลมนุษย์ที่มีความสำคัญและเก่าแก่ที่สุดซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม แต่มีผลกระทบเชื่อมโยงต่อความสัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมทั้งระบบครอบครัวจึงเป็นกุญแจสำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคม และเป็นกลไกในการทำลายวัฏจักรของปัญหาสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นครอบครัวจะต้องมีความรับผิดชอบในการสร้างประชากรที่มีคุณภาพให้แก่ประเทศชาติเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (โหมสมร เหลืองโกศล 2531 : 5)

ด้วยเหตุนี้ครอบครัวจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือครอบครัวจะทำหน้าที่ขัดเกลาทางสังคมขึ้นปฐมนิเทศในการอบรมเด็กอย่างใกล้ชิดที่สุดนับตั้งแต่ในการสัมผัสแห่งรัก สอนให้พูด สอนให้เดิน ฯลฯ แม้ว่าวิธีการสอนของครอบครัวในอดีตกับปัจจุบันจะไม่เหมือนกันก็ตาม ซึ่งในสมัยดั้งเดิมของมนุษย์นั้นครอบครัวทำหน้าที่หลายด้าน เช่น การป้องกันสมาชิกให้พ้นภัยพิบัติต่าง ๆ ทำการผลิต แจกจ่ายเครื่องอุปโภคแก่สมาชิกตลอดจนปลูกฝังความศรัทธา ความเชื่อต่าง ๆ ให้กับสมาชิกอีกด้วย (ทัศนีย์ ทองสว่าง 2534 : 98)

นอกจากนั้นครอบครัวยังช่วยเสริมสร้างและปลูกฝังบุคลิกภาพให้แก่สมาชิกเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้ด้วยดี รวมทั้งทำหน้าที่แทนสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เช่น สถาบันการปกครอง สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา เป็นต้น (เกษม อุทยานิน 2506 : 204-206) ซึ่งฮอร์ตตัน และฮันท์ (Horton and Hunt) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครอบครัวว่ามีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนระเบียบทางสังคมเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อเด็กมากที่สุดในการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้ความรักความอบอุ่นและกำหนดสถานภาพทางสังคมให้กับเด็ก และทำหน้าที่เป็นสถาบันทางเศรษฐกิจ เป็นต้น นอกจากนี้ครอบครัวยังเป็นหน่วยผลิตที่สังคมและสมาชิกร่วมกันทำงานและแบ่งปันผลผลิตอีกด้วย (Horton and Hunt 1972 : 205-208)

แต่ในปัจจุบันอันเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปรวมทั้งบริการทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงเสริมหลายด้าน เช่น การศึกษา การอนามัย เป็นต้น ทำให้ครอบครัวผลักระบบการรับผิดชอบต่อสมาชิกเหล่านั้น ความสับสนทางบทบาทหน้าที่ทางสังคมจึงเกิดขึ้น ขาดความเข้าใจในการดำเนินชีวิตครอบครัวโดยเฉพาะการยึดติดกับค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับการทำมาหากินให้

ความสำคัญกับทางด้านวัตถุ และความร่ำรวยมากกว่าความร่มเย็นเป็นสุข และคุณภาพของสมาชิกในครอบครัว แต่ละครอบครัวคืนรนเอาตัวรอด ขาดความสัมพันธ์กับชุมชน และสังคมภายนอก ทำให้ขาดพลังร่วมกันในการแก้ไขปัญหาในทุกระดับ ประเทศไทยจึงมีปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมมากมาย ตามมา (สายสุรี จุติกุล 2539 : 149-150)

กอบกู้กับในสภาวะการณ์ปัจจุบัน โครงสร้างของระบบครอบครัวไทยมีความเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะการบิดเบือนทางเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้ลูก ทำให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอลง แม้ว่าระดับการศึกษาของคนไทยจะดีขึ้น แต่บางครั้งพ่อแม่และลูกที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันอาจสื่อสารไม่ตรงกัน (อมเรศ ศิลาอ่อน 2537 : 27) และนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ ก็ได้ ดังนั้นบทบาทของครอบครัวไม่เพียงแต่มีความสำคัญแต่ในชีวิตของคนแต่ละคนเท่านั้น เมื่อคนในครอบครัวเป็นสุข สังคมก็เป็นสุขด้วย การวางรากฐานแห่งความเจริญของสังคม ในอนาคตจึงต้องขึ้นอยู่กับการมีครอบครัวที่ดีนั่นเอง (หลวงวิจิตรวาทการ 2519 : คำนำ)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว “ การพัฒนาคน ” จึงต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาครอบครัว ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 – 2544 เน้นการพัฒนา “ คน ” โดยที่คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนามากกว่าการพัฒนาทางด้านวัตถุ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ม.ป.ป.) และ “ การพึ่งตนเอง ” ก็เป็นแนวทางของการปฏิบัติที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญที่สุดในประเทศโลกที่ 3 เช่น ประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งหมายความว่า เราต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และเงินทุนที่มีอยู่เพื่อไปให้ถึงจุดหมายปลายทางที่ขึ้นอยู่กับ “ ศักยภาพของมนุษย์ ” และในการสร้างและการพัฒนามนุษย์นั้น เป็นงานที่ยากยิ่งยากกว่าการลงทุนทำธุรกิจใดๆทุกอย่างในสังคม เพราะผู้สร้างต้องใช้ทั้งแรงกาย แรงใจ และแรงเงินอย่างมีศิลปะและเหมาะสมด้วย (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์ 2540 : 26)

ในการที่จะทำให้ประชากรในประเทศมีคุณภาพได้นั้นต้องสร้างให้คนในประเทศเรารู้จักพึ่งตนเองก่อนเป็นอันดับแรก ซึ่ง “ การพึ่งตนเอง ” นั้นเป็นแนวทางปฏิบัติที่เราในฐานะที่เราชาวพุทธรู้จัก และได้ยินมาแต่โบราณแล้วว่า “ อัตตา หิ อัตตโน นาโถ ” แปลว่า ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แต่คนไทยเรานำมาปฏิบัติได้น้อยมาก เราจึงกลายเป็นคนอ่อนแอ หนักไม่เอาเบาไม่สู้ไม่ค่อยพึ่งตนเอง ไม่คิดสร้างฐานะด้วยความสามารถของตนเอง คอยแต่จะพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา (พระเทพวิสุทธิเมธี 2533 : 25) และในการพัฒนาตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้นั้น หมายถึง ความสามารถในการศึกษาด้วยตนเองช่วยเหลือตนเองเป็นหลัก ซึ่งเชื่อว่า “ บุคคลเมื่อพึ่งตนเองได้แล้วย่อมสามารถพัฒนาสถาบัน และสังคมอันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันเศรษฐกิจ สถาบันการเมือง การปกครอง และสถาบันการศึกษาให้เป็นสถาบันที่สามารถพึ่งตนเองได้ตลอดไป (โฉมสมร เหลืองโกศล 2531 : 4) ทั้งนี้บุคคลที่มี

ความสำคัญที่สุดในสถาบันครอบครัวที่เราไม่ควรมองข้ามก็คือ “เด็ก” เพราะเด็กเป็นบุคคลที่สืบทอดทุกอย่างจากผู้ใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินชีวิต ทักษะ หรือวัฒนธรรม ฯลฯ รวมทั้งภาระความรับผิดชอบในการดำรงความสุขของสังคม ดังคำกล่าวที่ว่า “ เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า อนาคตของชาติขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กไทย ” (วราภรณ์ รักวิจัย 2535 : 13)

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยให้มีลักษณะที่ต้องการและไม่ก่อให้เกิดปัญหาต้องเน้นที่สภาพแวดล้อม ครอบครัว และการอบรมสั่งสอนตั้งแต่ยังเยาว์วัยเพราะเป็นช่วงต้นของชีวิตซึ่งมีอิทธิพลต่อการวางรากฐานของการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา และมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบุคลิกภาพให้เป็นผู้ใหญ่ในสังคม ซึ่งแตกต่างกันไปตามเงื่อนไขทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว โดยต้องเริ่มปลูกฝังให้คิดเป็น ทำเป็น และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะเด็กในวัยตอนกลางที่มีอายุระหว่าง 6-12 ปี เป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญต่อการได้รับการปลูกฝังลักษณะพฤติกรรมที่จะพัฒนาให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ (ประไพ เจนคง 2541 : 1-3)

เพราะในวัยเด็กช่วงอายุนี้อาจจะเป็นวัยที่ค่อนข้างเด่นมากในเรื่องของการสร้างสัมพันธภาพของเด็กกับวัยผู้ใหญ่ค่อนข้างแน่นแฟ้น เด็กจะมีความอยากรู้อยากเห็น เรียนรู้จากการกระทำ ชอบแสดงออกมีแบบฉบับของการพัฒนาความคิดรวบยอดเป็นของตนเอง (จิราภา บัวชอย 2541 : 2) มีการปะทะสังสรรค์ทางสังคมของเด็กมากขึ้น เริ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองจึงเริ่มมีการลองทำพฤติกรรมของตนเองในขณะเดียวกันก็พยายามเลียนแบบผู้ใหญ่ หรือบุคคลที่ตนเองชื่นชอบ ในวัยนี้เป็นระยะการใช้เหตุผลและการแก้ปัญหาด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นระยะสำคัญในการวางรากฐานทางด้านสังคม และการปรับตัวรวมทั้งเริ่มเรียนรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง ตัวอย่างพฤติกรรมที่ดีจากผู้ใหญ่ จะเป็นตัวแทนสำคัญต่อการกำหนดบุคลิกภาพของเด็กในวัยนี้ และถ้าเด็กในวัยนี้ได้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ดี หรือประสบความสำเร็จในกิจกรรมต่างๆโดยมีโอกาสใช้ความคิดในการวางแผนและแก้ปัญหาในการเรียนการทำงาน และตัดสินใจด้วยตนเองแล้ว เขาก็จะมีพัฒนาการทางด้านความรู้ ความสามารถในการปรับตัวที่ดีในวัยรุ่นและในวัยผู้ใหญ่ต่อไปโดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นแต่ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้นั้นจะไม่สำเร็จแน่นอนถ้าสิ้นสุดช่วงวัยนี้ไปแล้ว

ดังนั้นหากเด็กได้มีการเตรียมตัว หรือถูกปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมไปเขาจะเติบโตเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีความสุข ยอมรับและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตน สามารถเติบโตเป็นบุคคลที่ดีและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมตามที่สังคมคาดหวัง

และถ้าครอบครัวฝึกให้เด็กเป็นบุคคลที่สามารถพึ่งตนเองได้แม้จะตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ไม่ดีอย่างไร ก็จะเป็นเกราะกำบังมิให้มีปัญหาตามวัฒนธรรมนั้นได้ แม้จะตกอยู่ในสภาพกดดัน

ทางสังคมที่รุนแรงสักเพียงใด บุคคลย่อมใช้วิจารณญาณแก้ไขปัญหานั้นได้อย่างเป็นของตัวเองโดยไม่
หวั่นไหวหรือคอยฟังผู้อื่นรวมทั้งบุคคลจะได้เรียนรู้การใช้พลังในตนเองได้อย่างมีประโยชน์ต่อตนเอง
ผู้อื่น และสังคม เพื่อดำเนินชีวิตในช่วงนั้นได้อย่างราบรื่นเมื่อสามารถพึ่งตนเองได้ย่อมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่
ด้วยดี และจัดการกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น (โคมสมร เหลืองโกศล 2531 : 7-8)

จากสถานการณ์ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสังคมกำลังอ่อนลงทุกวันอันเนื่องมาจากความสับสนใน
บทบาทของบุคคลในครอบครัว สถาบัน และสังคมนำไปสู่ปัญหามากมาย เราควรจะหันมาให้ความสำคัญ
กับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทยของเราที่จะเป็นกำลังสำคัญ รวมทั้งสืบทอดทุกอย่างจาก
ผู้ใหญ่ในวันนี้ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ สามารถคิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้ในการแก้ปัญหาด้วยตนเองและ
สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งเมื่อเด็กเรียนรู้บทบาทในการพึ่งตนเองและนำไปปฏิบัติแล้ว เมื่อเติบโตเป็นผู้
ใหญ่เขาก็สามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการบริหารองค์กร สถาบันต่างๆ ในสังคมได้อย่างประสบ
ผลสำเร็จ เมื่อครอบครัว สังคมเข้มแข็งแล้วประเทศชาติก็จะดำรงอยู่ได้อย่างสงบสุข

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของบทบาทในการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน
ครอบครัวสมัยใหม่ที่นับวันจะกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกำลังจะเติบโตไปเป็นเยาวชน
ของชาติในอนาคตว่ามีลักษณะการพึ่งตนเองหรือไม่ อย่างไร และมีปัจจัยใดบ้างที่จะทำให้เด็กสามารถ
พึ่งตนเองได้หรือไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นบุคลากรด้านการศึกษา ที่มีส่วนในการ
ปลูกฝังและพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กในวัยเยาว์ จึงตระหนักถึงความสำคัญของการพึ่งตนเองของเด็กไทย
โดยเฉพาะเด็กในเขต กรุงเทพมหานคร ที่ความเป็นเมืองได้หล่อหลอมให้เขาเหล่านั้นกลายเป็นบุคคลที่
ให้ความสำคัญกับวัตถุและความสะดวกสบายมากจนกลายเป็นบุคคลที่เติบโตมาอย่างไม่มีคุณภาพไม่
รู้จักพึ่งตนเอง จึงทำการวิจัยในหัวข้อนี้ขึ้นเพื่อให้เป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับเด็กโดยเฉพาะ ครอบครัว
ได้เป็นแนวทางในการอบรมสั่งสอน รวมทั้งป้องกันแก้ไขให้เด็กไทยของเราเติบโตขึ้นมาในสังคมอย่างมี
คุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบเพศของนักเรียน และขนาดของครอบครัวของนักเรียนกับการพึ่งตนเอง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา อาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดากับการพึ่งตนเองของนักเรียน
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูกับการพึ่งตนเอง

ประโยชน์ของการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับมีดังนี้

1. ทราบบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ และปัจจัยทางประชากร ได้แก่ เพศของนักเรียน ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ และระดับการศึกษาของบิดามารดาเพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป
2. ทราบขนาดครอบครัว และลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวในปัจจุบันเพื่อเป็นแนวทาง และเป็นประโยชน์ต่อครู และผู้ปกครองในการเสริมสร้าง และพัฒนาบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็ก พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมสั่งสอน หรือการเลี้ยงดูเด็กในความปกครองให้เหมาะสมกับสังคมในปัจจุบัน รวมทั้งเป็นแนวทางให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ นักแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ นักพัฒนา ในการวางแผนพัฒนาเด็กในสังคมไทยต่อไป

ขอบเขตในการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษามหาบทของการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนสหศึกษา ในสังกัด กรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ โดยใช้ระยะเวลาในการศึกษาตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2545 ถึง 31 มีนาคม 2545

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรอิสระ/ตัวแปรต้น มีดังนี้

1.1 ปัจจัยทางด้านประชากร

- เพศของนักเรียน
- ระดับการศึกษาของบิดามารดา
- อาชีพของบิดามารดา
- ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

1.2 ปัจจัยทางด้านครอบครัว

- ขนาดครอบครัว
- การอบรมเลี้ยงดู
 - แบบประชาธิปไตย
 - แบบเข้มงวด
 - แบบปล่อยปละละเลย

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพึ่งตนเอง

2.1 การพึ่งตนเองต่อตนเอง

- ทางด้านการศึกษา
- ทางด้านเศรษฐกิจ

2.2 การพึ่งตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น / สาธารณะชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพึ่งตนเอง หมายถึง การยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของคนที่ จะกระทำการใดๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่น ซึ่งแบ่งออกเป็นการพึ่งตนเองโดยตนเอง ได้แก่ การพึ่งตนเอง ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และการพึ่งตนเองโดยการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. การพึ่งตนเองด้านการศึกษา หมายถึง การรู้จักและปฏิบัติหน้าที่ของตนเองในด้านการศึกษามีความพากเพียรและละเอียดรอบคอบ และมีการวางแผนและแก้ไขปรับปรุงในการเรียน ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่รวมทั้งเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยในการเรียนสามารถแก้ปัญหาได้

3. การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ หมายถึง การใช้ความรู้ความสามารถตนเองเพื่อแบ่งเบาภาระของบิดามารดา ผู้ปกครอง ตลอดจนรู้จักเลือกและใช้เครื่องอุปโภคบริโภค

4. ครอบครัวสมัยใหม่ หมายถึง บุคคลที่มาอยู่รวมกันโดยการสมรสหรือไม่ได้สมรสแต่มีความผูกพัน และมีความเข้าใจต่อกัน ซึ่งประกอบด้วยพ่อ แม่ และลูก บางครอบครัวบิดามารดาอาจจะไม่ได้อยู่บ้านเดียวกัน สมาชิกในครอบครัวมีอิสระในด้านความคิดและการกระทำของตนเอง

5. การพึ่งตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น หมายถึง การใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น กล้าแสดงความคิดเห็นของตนเองรู้จักควบคุมและเอาชนะอารมณ์ของตนเอง ไม่สร้างภาระหรือปัญหาให้แก่กลุ่ม ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านความคิดจนกลุ่มได้งานตามเป้าหมายที่กำหนด สร้างบรรยากาศในการทำงานให้เป็นไปด้วยความราบรื่น มีเหตุผลและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเต็มที่

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียน ชาย – หญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2544 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ

7. บทบาท หมายถึง แบบแผน หรือพฤติกรรมของนักเรียนในด้านการพึ่งตนเอง ที่พึงกระทำตามสถานภาพ หรือฐานะของตนในครอบครัวและสังคม โดยพฤติกรรมนั้นต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐานของความคาดหวังของสังคม

8. ระดับการศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดาซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ (สำนักงานวิจัยสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ 2541 : 66)

8.1 ระดับการศึกษาต่ำ หมายถึง บิดาหรือมารดาจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือ ประถมปีที่ 6

8.2 ระดับการศึกษานานกลาง หมายถึง บิดามารดาจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า

8.3 ระดับการศึกษาสูง หมายถึง บิดาหรือมารดาจบการศึกษาระดับอนุปริญญา หรือปริญญาตรีขึ้นไป

9. รายได้ของบิดามารดา หมายถึง เงินรายได้ทั้งหมดของครอบครัวต่อ 1 เดือน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2541 : 19-20)

9.1 รายได้ต่ำ หมายถึง เงินรายได้ของครอบครัวต่ำกว่า 10,000 บาท

9.2 รายได้นานกลาง หมายถึง เงินรายได้ของครอบครัวระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท

9.3 รายได้สูง หมายถึง เงินรายได้ของครอบครัวมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

10. ฐานะทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ประจำของสมาชิกครอบครัวทุกคนรวมกันต่อเดือน และนำมาพิจารณาความเพียงพอของรายจ่ายแต่ละเดือนที่นำมาใช้จ่าย หรือไม่เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัว ดังนี้

- รายได้เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจดี
- รายได้เพียงพอใช้จ่ายในครอบครัวแต่ไม่มีเงินเก็บ ถือว่ามีฐานะปานกลาง
- รายได้ไม่เพียงพอ และต้องกู้ยืมเงิน ถือว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

11. การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งได้จากการทดสอบความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูที่ได้รับจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองแบ่งออกเป็น 3 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด แบบปล่อยปละละเลย

11.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองเลี้ยงดูเด็กอย่างมีเหตุผล ใช้อำนาจในการควบคุมดูแลบุตรตามบทบาทของตนอย่างเหมาะสม มีกำหนดกฎเกณฑ์ระเบียบการให้ปฏิบัติ แต่สามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ อย่างความเหมาะสม รวมทั้งเด็กสามารถแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจในการกระทำต่างๆด้วยตนเอง พ่อแม่ยอมรับในการกระทำของเด็กเกือบทุกอย่าง ไม่มีการลงโทษและคอยให้ความช่วยเหลือในโอกาสที่เหมาะสม พร้อมทั้งมีการส่งเสริมการกระทำของบุตรโดยให้คำชม

11.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบที่พ่อแม่กำหนดขอบเขตของการกระทำของเด็กมากเกินไป โดยเด็กต้องปฏิบัติตามที่พ่อแม่ต้องการอาจเป็นลักษณะที่พ่อแม่ดูแลและเอาใจใส่มากเกินไป หรือคอยให้ความช่วยเหลือตลอดเวลา หรือควบคุมมากโดยการบังคับ ให้เด็กปฏิบัติตามกรอบประเพณี และกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด หากฝ่าฝืนจะถูกลงโทษ

11.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง วิธีการเลี้ยงดูในลักษณะที่พ่อแม่ปล่อย让孩子ทำอะไรตามใจชอบโดยพ่อแม่ไม่บังคับ ไม่เอาใจใส่หรือให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร ไม่ให้ความรัก ความอบอุ่นอย่างเพียงพอในการเลี้ยงดู (นฤมล สิริพันธ์ 2533 : 23-27)

12. ขนาดครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้น ๆ

12.1 ครอบครัวเดี่ยว หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบด้วยสามี ภรรยา และบุตร (อาจเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้)

12.2 ครอบครัวขยาย หมายถึง ครอบครัวที่ประกอบไปด้วยครอบครัวเดี่ยวและญาติพี่น้อง เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น ซึ่งอาจอยู่ภายใต้หลังคาเดียวกัน หรือเขตบ้านเดียวกัน โดยอาจจะปลูกอยู่ใกล้เคียงกัน

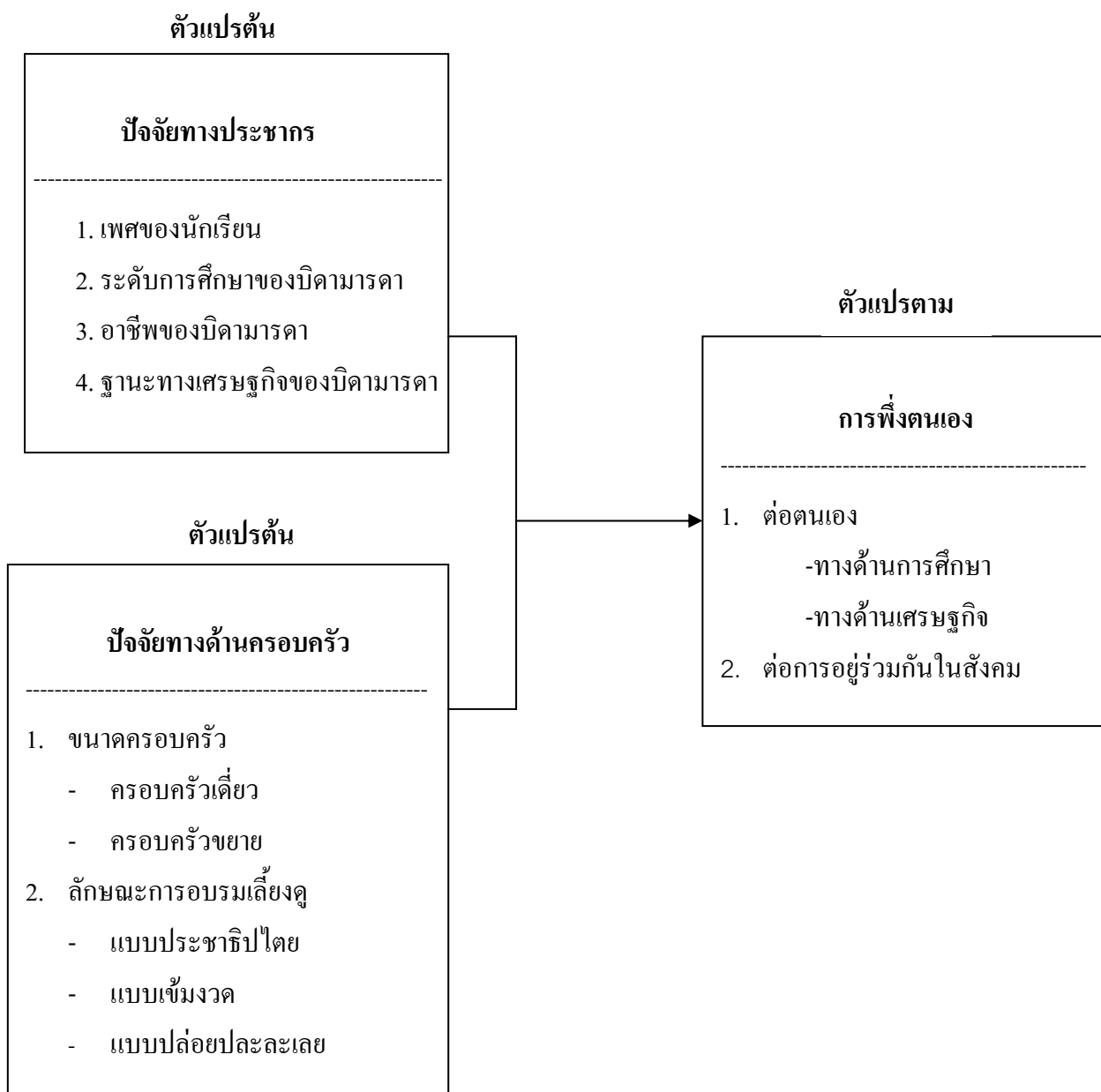
13. อาชีพ หมายถึง การทำมาหากิน หรืองานที่ทำเป็นประจำเพื่อเลี้ยงชีพโดยใช้เวลาในการแบ่ง เช่น รับราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ, ลูกจ้างบริษัทเอกชน ซึ่งมีระยะเวลาทำงานตั้งแต่เวลาประมาณ 8.00 – 17.00 น.

สมมุติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนหญิงสามารถฟังตนเองได้ดีกว่านักเรียนชาย
2. ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการฟังตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายสามารถฟังตนเองได้ดีกว่านักเรียนที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว
4. นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการฟังตนเอง

ผู้ศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัวในฐานะเป็นตัวแทนการอบรมทางสังคม ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง และยังเป็นสถาบันแรกที่จะพัฒนาค่านิยมขั้นพื้นฐานเรื่องการฟังตนเองของนักเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ใหญ่ที่ช่วยเหลือตนเองได้ในอนาคต จากการทบทวนวรรณกรรมและเอกสารต่างๆพบว่านอกจากขนาดครอบครัวและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแล้ว ปัจจัยทางด้านประชากร ได้แก่ เพศของนักเรียน ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็มีผลต่อบทบาทการฟังตนเองของบุคคลแต่ละคนอีกด้วย จึงได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท
 - 1.1 ความหมายของบทบาท
 - 1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเอง
 - 2.1 ความหมายของการพึ่งตนเอง
 - 2.2 ประโยชน์ของการพึ่งตนเอง
 - 2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว
 - 3.1 ความหมายของครอบครัว
 - 3.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับครอบครัว
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมายของบทบาท

โรบินซอน และ สก็อต (Robinchon and Scott 1969 : 52-57 อ้างใน สุภาศิริ การิกาญจน์ 2541 : 14) ให้ความหมายว่า " บทบาท "(Role) หมายถึง พฤติกรรมที่กระทำตามความคาดหวังของคนส่วนใหญ่ที่ยึดถือไว้เป็นบรรทัดฐานโดยที่ ข้อบังคับนั้นจะกล่าวเฉพาะที่แต่ละคนนั้นต้องกระทำ

ส่วน “บทบาท” ในความหมายของกู๊ด (Good) จะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. เป็นลักษณะการแสดงออกของบุคคลภายในกลุ่ม
2. เป็นรูปแบบพฤติกรรมที่คาดหวังตามตำแหน่งหน้าที่ หรือการแสดงออกแต่ละ

บุคคล ตามความมุ่งหวังของสังคม (Good 1973 : 81)

ซึ่ง อุทัย หิรัญโต (2526) อธิบายว่า “บทบาท” คือหน้าที่ หรือ พฤติกรรมอันพึงคาดหมายของบุคคลแต่ละกลุ่ม หรือสังคมหนึ่งๆ หน้าที่หรือพฤติกรรมดังกล่าว โดยปกติเป็นสิ่งที่กลุ่มหรือสังคมหรือวัฒนธรรมของกลุ่ม หรือสังคมนั้นกำหนดขึ้น ดังนั้นบทบาทจึงเป็นแบบแห่งความประพฤติของบุคคลในสถานะหนึ่งที่พึงมีต่อบุคคลหนึ่งในสถานะอีกอย่างหนึ่งในสังคมเดียวกัน (อุทัย หิรัญโต 2526 : 197) นอกจากนั้น สุพัตรา สุภาพ ได้กล่าว “บทบาท” เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ ตามสิทธิ และหน้าที่ของบุคคลในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น เช่น ตำแหน่งพ่อ บทบาทก็ต้องเลี้ยงลูกโดยที่บทบาทนี้มีการเปลี่ยนแปลง และมีความแตกต่างกันไปได้ (สุพัตรา สุภาพ 2540 :30)

บทบาท (Role) หมายถึง ข้อกำหนด (Prescription) แห่งพฤติกรรมระหว่างบุคคลประเภทต่างๆที่มีลักษณะเฉพาะตัวบางประการ หรือบางประเภทซึ่งรู้จักกันในนามสถานภาพ (Status) หรือตำแหน่ง (Position) ซึ่งเป็นผลมาจากการปฏิบัติที่เป็นจริงตามการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างบุคคลในสังคม

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ถูกคาดหวังจากตำแหน่งทางสังคม และบทบาทจะมีความหมายก็ต่อเมื่อมีความเกี่ยวข้องกับบทบาทอื่น บทบาทจึงเป็นสิ่งที่ไม่สามารถจำกักรายละเอียดได้ เนื่องจากว่าเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา (สายฝน น้อยหืด 2540 : 8)

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า “บทบาท” หมายถึง แบบแผนหรือ พฤติกรรมของบุคคลที่พึงกระทำตามสถานภาพ หรือฐานะของตนในครอบครัวหรือสังคม โดยแบบแผนหรือพฤติกรรมนั้นต้องสอดคล้องกับบรรทัดฐาน ขนบธรรมเนียม ประเพณี และความคาดหวังของสังคม

อย่างไรก็ตามการแสดงบทบาทยังต้องขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการอันได้แก่ (Allport 1976 อ้างใน สุภาศิริ การิกกาญจน์ : 15)

1. ความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาท (Role Expectation) คือ บทบาทที่สังคมคาดไว้หวังให้บุคคลปฏิบัติเป็นบทบาทที่ถูกกำหนดขึ้นโดยสังคมและเป็นไปตามสถานภาพที่บุคคลนั้นดำรงอยู่

2. อคติโนทัศน์ของบทบาท (Role Conception) คือ การที่บุคคลมองเห็น หรือคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร โดยเขาจะวาดภาพบทบาทของเขาตามความคิด และการรับรู้ของเขาเกี่ยวกับความคาดหวังของสังคม ซึ่งในความเป็นจริงอาจจะสอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. การยอมรับบทบาท (Role Acceptation) คือ การยอมรับบทบาทของบุคคล ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบาทนั้นเป็นของตนเองและรับรู้ว่าเป็นบทบาทที่สังคมคาดหวัง มีความสำคัญต่อตนเองและก่อให้เกิดความขัดแย้งทางที่สังคมกำหนดน้อยที่สุด

4. การปฏิบัติตามบทบาท (Role Performance) คือ การปฏิบัติตามบทบาทของบุคคลซึ่งอยู่กับองค์ประกอบ 3 ประการที่กล่าวมา การปฏิบัติตามบทบาทจะมีมากขึ้นเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับความเข้าใจ การรับรู้ และการยอมรับ

จะเห็นได้ว่า การแสดงบทบาทเป็นเรื่องสำคัญ บุคคลมิได้ต้องการแสดงบทบาททุกบทบาทเสมอไป มีหลายบทบาทที่บุคคลไม่สามารถยอมรับได้ ซึ่งเมื่อบุคคลเกิดความไม่เข้าใจในบทบาท ไม่รับรู้บทบาทนั้นๆเป็นของตน หรือไม่พึงพอใจต่อบทบาทนั้น ย่อมมีผลกระทบต่อการแสดงบทบาท และทำให้เกิดความล้มเหลวได้ เปรียบเสมือนเราเปรียบครอบครัวเป็นกลุ่มทางสังคมกลุ่มหนึ่งที่เกี่ยวพันและมีความสัมพันธ์กับกลุ่มต่างๆเมื่อครอบครัวไม่สามารถแสดงบทบาทได้จะส่งผลกระทบต่อกลุ่มอื่นๆเป็นลูกโซ่ต่อไป ในขณะที่เด็กก็เป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ย่อมมีบทบาทหน้าที่ของตนในด้านต่างๆเช่นกัน เมื่อเด็กสามารถแสดงบทบาทได้ถูกต้องตามความคาดหวังของครอบครัวและสังคมแล้ว ประเทศชาติก็สงบสุขและมั่นคงได้เช่นกัน

ดังนั้นบทบาทของบุคคลในครอบครัวและครอบครัวจึงนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อสังคม เพราะเป็นสถาบันแรกของการหล่อหลอมเด็กและเยาวชนให้มีคุณภาพ และมีศักยภาพในสังคมเรา โดยเฉพาะนับตั้งแต่อดีตสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของครอบครัวได้เปลี่ยนจากครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยว ทำให้พ่อแม่ต้องทำบทบาทและหน้าที่ 2 ด้านเท่าๆกัน คือ ให้ความสำคัญแก่บทบาทด้านเศรษฐกิจ สังคม กฎระเบียบต่างๆ และบทบาทด้านการอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะพัฒนาไปสู่โครงสร้างของครอบครัวแบบใหม่ ซึ่งทุกคนในครอบครัวมีความเท่าเทียมกันและต้องช่วยเหลือกันในทุกๆด้าน

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ทฤษฎีบทบาท (Role Theory) อธิบายพฤติกรรมทางสังคมที่มนุษย์มีต่อกันโดยเปรียบกับการแสดงละคร ที่มี โรงละคร ผู้กำกับ ตัวแสดง และผู้ชม ที่มีบท สถานภาพ และบรรทัดฐานบุคคลในสังคมมีหลายสถานภาพและถูกคาดหวังจากผู้อื่นให้แสดงบทบาทตามสถานภาพที่ตนดำรงอยู่ ในขณะที่ความคาดหวัง หรือบรรทัดฐานของสังคมจะเป็นตัวบังคับให้ต้องกระทำ หรือห้ามกระทำ และหากไม่เป็นไปตามที่ควรจะเป็นแล้วจะมีการลงโทษเป็นกลไกในการควบคุม จึงทำให้มนุษย์ดำรงอยู่ในบทบาทที่สังคมได้กำหนดขึ้นทั้งทางด้านบทบาท และสถานภาพ

สถานภาพ (Status) เป็นตำแหน่งที่ได้จากการเป็นสมาชิกของกลุ่ม เป็นสิทธิและหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งที่เฉพาะบุคคลนั้นแตกต่างจากผู้อื่น และมีอะไรเป็นเครื่องหมายของตนเอง

บทบาทขัดกัน บุคคลแต่ละคนอาจมีบทบาทหลายอย่างในเวลาเดียวกัน และบุคคลถูกคาดหวังให้ปฏิบัติตามบทบาทต่างๆที่ตนมีอยู่ แต่การปฏิบัติบทบาทหนึ่งอาจจะขัดแย้งกับอีกบทบาทหนึ่งก็ได้ เช่น แม่กับลูก ถ้าแม่เผชิญเป็นครูของลูก แล้วลูกเกิดทำข้อสอบไม่ได้ แม่จะทำบทบาทของความเป็นแม่ ถ้าให้ลูกสอบตก ลูกก็จะหาว่าไม่รัก แต่ให้ลูกสอบได้ก็จะเสียบทบาทของความเป็นครู

นักทฤษฎีบทบาทได้แบ่งความคาดหวังในการแสดงบทบาทของมนุษย์แต่ละคนในสังคมออกเป็น 3 ประการ

1. ความคาดหวังจาก “บท” คือ บรรทัดฐานทางสังคม สังคมจะกำหนดว่าผู้ที่ตำแหน่งใดต้องแสดง หรือกระทำการอย่างไร เช่นในสังคมไทย ลูกต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
2. ความคาดหวังจาก “ผู้แสดง” อัน พฤติกรรมของบุคคลแต่ละคนถูกกำหนดโดยพฤติกรรมของผู้อื่น
3. ความคาดหวังจาก “ผู้ชม” บุคคลต้องดูว่าผู้อื่นชอบ หรือไม่ชอบอย่างไร แล้วแสดงในบทบาทตามความต้องการของผู้อื่น (พชรภูมิ สุตรัก 2543 : 19 – 21)

โดยสรุปแล้ว นักทฤษฎีบทบาทเห็นว่าสังคมโลกถูกสมมติขึ้น โดยทฤษฎีบทบาทซึ่งจัดระบบโครงสร้างในลักษณะของความคาดหวังจากสิ่งต่างไม่ว่าจะเป็นการคาดหวังจากบทบาท ความคาดหวังจากผู้ร่วมแสดงคนอื่น หรือความคาดหวังจากผู้ชมก็ตามซึ่งรูปแบบของความคาดหวังดังกล่าวเหล่านั้นจะขึ้นอยู่กับสถานภาพที่บุคคลเหล่านั้นครอบครองอยู่นั่นเอง

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง

2.1 ความหมายเกี่ยวกับ “การพึ่งตนเอง”

การพึ่งตนเอง (Self Reliance) หมายถึง การกระทำกิจกรรมเพื่อดำเนินงานอย่างใดจะกระทำเพื่อดำเนินงานด้วยทางทรัพย์สิน ความสามารถและสติปัญญาของตน โดยไม่เรียกร้องหรือคอยความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น

การพึ่งตนเอง หมายถึง การเคารพตนเอง เชื่อมั่นในความสามารถที่จะกระทำการใดให้สำเร็จด้วยตนเอง และไม่ทำให้เป็นปัญหาเพื่อเป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือหมู่คณะ

นักวิชาการมอง “การพึ่งตนเอง” ว่าเป็นเชิงอำนาจการตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจด้วยตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเองในด้านความคิด ทักษะในการมองปัญหาต่างๆ

ประวิณ รอดเขียว (2522 : 27 – 28) ได้แบ่งการพึ่งตนเองเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับปัจเจกบุคคล การพึ่งตนเอง หมายถึง คนที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ จากสิ่งที่เขาหามาได้เอง เป็นอิสระได้อย่างแท้จริงโดยไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้ใด ทั้งยังหมายถึง ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่นได้ เต็มใจช่วยคนอื่นและให้คนอื่นช่วยเหลือเป็นผู้ที่ไม่พึ่งพาอาศัยใคร
2. ระดับชุมชน การพึ่งตนเอง หมายถึง ชุมชนสามารถใช้ทรัพยากรและทักษะซึ่งเป็นเจ้าของร่วมกัน เพื่อสวัสดิการของตนเองและเพื่อพัฒนาของเขาเอง จะต้องไม่มีความคิดว่ารัฐบาลหรือหน่วยงานในท้องถิ่นจะมาช่วยวางโครงการและแก้ไขปัญหาได้ แต่ความช่วยเหลือจะมาในรูปแบบคำแนะนำ
3. ระดับประเทศ การพึ่งตนเอง หมายถึง เมื่อทุกคนและชุมชนในประเทศพึ่งตนเองได้ ประเทศที่สามารถพึ่งตนเองได้ด้วย พลเมืองในประเทศต้องยอมรับร่วมกันหาวิถีทางที่จะมุ่งไปข้างหน้า ซึ่งต้องเกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน ใช้ทรัพยากรร่วมกัน และ มีความพยายามร่วมกันที่จะบรรลุอุดมการณ์การพึ่งตนเองได้ในที่สุด

สรุปได้ว่า การพึ่งตนเองมีตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ แต่ไม่ว่าจะเป็นการพึ่งตนเองระดับใดก็ตามที่สำคัญที่สุดคือ ระดับบุคคล ถ้าบุคคลสามารถพึ่งตนเองได้ ครอบครัวเข้มแข็ง ชุมชนเข้มแข็ง สังคมและประเทศชาติก็จะสามารถพึ่งตนเองได้เช่นกัน

2.2 ประโยชน์ของแนวคิด “การพึ่งตนเอง”

ประโยชน์ของแนวคิด “การพึ่งตนเอง” จะช่วยให้เกิดการพัฒนาดังนี้ในระดับจุลภาค และ ในระดับมหภาค กล่าวคือ

1. ช่วยให้คนตระหนักในคุณค่า ความสามารถ และพลังศักยภาพของตนเอง
2. ช่วยให้คนสามารถคิดและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอกหรือบุคคลอื่น แต่มิได้หมายถึงแยกตนออกจากผู้อื่น การพึ่งพาผู้อื่นไปอย่างรู้เท่าทัน และไม่แข่งขัน หรือมุ่งครอบงำเหนือกว่า ทั้งไม่ยินยอมให้ผู้อื่นมาทำกับตนด้วย
3. การพึ่งตนเองทำให้เกิดความเป็นตัวของตัวเองในทางความคิด เป็นตัวของตัวเองในทัศนกรรมการมองปัญหาต่างๆ
4. สามารถเข้าใจปัญหา วิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์ปัญหาได้ด้วยตัวเอง รู้ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัด และข้อบกพร่องของตนเอง สามารถใช้ทรัพยากรหรือสิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ได้
5. การพึ่งตนเองทำให้ประชาชนตื่นตัวในสิทธิและเสรีภาพของเขาเอง สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวม

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลประโยชน์ของการพึ่งตนเองนั้น ทุกระดับจะมีส่วนช่วยและได้รับผลประโยชน์ต่อกันไป เมื่อประชาชนมีศักยภาพในตนเอง และนำศักยภาพนั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน เพราะบุคคลแต่ละคนย่อมมีแรงขับในตนเอง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตมากขึ้น

2.3 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับการพึ่งตนเอง

เราทุกคนมีประสบการณ์ในเรื่องของตนเองแตกต่างกันไป นักจิตวิทยา กล่าวถึงความคิดของบุคคลที่มีต่อตนเองโดยใช้คำว่า “อัตมโนทัศน์” (Self Concept) ว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จทางการศึกษาพฤติกรรมทางสังคม และ เกือบทุกๆด้านของชีวิตมนุษย์ โดย โลมสมร เหลืองโกศล (2531 : 35 – 41) ได้สรุปความหมายไว้ดังนี้

โรเจอร์ (Roger) ให้ความหมายของ อัตมโนทัศน์ไว้ คือ เป็นโครงสร้างของการรับรู้ที่บุคคลมีต่อตนเองเกี่ยวกับรูปร่าง ลักษณะ ความสามารถ การรับรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม การรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าของตนเองและมีความเห็นว่าอัตมโนทัศน์พัฒนาขึ้นมาจากการที่บุคคลได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะจากการที่บุคคลได้รับการประเมินจากบุคคลอื่น

โดยสรุปคือ อัตมโนทัศน์ก็คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกนึกคิด ทักษะเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งได้จากประสบการณ์ที่ตนเองได้รับ ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เพราะมนุษย์ต้องปฏิบัติไปในทางที่ตนเองคิดว่าตนเองเป็นอย่างนั้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนไปตามสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นผลจากการเรียนรู้ ความรู้สึกนึกคิดจะพัฒนาไปตามระดับวุฒิภาวะ และสิ่งแวดล้อม เพราะในวัยเด็กนั้นเป็นวัยที่กำลังพัฒนาอัตมโนทัศน์เกี่ยวกับการพึ่งตนเอง เนื่องจากมนุษย์มีขั้นตอนในการเจริญเติบโตที่ยาวนาน

ฟรอยด์ (Freud) ได้กล่าวไว้ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ไว้ในเรื่อง Super Ego ว่าเพราะมนุษย์มีเวลาแห่งการเป็นทารกนานยิ่งกว่าสัตว์ใดๆ การเป็นทารกทำให้ต้องพึ่งพาผู้อื่น ต้องเอาใจคนอื่น ไปด้วยในระยะแรก ฟรอยด์ มีความเชื่อว่า ปัจจัยภายนอกมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล และเห็นว่าอิทธิพลของครอบครัวที่มีต่อบุคคลในระยะเริ่มแรก สามารถกำหนดบุคลิกภาพของบุคคลภายหลังได้ และการพัฒนามุขลิกภาพจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ซึ่งระยะการพัฒนา 3 ขั้นแรกมีความสำคัญมาก

มาลา วิรุณานนท์ (2516 : 12) ได้นำเสนอตามทัศนะของซัลลิแวน กับ อิริคสัน (Sullivan and Erickson) กล่าวว่า การพึ่งผู้อื่นในระยะแรกเกิดนั้น เป็นแรงขับพื้นฐาน (Basic Drive) ที่มีส่วนในการ

พัฒนาบุคลิกภาพของมนุษย์ ซึ่งพ่อแม่ นับเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพของทารกยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ ดังนั้นเด็กจะต้องเรียนรู้ที่จะพึ่งผู้อื่น แต่เมื่อเด็กมีวุฒิภาวะและอายุเพิ่มมากขึ้น เด็กก็จะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมาพึ่งตนเองมากขึ้น พ่อแม่ควรฝึกให้ลูกรู้จักการพึ่งตนเองมากขึ้น ซึ่งต้องทำด้วยความนิ่มนวล และค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป เพื่อมิให้เด็กรู้สึกว่าเขาขาดความรัก ความอบอุ่น ซึ่งแม็กแคนเลส (McCandless) ได้ชี้แนะปฏิบัติไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ลูกได้พึ่งตนเองมากขึ้น พ่อแม่ควรฝึกลูกด้วยการลดรางวัลแบบที่เคยให้กับลูกขณะที่ลูกยังเล็ก ๆ ให้น้อยลง
2. พ่อแม่ต้องทำงานให้ลูกพึ่งพาได้น้อยลง
3. ควรเปลี่ยนวิธีการให้รางวัลจากที่เคยให้เมื่อลูกมาขอ การให้รางวัลเมื่อลูกแสดงให้เห็นว่าสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งต้องกระทำอย่างค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป
4. พ่อแม่ต้องคอยฝึกให้ลูกรู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นบ้าง และฝึกให้ลูกได้รู้สึกคุณค่าของการคบเพื่อนด้วย
5. พ่อแม่ต้องฝึกฝนและเปิดโอกาสให้เด็กได้รู้จักรักเรียนรู้จะกระทำสิ่งต่างๆให้สำเร็จด้วยตนเอง ตลอดจนชี้ให้เห็นความไม่สะดวกสบายต่างๆในการที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

แอดเลอร์ (Adler) ชี้ให้เห็นว่าเด็กที่ต้องพึ่งผู้อื่นตลอดเวลา เพราะตนเองอ่อนแอ เมื่อเติบโตขึ้นจะหาข้อแก้ตัวในการที่ตนไม่ประสบความสำเร็จ โดยโทษความไม่สมบูรณ์ประกอบอะไรบางอย่างของตนเองเป็นข้ออ้าง และเด็กที่พ่อแม่ตามใจจนเสียคน (Spoiled Child) เวลาอยากได้อะไรต้องได้ เพราะมีทัศนคติว่าใครๆ ต้องมาเอาใจใส่พะเน้าพะนอตลอดเวลา เด็กพวกนี้จะไม่รู้จักเกรงใจใคร มีแต่จะเรียกร้องจากผู้อื่น เพราะยากจะปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ตรงกันข้ามกับพ่อแม่ที่รู้จักฝึกเด็กคือ ไม่ยอมตามใจจนเกินไป ขณะเดียวกันก็ไม่ทอดทิ้งเด็ก แต่ยังให้การสนับสนุนเด็ก เพื่อให้เป็นตัวของตัวเอง ไม่ช่วยเด็กมากเกินไป หรือน้อยเกินไป ไม่บังคับควบคุม หรือ หักหาญเอาแต่ใจของผู้ใหญ่มากเกินไป เด็กพวกนี้จะมีความกล้าที่จะเผชิญต่อชีวิต มีความรู้สึกสนใจสังคม ไม่เห็นแก่ตัว

อย่างไรก็ตาม ฮอร์นีย์ (Horney) เชื่อว่าวัยเด็กเป็นวัยที่มีความสำคัญ และครอบครัวย่อมมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กมาก เด็กที่พ่อแม่เป็นคนชอบบ่น จู้จี้ ไม่เอาใจใส่ ปากร้าย ก็จะปลูกฝังทัศนคติแบบเดียวกันให้กับเด็ก เมื่อเติบโตไปกลายเป็นคนใจแคบ เกรงตรง ขาดความรักนับถือตนเอง และทำให้เด็กไม่รู้จักรักนับถือผู้อื่น ซึ่งจะเห็นได้จากบุคคลที่ขี้อิจฉา พึ่งตนเองไม่ได้ หรือเป็นนักแสดงโตเที่ยวระรานผู้อื่น

ฟรอมม์ (From) กล่าวว่า บุคคลที่พึ่งผู้อื่นตลอดเวลา เมื่อปล่อยให้อยู่ตามลำพังจะรู้สึกว่าการช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ และรู้สึกเปล่าเปลี่ยว อ้างว้าง จะคอยเกาะติดผู้อื่นรำไป ชอบทำงานชนิดไม่ต้องออกแรง

ขอบข่ายทางลัด หรือ ขอบความสะดวกสบายต่างๆ ดังนั้นเพื่อให้บุคคลรู้จักพึ่งตนเองได้ จึงเป็นหน้าที่ของพ่อ แม่ที่ต้องคอยอบรม หรือ ฝึกให้รู้จักการพึ่งตนเอง และรู้จักทำงานร่วมกัน โดยพ่อแม่สมัยใหม่ต้องทำตัวเป็นเพื่อนลูก และฝึกให้รู้จักรับผิดชอบงานของตนเองให้มากขึ้น (ประมวล ดิกคินสัน 2511 : 34 –61)

เซียร์ส แมคโคบี และเลวิน (Sears, Maccoby and Lewin 1957 : 130) ได้เสนอความคิดเห็นว่า การกระทำที่ช่วยให้เด็กรู้จักพึ่งตนเองได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับการยอมรับในการกระทำของเด็ก การขัดขวางไม่让孩子ทำอะไรด้วยตนเอง เป็นการบั่นทอนการช่วยเหลือตนเอง ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับมูสเสน และคองเกอร์ (Mussen and Conger 1969 : 627) ที่พบว่าเด็กมีพัฒนาการในการพึ่งตนเองได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ แม่ ลูก คือ ถ้าพ่อ แม่ ใช้อำนาจสิทธิขาด (Authoritarian Parents) ปกครองโดยการบังคับ ควบคุม ใช้อำนาจ และห้ามปราม ไม่เปิดโอกาสให้ลูกรู้จักการพึ่งตนเอง ย่อมไม่สามารถจะพึ่งตนเองและเป็นตัวของตัวเองได้ ตรงกันข้าม ถ้าพ่อแม่ที่เสริมสร้างความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ให้ลูกโดยให้รู้จักพึ่งตนเองตามอายุที่เพิ่มขึ้น คอยแนะนำและช่วยเหลือในการตัดสินใจของลูก ปกครองด้วยเหตุผล ย่อมสามารถปลูกฝังความรับผิดชอบ และการพึ่งตนเอง ให้เกิดขึ้นกับลูกได้

จะเห็นได้ว่ามนุษย์เรานั้นเกิดมามีบุคลิกภาพ และบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันไปตามสภาพครอบครัว และสิ่งแวดล้อม พ่อแม่เป็นบุคคลที่สำคัญในการที่จะปลูกฝังให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และกระทำตามแบบอย่างที่ดีหรือไม่ดีตั้งแต่เริ่มเกิดไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ เด็กๆจะค่อยๆเรียนรู้พัฒนาการในการเรียนรู้ที่จะมีพัฒนาการในการพึ่งตนเองเมื่อบุคลนั้นมีความวุฒิภาวะมากขึ้น โดยที่พ่อแม่จะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในขณะเดียวกันถ้าในวัยเด็กพ่อแม่ไม่เปิดโอกาสหรือเตรียมพร้อมที่จะฝึกให้เด็กพึ่งตนเอง เด็กก็จะไม่มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง ส่งผลให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมหรือกิจการต่างๆเมื่อถึงวัยผู้ใหญ่

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดของสังคม เพราะเป็นสถาบันมูลฐาน หรือเป็นสถาบันแรกของการวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยองค์กรที่มีขนาดเล็กที่สุดของสังคม สมาชิกในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด สนับสนุนกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันได้ โดยการรวมกลุ่มแบบปฐมนุญิ ครอบครัวจะกำหนดคตินิธิและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน และ ต่อสังคมอีกด้วย สมาชิกในครอบครัวจะได้รับสถานภาพ และบทบาทต่างๆกัน องค์ประกอบและขนาดของครอบครัวในแต่ละสังคมจะแตกต่างกันไป และเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตมนุษย์อย่างยั่งยืนตั้งแต่อดีตจน

ปัจจุบัน เพราะเรายังไม่พบว่ามีสังคมมนุษย์ในโลกนี้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยปราศจากสถาบันที่เรียกว่า “ครอบครัว” (ทัตนี ทองสว่าง 2534 : 96)

นอกจากนั้นครอบครัวมิใช่กลุ่มทางชีววิทยาเท่านั้น พฤติกรรมของมนุษย์ก็ไม่ได้เป็นไปโดยสัญชาตญาณแต่เป็นไป โดยมีระเบียบแบบแผน ซึ่งมีการกำหนดมาตรฐานความประพฤติของครอบครัว เช่น ความแตกต่างของครอบครัวชาวจีน กรีกโบราณ ชาวเอสกิโม และชาวกรีนิช เป็นความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ไม่ใช่ความแตกต่างทางด้านชีววิทยา

3.1 ความหมายของ “ครอบครัว”

นักสังคมวิทยา และ นักมนุษยวิทยาได้ให้ความหมายของคำว่า “ครอบครัว” ไว้ต่าง ๆ กัน ดังต่อไปนี้

ฮอร์ตตันและฮันท์ (Horton and Hunt) ได้กล่าวว่า “ครอบครัว” หมายถึง ระบบเครือญาติกลุ่มหนึ่ง ซึ่งจัดเตรียมและสนองความต้องการของมนุษย์ (Horton and Hunt 19672 : 214)

ส่วนเบอร์เกส และ ลอค (Burgess and Locke 1971 : 35) ได้ให้ความหมายว่า “ครอบครัว” จะต้องมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ครอบครัวประกอบด้วยบุคคลที่มารวมกันโดยการสมรสหรือ ผูกพันทางสายเลือด หรือการมีบุตรบุญธรรม การแต่งงานแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา ส่วนสายสัมพันธ์ต่อเนื่องทางสายเลือดหรือชีววิทยาทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ส่วนบุตรบุญธรรมนั้นมิได้เกิดจากความสัมพันธ์ทางชีววิทยา หากเกิดจากความสัมพันธ์ตามกฎหมายที่สังคมกำหนด
2. สมาชิกของครอบครัวเหล่านี้อยู่รวมกันภายในครัวเรือนเดียวกันหรือ บางครั้งก็แยกไปอยู่ต่างหาก ในสมัยโบราณครอบครัวจะมีขนาดใหญ่กล่าวคือ ในครอบครัวจะมีสมาชิก 3 – 5 ชั่วอายุ แต่ในปัจจุบันครอบครัวอาจจะมีขนาดเล็กลงมามาก คือ ประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตร 1 – 2 คน เท่านั้น ในบางครอบครัวอาจไม่มีบุตรเลย
3. ครอบครัวเป็นหน่วยของการติดต่อโต้ตอบระหว่างบุคคล ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก พี่ น้อง และญาติ โดยสังคมได้กำหนดหน้าที่และบทบาทของสมาชิกแต่ละครอบครัวไว้ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ เช่น ความรัก ความผูกพัน ความเอาใจใส่ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนการอบรมสั่งสอน เป็นต้น
4. ครอบครัวถ่ายทอดการอนุรักษ์วัฒนธรรมสมาชิกในครอบครัวจะถ่ายทอดและรักษา รูปแบบของการประพฤติต่อกัน ระหว่าง พ่อ แม่ ลูก ด้วยวัฒนธรรมชาตินั้นๆ มรดกตกทอด

ทางสังคมจะอยู่รอดได้ต้องอาศัยพลังจากพ่อ แม่ ช่วยอบรมสั่งสอน โดยผ่านการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ทั้งทางด้านจิตใจและทางด้านวัตถุแก่สมาชิกในครอบครัวตลอดมา

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2513 : 134 – 135) ให้ความหมายว่า “ครอบครัว” นั้นประกอบด้วย บุคคลต่างเพศตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีความสัมพันธ์ทางเพศซึ่งกันและกัน มีข้อผูกพันที่จะทำให้ ความสัมพันธ์ทางเพศที่มีต่อกันนั้นเป็นไปด้วยความแน่นอน และมีระยะเวลาานพอที่จะทำให้เกิดมี บุตรธิดาด้วยกันได้ และมีข้อตกลงทางเศรษฐกิจร่วมกันทางสังคม

โดยสรุปแล้ว ครอบครัว หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มาอยู่ร่วมกัน มีความผูกพัน มีความเข้าใจ และ มีข้อตกลงร่วมกันทางเศรษฐกิจและสังคม มีการถ่ายทอดทางวัฒนธรรมเดิมและสร้างสรรค์วัฒนธรรม ใหม่ มีความผูกพันทางกฎหมายหรือสายโลหิต ซึ่งอาจจะมีบุตรด้วยกันได้ และครอบครัวจะทำหน้าที่ เบื้องต้นที่จำเป็นต่างๆเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ และเป็นสถาบันแรกที่หล่อหลอมให้ มนุษย์ก้าวไปสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นคง

3.2 ประเภทของครอบครัว

นักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยา ได้แบ่งประเภทของครอบครัวโดยอาศัยองค์ประกอบขนาด และลักษณะความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวเป็นหลักเกณฑ์ พบว่าสังคมทั่วไปจะแบ่งครอบครัว เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family)
- ครอบครัวขยาย (Extended Family)

แต่บางสังคมจะจัดครอบครัวเพิ่มขึ้นอีกประเภทคือครอบครัวรวม (Compound Family หรือ Polygamous Family) (ทศนีย์ ทองสว่าง 2534 : 100 -101)

ยอร์ช (George) ได้แบ่งครอบครัวออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family)

เป็นครอบครัวเดี่ยวที่สมาชิกสองชั่วอายุคนและมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดที่สุด คือสามี ภรรยา บุตร ส่วนคนอื่น เช่น ปู่ ตา ยาย ย่า หลาน คนอาศัย คนรับใช้ ไม่จัดอยู่ในครอบครัว และเป็นครอบครัวที่พบเห็นได้ทั่วไป และมีแนวโน้มจะเป็นครอบครัวแบบนี้มากขึ้น เนื่องด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ เพราะการมีครอบครัวใหญ่เป็นการสิ้นเปลือง โดยเฉพาะ สภาพสังคมปัจจุบันที่ค่าครองชีพสูง นอกจากนี้ ครอบครัวแบบนี้ยังมีความเป็นอิสระแต่ห่างเหินจากญาติพี่น้องอาจทำให้เกิดความว้าเหว่ และขาดความอบอุ่นได้ (George Peter Murdoc อ้างใน สุพัตรา สุภาพ 2540 : 60)

2 ครอบครัวขยาย (Extended Family)

เป็นครอบครัวที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวและญาติพี่น้อง (ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น) หรือสมาชิกตั้งแต่ 3 ชั่วอายุคนขึ้นไป โดยอาจจะปลูกบ้านใกล้เคียงกัน หรือเชตบ้านเดียวกัน โดยมีพี่น้องที่สมรสแล้วหลายคู่อยู่ร่วมกัน ญาติพี่น้องจะมีหน้าที่ช่วยกันดูแลลูกหลาน เป็นครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น แต่ขาดความเป็นอิสระเพราะสมาชิกอาวุโสทำหน้าที่เป็นหัวหน้าครอบครัว ทำหน้าที่ควบคุมทุกข์สุขสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งจะพบในสังคมเกษตร เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น

3. ครอบครัวที่สามีมีภรรยาหลายคน (Polygamous Family)

ครอบครัวประกอบด้วยสามีหนึ่งคน ภรรยาหลายคน ครอบครัวแบบนี้จึงเป็นครอบครัวเดี่ยว 2 ครอบครัว หรือมากกว่า ที่สามีและพ่อรวมกัน เช่นสังคมจีน อิสลาม เป็นต้น ครอบครัวรวมในบางสังคมสมาชิกของแต่ละครอบครัวจะอยู่ร่วมกันภายใต้หลังคาเดียวกัน แต่บางสังคมจะแยกกันอยู่คนละบ้าน แต่ผู้ชายคนเดียวเป็นหัวหน้าครอบครัว หรือเป็นศูนย์กลางของครอบครัว เช่น สังคมมุสลิม (Muslim Society) ซึ่งอนุญาตให้ผู้ชายมีภรรยาได้ 4 คน แต่ต้องเลี้ยงดูและให้ความรักความยุติธรรม (ทศนิ ทองสว่าง 2534 :101)

สจ๊วต (Stuart A Queen 1969 อ้างใน พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2530 : 12 – 14) กล่าวว่าแม้ว่าครอบครัวจะมีหลายรูปแบบแต่เราไม่สามารถบอกได้ว่า ครอบครัวใดดีที่สุด เพราะลักษณะของครอบครัวแต่ละแบบนั้นเหมาะสมกับสภาพสังคมแต่ละสังคม

อย่างไรก็ตามพอสรุปได้ว่าครอบครัวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. ครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขนาดเล็ก ซึ่งประกอบด้วยบิดา มารดา และบุตร ซึ่งรวมทั้งบุตรบุญธรรมด้วย ขนาดของครอบครัวจึงขึ้นอยู่กับจำนวนบุตรที่กำเนิดขึ้นภายในครอบครัวนั้นๆ ครอบครัวประเภทนี้ ส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก จำนวนสมาชิกไม่มากนัก สมาชิกสร้างความสัมพันธ์ได้สะดวก ในปัจจุบันครอบครัวประเภทนี้จะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน
2. ครอบครัวขยายหรือครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวที่ขยายมาจากครอบครัวเล็ก คือ รวมเพิ่มสมาชิกที่เป็นญาติพี่น้องอยู่ร่วมกันในครัวเรือนเดียวกัน ทำให้จำนวนสมาชิกมากกว่าครอบครัวเดี่ยว มักพบในครอบครัวเกษตรกรรมและมีมากในชนบท

3.3 ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงของครอบครัวในเมือง

การเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้ครอบครัวในเมืองมีการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ดังนี้

1. มีลักษณะที่ยึดมั่นในประเพณีเดิมน้อยลง และ รับลักษณะยึดหยุ่นที่เปลี่ยนแปลงและปรับได้ง่าย เพื่อให้รับกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว
 2. หันมาใช้รูปแบบเมืองที่เน้นความสะดวกสบายทางวัตถุ และใช้เครื่องมือทุนแรงต่างๆ มากขึ้น
 3. มีความสนใจและความเคร่งครัด ต่อความเชื่อ และการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาน้อยลง
 4. ขาดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและทางจิตใจ อัตราการหย่าร้างสูงขึ้น
 5. หน้าที่ต่างๆ ที่เคยทำเป็นหน้าที่ของหน่วยสังคมอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ ศาสนา การปกครอง การศึกษา ครอบครัวจึงมีหน้าที่สำคัญในการให้ความรัก ความอบอุ่นทางใจแก่สมาชิก การเลี้ยงดูเด็ก และการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็ก
 6. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว เน้นความสัมพันธ์ระหว่างสามี ภรรยา ความเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุข ความสนใจและความสุขของสมาชิกในขณะที่เดิมเน้นการมีบุตรสืบสกุล การมีตำแหน่งในสังคมที่มีเกียรติ และการประกอบหน้าที่ทางเศรษฐกิจ และ สังคมให้สำเร็จ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่ครอบครัวไม่ใช่หน่วยในการผลิตทางเศรษฐกิจ หัวหน้าครอบครัวจึงไม่ต้องใช้อำนาจควบคุมในฐานะหน่วยการผลิต
 7. การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของครอบครัวแบ่งออกเป็น
 - 7.1 การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างทางอำนาจสามี หรือหัวหน้าครอบครัว มีอำนาจน้อยลง บุตรธิดา และ ภรรยามีเสรีภาพที่จะทำสิ่งต่างๆ มากขึ้น
 - 7.2 สมาชิกของครอบครัวนอกจากจะมีบทบาทภายในครอบครัวแล้วยังต้องมีบทบาทหน้าที่ภายนอกครอบครัว เช่น ในสถาบันการศึกษา ในสถานที่ทำงาน ในสมาคมจึงทำให้มีความสนใจต่างกัน บทบาทหน้าที่จึงแตกต่างกันไป ครอบครัวจึงลดบทบาทความเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมต่างๆ ลง เด็กรุ่นใหม่อยู่ห่างไกลพ่อแม่ ภรรยามีเวลาให้ครอบครัวน้อยลง จึงแตกแยกได้ง่าย
 - 7.3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดเล็กลง
 - 7.4 บุคคลโสด และ หย่าร้าง เป็นที่ยอมรับและมีสถานภาพในสังคมเสมอ
- บุคคลอื่นๆ อาจจะคล่องตัวกว่าผู้ที่อยู่ในสภาวะทางครอบครัวด้วยซ้ำ (โสภ ชาติมันน์ และคณะ 2534 :

3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับครอบครัว

3.3.1 การขัดเกลาทางสังคม (Socialization)

แม้ว่ามนุษย์ไม่ได้เป็นสัตว์โลกโดยกำเนิด จึงจำเป็นต้องได้รับการขัดเกลาทางสังคมอยู่ตลอดชีวิต กระบวนการขัดเกลาจึงเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นในการอยู่ร่วมกันและเป็นที่ยอมรับของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง (Self) คือความรู้สึกว่าตนเป็นมนุษย์ต่างจากคนอื่น โดยสังคมจะหล่อหลอมมนุษย์โดยผ่านสถาบันพื้นฐาน คือ ครอบครัว เป็นอันดับแรก เพื่อขัดเกลาเสริมต่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์โดยสังคมมีส่วนสร้างความสำนึก ความประทับใจ คุณค่าทางวัฒนธรรม และแบบแผนพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลเป็นสมาชิกของสังคมอย่างแท้จริง นั่นคือสังคมจะเปลี่ยนสภาพบุคคลจากสถานภาพทางชีววิทยา (Biological Person) มาเป็นบุคคลของสังคม (Social Person) ซึ่งการติดต่อสัมพันธ์ของมนุษย์ (Human Contact) เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาความเป็นตัวตน และการพัฒนาบุคลิกภาพในฐานะเป็นบุคคลหนึ่งของสังคม

การขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการทั้งทางตรง และ ทางอ้อมที่มนุษย์ในสังคมหนึ่ง ๆ ได้เรียนรู้คุณค่า กฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของกลุ่มหนึ่งๆ กำหนด หรือวางไว้เพื่อเป็นแบบแผนของการปฏิบัติต่อกัน และให้บุคคลได้พัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง

โดยทั่วไปแล้ว วัยที่จำเป็นต่อการขัดเกลาทางสังคมได้แก่ วัยเด็ก (Socialization The Child) ซึ่งเป็นช่วงที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กมากที่สุด เพราะเป็นสถาบันแรกที่เด็กได้รับการอบรมสั่งสอน ซึ่งเป็นเรื่องของพ่อ แม่ และผู้ปกครองโดยเฉพาะวิธีการขัดเกลาทางสังคมจะออกมาในรูปแบบดังนี้

1. การขัดเกลาโดยตรง เป็นการขัดเกลาที่ต้องการให้บุคคลปฏิบัติให้ถูกต้องตามระเบียบแบบแผนของกลุ่มทางสังคมนั้นกำหนดไว้ เป็นการบอกว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิด นับว่ามีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพมาก เป็นการชี้ทาง และแนะแนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างจริงจัง และเจตนา เพื่อให้บุคคลสามารถวางได้ถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์

2. การขัดเกลาโดยอ้อม เป็นการอบรมที่ไม่ได้บอกกันโดยตรง บุคคลได้รับประสบการณ์ หรือประโยชน์จากการสังเกต หรือเรียนรู้จากการกระทำของผู้อื่น เช่น การสังเกตคนอื่นว่าปฏิบัติอย่างไรในเหตุการณ์ที่ไม่คุ้นเคย

หากมนุษย์ไม่มีการเรียนรู้หรือไม่ได้รับการอบรมขัดเกลา มนุษย์ก็ยากที่จะมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้ หากมนุษย์คนใดถูกตัดขาดจากสังคม ไม่มีปฏิริยาสัมพันธ์ หรือกระทำร่วมกัน (interaction) ไม่ได้รับการเอาใจใส่อย่างเพียงพอตั้งแต่ในวัยทารกหรือเด็ก คนนั้นเติบโตขึ้นมาอย่างมีปัญหา เพราะพฤติกรรมมนุษย์ไม่ได้เกิดจากชีวภาพบวกกับวัฒนธรรมและประสบการณ์ของตนแต่เกิดจากการมีความสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์

จากการศึกษาเด็กหลายกลุ่ม ทั้งเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เด็กกำพร้าและเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน ได้ผลสรุปออกมาอย่างเดียวกัน คือ จะกลายเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ก็ต่อเมื่อมีปฏิริยาสัมพันธ์ต่อเนื่องเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากสภาพแวดล้อมทางครอบครัวที่มีความรัก ความอบอุ่น ใกล้ชิดสนิทสนมเป็นพื้นฐาน (สุพัตรา สุภาพ 2540 : 47-50)

มีด (Mead) บิดาของทฤษฎีการมีปฏิริยาสัมพันธ์ กล่าวว่า ผลกระทบจากการขัดเกลาเริ่มตั้งแต่เด็ก ทั้งนี้เพราะบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์แต่ในวัยเด็ก จนสามารถรู้จักว่าตัวตนคือใคร เพราะความเป็นตัวตนนี้ไม่ได้มีมาแต่เกิด แต่ต้องมาสร้างโดยผ่านครอบครัวเป็นสำคัญ นอกจากนั้นครอบครัวยังเป็นตัวเชื่อมหรือมีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาอีกด้วย

แบนดورا และรอส (Bandura and Ross 1963 อ้างใน น้ำเพชร อยู่โต 2539 : 43 - 45) ได้เสนอแนะไว้ว่า เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ซึ่งเนื้อหาของทฤษฎีถือว่ามีความสำคัญเท่ากับทฤษฎีว่าด้วยการให้รางวัลและการลงโทษ เช่น เด็กหญิงที่กำลังมารดา เด็กคนนั้นไม่มีมารดาเป็นตัวแทนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีความมีตัวแบบ (Model) ของบทบาทที่เหมาะสมในกระบวนการขัดเกลา

จากทฤษฎีดังกล่าวสรุปได้ว่าเด็กจะมีพฤติกรรมเช่นไร สิ่งสำคัญยิ่งอันสืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญของบิดา มารดา ในครอบครัวเป็นสำคัญ ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร โดยถือว่าครอบครัวมีบทบาทในการขัดเกลา โดยเฉพาะในทางสังคมเมืองใหญ่ๆทั่วไป เช่น กรุงเทพมหานคร สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยพ่อ แม่ และลูกเท่านั้น พ่อแม่จะมีบทบาทในการหล่อหลอมบุคลิกภาพของลูกเป็นอย่างมาก พ่อแม่จะเป็นผู้กำหนดสิ่งดีงาม ลูกต้องให้ลูกๆโดยไม่มีปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา และญาติผู้ใหญ่ เช่นในครอบครัวขยายที่จะมาช่วยอบรมเลี้ยงดู ซึ่งจะมีผลทำให้การขัดเกลาทางสังคมที่ลูกควรจะได้รับลดน้อยลงไป ความอบอุ่น ความผูกพันในบ้านลดลง ชีวิตความเป็นอยู่แบบตัวใครตัวมันมากขึ้นทำให้ชีวิตคนในครอบครัวเปลี่ยนแปลงพ่อแม่จึงมีบทบาทเท่าเทียมกันเพื่อแบ่งเบาภาระและร่วมกันปกครองครอบครัวเริ่มลดบทบาทความเป็นศูนย์กลาง เด็กยุคนี้จึงห่างไกลจากพ่อแม่ จึงทำให้ครอบครัวแตกแยกได้ง่ายเพราะไม่มีการเชื่อมความสัมพันธ์ด้วยความใกล้ชิด และ

ความเข้าใจกัน ดังนั้นครอบครัวจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อชีวิตทุกวัย โดยเฉพาะในวัยเด็กที่ต้องการความอบอุ่นจากพ่อแม่

3.3.2 ทฤษฎีโครงสร้างและการหน้าที่ (Structural and Functional Theory)

ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ถือว่าสังคมเป็นระบบหนึ่งๆ ที่มีอาณาเขตแน่นอนมีระเบียบ และมีการควบคุมตนเอง ซึ่งมีความจำเป็นหรือมีความต้องการจำนวนหนึ่งที่ระบบต้องตอบสนองให้ได้ เพื่อรักษาให้ระบบดำรงอยู่ต่อไป และอาจเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในทุกส่วน รวมทั้งยังส่งผลสะท้อนไปส่วนอื่นๆ ให้ถูกกระทบกระเทือนไปด้วย สังคมจึงมีระบบต่างๆ ที่เป็นส่วนต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อตอบสนองความจำเป็นหรือความต้องการ เป็นการรักษามูลค่าของระบบให้เกิดภาวะสมดุล (Equilibrium) เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ได้ (Survival)

แนวความคิดนี้มองว่าครอบครัวเป็นกลุ่มขนาดเล็กหรือในลักษณะระบบสังคม ซึ่งมีการประสานบทบาทของสมาชิกเข้าด้วยกัน ทำหน้าที่ดำรงไว้เพื่อระบบครอบครัว และแสดงให้เห็นว่าสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งหรือระบบย่อยหนึ่งในครอบครัว สมาชิกทุกคนมีหน้าที่ของตน เมื่อทุกคนทำบทบาทและหน้าที่ของตนอย่างดี ครอบครัวจะมีความสุข เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพ สังคมและประเทศชาติย่อมมีความมั่นคง ในทางตรงข้ามถ้าเกิดความบกพร่องในบทบาทหน้าที่ของครอบครัวแล้ว สังคมก็จะไม่สงบสุขด้วยเช่นกัน (สมพงษ์ รัตนัญญา 2540 : 189 – 190)

บนสมมติฐานของทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม ได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปรับตัวของบุคคลที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการหารายได้มาจุนเจือครอบครัว เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจและอิทธิพลของการกลายเป็นเมือง นอกจากนี้รูปแบบครอบครัวได้มีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นจะเห็นว่าครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยย่อยได้มีการปรับตัวให้มีขนาดเล็กลงเพื่อความคล่องตัว และสามารถอยู่รอดได้ในสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งสะท้อนให้เห็นการปรับตัวทางสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่สำคัญในการทำหน้าที่เพื่อรักษาสมดุลภาพ ทำให้สังคมโดยส่วนรวมดำรงอยู่ได้ (พัชรมณี สุกใจ 2543 : 22-23)

โดยสรุปแล้วแสดงให้เห็นว่าสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวเป็นส่วนหนึ่ง หรือระบบหนึ่งในสังคมนั่นเอง และสมาชิกทุกคนมีบทบาทหน้าที่ของตนเอง ดังเช่น ถ้าสามีภรรยาปฏิบัติหน้าที่ของตนอย่างมีความรับผิดชอบในการแสดงบทบาทของตนอย่างสมบูรณ์และไม่บกพร่อง จะทำให้ครอบครัวมีความสุข เป็นครอบครัวที่มีคุณภาพ ส่งผลให้สังคม และประเทศมีความมั่นคง มีความสุข แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่ง ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างสมบูรณ์ย่อมทำให้เกิดความบกพร่องในครอบครัวได้ และส่งผลต่อประเทศชาติได้

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 เพศ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการพึ่งตนเองนั้นมักพบว่าเพศชายมีลักษณะที่สามารถพึ่งตนเองได้ดีกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เพราะการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทยมักเป็นแบบปกป้องคุ้มครอง คือ พ่อแม่จะคอยดูแลประคบประหงมลูกตลอดเวลา ซึ่งทำให้เด็กไม่สามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะเด็กผู้หญิงจะถูกจำกัดถูกควบคุมดูแลและจำกัดอิสระมากกว่าผู้ชายทำให้เพศหญิงขาดความเชื่อมั่นในตนเองซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเอง เพราะไม่กล้าคิดกล้าทำนอกจากค่านิยมดั้งเดิมเกี่ยวกับบทบาททางเพศที่เปิดโอกาสและสิทธิบางอย่างกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทำให้เพศหญิงรู้สึกด้อยค่า (สติชัย ภัทระ 2535 : 85 – 86)

จากการศึกษาของ โจนสมร เหลืองโกศล (2531) ในเรื่องค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดูพบว่านักเรียนชายมีค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองสูงกว่าเพศหญิงซึ่งสอดคล้องกับ เอคเวิร์ด (Edward 1959) ในเรื่องบุคลิกภาพด้านความต้องการโดยใช้ EPPS (The Edward Personal Preference Schedule) ของนักศึกษาชายและหญิงในวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยในสหรัฐจำนวน 1,509 คน เป็นชาย 760 คน เป็นหญิง 749 คนกับผู้ที่ไม่ใช่นักศึกษาจำนวน 8,963 คน ชาย 4,031 คน หญิง 4,932 คนพบว่านักศึกษาชายมีความต้องการในด้านการพึ่งตนเอง และการขอความช่วยเหลือน้อยกว่านักศึกษาหญิง (อัจฉรา เปรมปรี่องเวส 2517 : 26)

ส่วนคาแกน และมอส (Kagan and Moss 1960) ศึกษาความมั่นคงของพฤติกรรม การพึ่งผู้อื่น จากวัยเด็กจนถึงวัยผู้ใหญ่ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใหญ่ 54 คน เป็นชาย 27 คน และหญิง 27 คน อายุระหว่าง 20 และ 19 และต้องเป็นบุคคลที่เคยได้รับการบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเมื่อตอนอายุ 2 – 10 ปีด้วย ผลปรากฏว่า พฤติกรรมการพึ่งผู้อื่นยังคงมีอยู่อย่างมั่นคงในผู้หญิง แต่มีเล็กน้อยในผู้ชาย นั่นคือมากกว่า 60 % ของค่าสหสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมพึ่งผู้อื่นในวัยเด็กและผู้ใหญ่ที่เป็นเพศหญิง ปรากฏว่ามีนัยสำคัญทางสถิติในขณะที่เพศชายมีเพียง 9 % เท่านั้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงมีพฤติกรรมการพึ่งตนเองในทุกวัยน้อยกว่าเพศชายนั่นเอง (ประณต เล็กสวาสดี 2517 : 28) อย่างไรก็ตามจากการศึกษาของ รักชนก คชไกร (2541 : 34) พบว่าเพศหญิงมีความสนใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการศึกษาสูงกว่าเพศชาย เช่นเดียวกับในปัจจุบันสังคมไทยให้คุณค่าและความสัมพันธ์แก่เพศหญิงมากขึ้น ซึ่งค่านิยมดังกล่าวนี้อาจทำให้เพศหญิงมีทัศนคติ การยอมรับตนเอง กล้าแสดงออก และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การพึ่งตนเองมากขึ้น และนั่นแสดงให้เห็นว่าเพศจะมีอิทธิพลต่อลักษณะการพึ่งตนเองของแต่ละบุคคลด้วยเช่นกัน (บังอร พุ่มสะอาด 2513 อ่างใน พิรพงษ์ ลิ่ววัฒนากร 2520 : 15)

โดยสรุปแล้วเพศมีผลต่อบทบาทการพึ่งตนเองในแต่ละบุคคลเมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปเพศหญิงก็ได้เปลี่ยนแปลงบทบาทของตนเองจากผู้ตามกลายมาเป็นผู้ที่มีความสำคัญเท่าเทียมกับชายและในบางโอกาสสามารถกระทำสิ่งต่างๆได้ดีกว่าชาย โดยการมีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ช่วยเหลือตนเองและครอบครัวมากกว่าสมัยก่อน โดยเฉพาะผู้หญิงที่อาศัยอยู่ในเมืองสามารถพัฒนาตนเองให้สังคมยอมรับมากขึ้นทั้งในด้านบทบาทในครอบครัวและบทบาทในทางสังคมอีกด้วย

4.2 ระดับการศึกษาของบิดามารดา

การศึกษาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในฐานะที่ช่วยส่งเสริมบุคคลให้เกิดการเรียนรู้และมีความเข้าใจในสิ่งต่างๆมากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ พร้อมทั้งยังพัฒนาความรู้และทักษะด้านต่างๆ และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จด้านต่างๆมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อย ด้วยเหตุนี้เด็กที่มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันย่อมมีวิธีการเลี้ยงดู ความพร้อม และความคาดหวังในการอบรมให้บุตรของตนที่แตกต่างกันซึ่งจะทำให้เด็กมีพฤติกรรมในด้านต่างๆที่แตกต่างกันด้วยเช่นกัน

จากการศึกษาของอรชา วราทิพย์ (2526: 122 อ้างใน วิวัฒน์ รักษาเคน 2531 : 33) ได้ศึกษาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของเด็กก่อนวัยเรียน ผลพบว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาน้อย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอรชา วราทิพย์ ในปีเดียวกันเรื่องการตัดสินใจปัญหาของเด็กปฐมวัยพบว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองที่แตกต่างกันทำให้เด็กมีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ซึ่งพอสรุปได้ว่าเมื่อเด็กมีการตัดสินใจแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งจะทำให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในด้านต่างๆ โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา และนำไปสู่การพึ่งตนเองในที่สุด แต่จากการศึกษาของโอมสมร เหลืองโกศล (2531 :138) พบว่านักเรียนที่มีบิดามารดาจบการศึกษาในระดับปานกลางคือมัธยมศึกษาจะทำให้เด็กพึ่งตนเองทางด้านการศึกษามากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาที่จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา หรือต่ำกว่า) และนักเรียนที่บิดามารดาจบการศึกษาในระดับอนุปริญญาขึ้นไป แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาของบิดามารดานั้นมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองของบุตรนั่นเอง

เพราะฉะนั้นระดับการศึกษาของบิดามารดาที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองของบุตรและทำให้บุตรมีพฤติกรรมหรือบทบาทที่ต่างกันเพราะบิดามารดาแต่ละบุคคลย่อมมีความคิด ประสิทธิภาพ และกระบวนการในการอบรมเลี้ยงดูบุตรที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งจะส่งผลต่อการเกิดพฤติกรรมที่ทำให้เด็กมีบทบาทในการพึ่งตนเองที่ต่างกัน

4.3 อาชีพของบิดามารดา

วราภรณ์ รักวิจัย กล่าวว่า อาชีพของบิดามารดามีแนวโน้มต่อการเจริญเติบโตของเด็กและเป็นตัวชี้นำสภาพการณ์เลี้ยงเด็ก ด้านสภาพแวดล้อมของเด็กจะเป็นหนทางที่ทำให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้คุณลักษณะต่างๆ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ด้านฐานะครอบครัวมักพบว่าพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็มีโอกาสจัดหาทรัพยากร กิจกรรม และการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้มากและดีกว่าพ่อแม่ที่หาเช้ากินค่ำ นอกจากนั้น ความเข้มแข็งทางจิตใจของพ่อแม่ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบการเลี้ยงดูเด็กโดยพ่อแม่ ที่ใจอ่อนมาก ๆ มักจะช่วยเหลือเด็กในทุกๆ ทางเป็นการปิดโอกาสที่เด็กได้ฝึกฝนการช่วยเหลือตนเองและตัดสินใจจะทำสิ่งใดซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมในการพึ่งตนเองได้นั่นเอง (กรณีการ วุฒิพงษ์วรโชค 2540 : 17)

จากการศึกษาของพิรพงศ์ สิริวัฒนางกูร (2520) เกี่ยวกับการเปรียบเทียบพฤติกรรมสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเองกับยับยั้งการพึ่งตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาลจังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนที่มีมารดาเป็นอาชีพค้าขายส่วนมากได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเอง (ร้อยละ 70.83) แต่นักเรียนที่มีมารดาเป็นอาชีพรับจ้างจะอบรมลูกแบบให้พึ่งตนเองน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 52.63 ส่วนนักเรียนที่มีบิดารับราชการจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองมากกว่าฝึกให้พึ่งตนเอง (พิรพงศ์ สิริวัฒนางกูร 2520 : 45) และจากการศึกษาของ โฉมสมร เหลืองโกศล (2531) เรื่องค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดู พบว่านักเรียนที่มีมารดาไม่มีงานทำ (เป็นแม่บ้าน / ไม่ได้ประกอบอาชีพ) จะทำให้เด็กมีค่านิยมเรื่องการพึ่งตนเองโดยตนเองทางด้านการศึกษามากกว่านักเรียนที่มีมารดา มีงานทำ (โฉมสมร เหลืองโกศล 2531 : 136)

นอกจากนั้น วราภรณ์ รักวิจัย (2535) กล่าวว่าอาชีพของบิดามารดาเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญต่อแนวโน้มการเจริญเติบโตของเด็กและบุคลิกภาพของเด็ก โดยเฉพาะอาชีพค้าขายและธุรกิจขนาดเล็ก กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาชีพมักจะมีอิทธิพลและเกี่ยวพันกับสภาพการดำรงชีวิตประจำวันของทุกคนในครอบครัว ลูกจึงมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของพ่อแม่ เช่น ช่วยพ่อแม่ขายของ หีบของ จัดระเบียบสินค้า เป็นต้น เนื่องจากลูกมีโอกาสที่จะช่วยเหลือตนเองและพ่อแม่จึงมีแนวโน้มที่จะขยัน มีความสามารถและทักษะมากกว่าครอบครัวที่มีอาชีพอื่นๆ ซึ่งฮาวิกเซอร์สท (Havighurst) กล่าวว่าเด็กพวกนี้จะรู้จักรับผิดชอบ มีความมั่นใจในการใช้จ่ายต่อการเงินของตนเอง ตัดสินใจ และเชื่อมั่นในตนเอง สามารถช่วยเหลือตนเองและครอบครัว รวมทั้งงานส่วนรวมด้วยความเต็มใจ และไม่ทำให้ตนเป็นภาระของสังคมอีกด้วย (วราภรณ์ รักวิจัย 2535 : 31)

ดังนั้นอาชีพของบิดามารดาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทการพึ่งตนเองของบุตร เพราะอาชีพของบิดามารดาจะเป็นกิจกรรมที่บุตรต้องเข้ามาช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องจนเป็นสิ่งหนึ่ง

ในชีวิตประจำวันโดยที่เด็กไม่รู้ตัว และกลายเป็นบุคลิกของเด็กไปจนโต ดังนั้นถ้าบิดามารดามีอาชีพค้าขายบุตรก็จะมีความโน้มที่จะมีลักษณะการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจสูงกว่าด้านอื่น

4.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

จากการศึกษาของกฤตยา กฤษฏาวุฒิ (2513) พบว่าครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมสูงมีการศึกษาสูง (อุดมศึกษา) จะฝึกบุตรชายด้านสัมฤทธิ์ผลมากกว่าครอบครัวฐานะปานกลางและต่ำ ให้อิสระแก่บุตรมากกว่าบิดามารดาที่จบการศึกษาระดับประถม ถ้าหากเด็กได้รับการฝึกให้รู้จักอดได้ รอได้ ก็จะกลายเป็นวัยรุ่นที่มีความรับผิดชอบ เชื่อมั่นในตนเอง และพึ่งตนเองได้ (กฤตยา กฤษฏาวุฒิ 2513 : 156) ซึ่งจรรยา สุวรรณทัต (2530) กล่าวว่าวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นแบบเฉพาะของแต่ละครอบครัวตามฐานะเศรษฐกิจและสังคมในทางสังคมวิทยาว่าแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. **ครอบครัวที่ยากจน** ในครอบครัวประเภทนี้พ่อแม่ต้องทำมาหากินจึงขาดเวลาในการเอาใจใส่ พ่อแม่ในครอบครัวแบบนี้จึงถือว่า “ลูกจะได้ดีหรือไม่อยู่ที่บุญกรรมของเด็ก” แต่ก็มีครอบครัวที่ยากจนอีกไม่น้อยที่พยายามอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างดี โดยเชื่อว่าเด็กจะดีหรือชั่วอยู่ที่การปลูกฝังของพ่อแม่ แต่ก็มีอุปสรรคนานาประการ เช่น อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่อำนวยต่อการพัฒนา ทำให้ถูกชักจูงให้ประพฤติไม่ถูกต้อง เพราะขาดการควบคุมดูแลอย่างเพียงพอจากพ่อแม่ที่ต้องหาเช้ากินค่ำ

2. **ครอบครัวชั้นกลาง** ครอบครัวประเภทนี้มีฐานะทางสังคมเศรษฐกิจที่ดีกว่าครอบครัวประเภทแรก และมีโอกาสหรือเวลาในการเอาใจใส่ต่อการดูแลปลูกฝังเด็กดีกว่า และมักจะเน้นในเรื่องความเป็นระเบียบโดยมีคิดว่า “เด็กดีชั่วอยู่ที่การอบรมสั่งสอน” พ่อแม่มีการวางแผนการศึกษาให้บุตร และพยายามให้บุตรเรียนในระดับสูง

3. **ครอบครัวชั้นสูง** ครอบครัวประเภทนี้จะไม่มีปัญหาด้านการเงินและมีโอกาสที่จะให้เวลาและเอาใจใส่ต่อเด็กได้ดี ทั้งด้านความเป็นอยู่และการอบรมสั่งสอน แต่มักพบเสมอว่าเด็กบางคนจากครอบครัวประเภทนี้เป็นปัญหาทางสังคมได้พอๆกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนด้วยอาจตามใจลูกจนเหลือและเสียเด็กก็มี (จรรยา สุวรรณทัต 2530 : 831-832)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนทำให้เด็กมีบุคลิกภาพหรือมีพฤติกรรมที่จะมีแนวโน้มที่จะมีบทบาทการพึ่งตนเองทางด้านต่างเป็นเช่นไรด้วย

4.5 ขนาดครอบครัว

ครอบครัวไทยสมัยก่อนเป็นครอบครัวขยาย ที่ประกอบด้วยครอบครัวเดี่ยวหลายๆ ครอบครัว มีความผูกพันรักใคร่อย่างแน่นแฟ้น แต่ลักษณะครอบครัวไทยในปัจจุบันมีขนาดเล็กลงเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีสมาชิกน้อย อยู่ในลักษณะครอบครัวเดี่ยวส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวในเมือง ซึ่งเป็นไปตามความเจริญของระบบสังคม สมาชิกในครอบครัวมีอิสระในการดำเนินชีวิต และความสัมพันธ์ไม่

แน่นแฟ้น (กรวิภา สิริฤทธิเกียรติ 2542 : 19) จะเห็นได้จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ.2543 พบว่าขนาดครัวเรือนโดยเฉลี่ยทั่วประเทศ คือ 3.6 คน แต่จะพบว่าเมื่อเปรียบเทียบขนาดครัวเรือนทั่วประเทศแล้ว ขนาดครอบครัวของคนกรุงเทพฯ และ 3 จังหวัดโดยรอบ (นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ) มีค่า 3.2 คน ซึ่งเป็นขนาดครัวเรือนที่เล็กที่สุด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2543 : 413)

นอกจากนั้นการเป็นครอบครัวเดี่ยวของคนในเมือง เช่น คนกรุงเทพมหานครก็เพื่อความสะดวกในการดำรงชีวิต แต่ก็มีข้อเสียก็คือ ไม่มีญาติ พี่ น้อง หรือผู้ใหญ่คอยดูแลบุตรให้ บางครั้งการตัดสินใจแก้ไขปัญหาบางอย่างไม่มั่นใจเพราะไม่มีใครให้คำปรึกษา และทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในทุกด้าน จึงไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ดังนั้นลักษณะขนาดครอบครัว และการดำเนินชีวิตจึงแตกต่างจากครอบครัวขยายในอดีตมาก (เกสร ปาระมีแจ้ง 2539 : 1 – 2)

จากการศึกษาของแบชแมน และคณะ (Bachman and others 1978) ในเรื่องลักษณะความสัมพันธ์ทางลบระหว่างขนาดครอบครัวกับความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่าบุคคลที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่จะมีความภาคภูมิใจ มีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำกว่าครอบครัวขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะบุคคลในครอบครัวขนาดใหญ่มีพี่น้องหลายคนมักไม่ค่อยได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวอย่างเพียงพอ ซึ่งอาจทำให้มีผลต่อการพัฒนาการในด้านต่างๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่น การกล้าแสดงออก ซึ่งมีผลต่อการพึ่งตนเองในที่สุด (Bachman and others 1978 อ้างใน สวัสดิ์ ทยานศิลป์ 2541 : 17 – 18) เด็กจำพวกนี้จะเป็นเด็กที่แสดงออกในทางก้าวร้าวหรือเก็บกดได้ แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่อยู่ท่ามกลางครอบครัวที่ใหญ่โตมีสมาชิกมากมายก็สามารถมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมในการกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และทำในสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ถ้าบุคคลนั้นได้แรงสนับสนุนจากครอบครัว ก็จะทำให้เด็กรู้สึกมีคุณค่าเห็นคุณค่าของตนเอง ทำอะไรด้วยตนเอง ตัดสินใจกระทำการต่าง ๆ และช่วยเหลือตนเองได้มากกว่าบุคคลที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็กได้ด้วย (เสาวภา วิชิตาที 2543 : 34 – 35)

ดังนั้นครอบครัวจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อบุตรและส่งผลให้บุตรมีพฤติกรรมในการพึ่งตนเองที่แตกต่างกัน ไปตามขนาดของครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่นั่นเอง

4.6 การอบรมเลี้ยงดู

จากการศึกษาของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2521) ได้กล่าวถึงบทบาทของบิดามารดาในการปลูกฝังลักษณะบุตรว่า บิดามารดาควรเลี้ยงดูบุตรให้พึ่งตนเองตั้งแต่อายุยังน้อย ถ้าบิดามารดาอยู่ใกล้ชิดบุตรทำตัวเป็นเพื่อนที่ดีของบุตร ให้คำแนะนำมากกว่าการออกคำสั่ง เลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยแล้วจะทำให้บุตร (โดยเฉพาะลูกชาย) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และสามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเป็น

ต้นแบบที่ดีแก่บุตรในด้านความพยายามฝ่าฟันอุปสรรคให้ได้ผลดีขึ้น (ดวงเดือน พันธมนาวิน 2521 : 23 - 24) จากการศึกษาของไพโรจน์ หวังใจชื่น (2525) พบว่า ถ้าครอบครัวใดบิดามารดาเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจปัญหาาร่วมกัน ก็จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกฝนความคิดแก้ปัญหาและรู้จักใช้เหตุผลอันจะนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ (ไพโรจน์ หวังใจชื่น 2525 : 120)

ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ (2528) ได้ทำการวิจัยทางจิตวิทยานิเวศ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อศึกษาแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กในมารดาที่มีลักษณะทางชีวสังคม ภูมิหลังและจิตลักษณะบางประการต่างกัน กลุ่มตัวอย่างนั้นผู้ปกครองของนักเรียนประถมต้น และมีมัธยมต้นในกรุงเทพฯ จำนวน 662 คน โดยผู้ปกครองครึ่งหนึ่งมาจากโรงเรียนในถิ่นที่แออัดมากและอีกครึ่งหนึ่งมาจากโรงเรียนในถิ่นแออัดน้อย ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อบุตรมากจะให้การอบรมเลี้ยงดูแบบลงโทษทางกายน้อย ใช้เหตุผลมากและควบคุมบุตรมาก ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมากจะใช้เหตุผลกับบุตรมาก ฝึกบุตรให้พึ่งตนเองเร็วและรักสนับสนุนบุตรมาก ผู้ที่มีความรู้ในการปฏิบัติต่อบุตรมากจะควบคุมบุตรน้อย ฝึกให้พึ่งตนเองเร็ว และใช้เหตุผลกับบุตรมาก (ดวงเดือน พันธมนาวิน และคณะ 2528 : 131)

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2530 อ้างใน มาริสา รัชต์ชัย 2532 : 19) กล่าวว่าครอบครัวที่รักลูกมากจนเกินไปหรือปกป้องลูกมากเกินไปจะทำให้ลูกทำลายพัฒนาการด้านต่างๆ พัฒนาการด้านความคิด อารมณ์ และสังคม ผลที่ตามมาคือทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่กล้าทำอะไร ไม่รู้จักตนเอง ไม่เข้าใจตนเอง ไม่เป็นตัวของตัวเอง ต้องพึ่งพาผู้อื่น เมื่อเผชิญกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่ย่างยากมักจะหนีมากกว่าเผชิญ ขาดความกล้าที่จะเผชิญอุปสรรคหรืองานที่ยากลำบากข้างหน้า ขาดความเชื่อถือตนเอง ตีปัญหาที่เกิดขึ้นไม่แตกเพราะไม่เคยมีโอกาสฝึกฝนใช้วิจารณ์ญาณ ในการตัดสินใจด้วยตนเอง คิดแก้ปัญหาไม่ค่อยได้

โสมสมร เหลืองโกศล (2531 : 268) ได้ศึกษาค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเอง พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีแนวโน้มที่จะมีค่านิยมที่จะพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ และด้านการศึกษาสูงสุดโดยนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันเป็นอันดับรอง และนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะมีค่านิยมเรื่องการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจต่ำสุด ส่วนในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นพบว่านักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีพื้นฐานการพึ่งตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่นสูงสุด โดยนักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันจะมีพื้นฐานการพึ่งตนเองในด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นต่ำสุด

โรเซน และดีแอนเดรค (Rosen and D 'Andrade 1959 อ้างใน บุญหา วชิรศักดิ์มงคล 2515 : 22) ได้ศึกษาการปฏิสัมพันธ์ของบิดามารดากับเด็กที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัย 9 – 11 ขวบ มีเชื้อชาติเดียวกัน ฐานะทางสังคมระดับเดียวกัน และระดับสติปัญญาใกล้เคียงกัน ผู้ทดลองต้องการทราบว่าขณะที่เด็กได้รับคำสั่งให้ทำงานนั้น บิดามารดามีปฏิกิริยาต่อเด็กอย่างไรคาดหวังต่อผลสำเร็จอย่างไรสูง หรือต่ำกว่า มาตรฐาน และหวังที่จะให้เด็กพึ่งตนเองได้เพียงใด ผลการศึกษาพบว่าลักษณะของบิดาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ประเภทที่หนึ่ง แสดงอำนาจเหนือเด็กทำให้บุตรมีการพึ่งตนเองต่ำ บิดาจะเป็นผู้ตัดสินใจให้ และมีการบังคับเด็กทำงานให้ได้ตามมาตรฐานสูง บิดาประเภทที่สอง จะมีความคาดหวังในมาตรฐานการทำงานของบุตรต่ำทำให้เด็กมีการพึ่งตนเองต่ำ ส่วนบิดามารดาประเภทที่สามนั้น ไม่เคร่งเครียดกับเด็กจนเกินไป และไม่ปล่อยปละละเลยเด็กมากเกินไป เด็กพวกนี้สามารถพึ่งตนเองได้สูงและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงอีกด้วย ซึ่งสรุปได้ว่าบิดามารดาที่เลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตยจะเป็นผู้ผลักดันให้เด็กมีการพึ่งตนเองและทำงานให้เสร็จ

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของแมคเคลแลนด์ ที่ว่าการที่มารดาฝึกให้เด็กพึ่งตนเองโดยไม่มีการบังคับหรือเข้มงวดจนเกินไปช่วยให้เด็กได้วางมาตรฐานการกระทำของตนให้เหมาะสมกับความสามารถของเขาและการให้กำลังใจให้ความอบอุ่นตลอดจนการแสดงความรักชื่นชม เมื่อบุตรทำงานเสร็จด้วยตนเองจะทำให้เด็กเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และสามารถพึ่งตนเองได้สูงแต่ถ้าบิดามารดาเคี่ยวเข็ญบังคับให้บุตรอยู่ในโอวาท หรือคาดหวังผลสำเร็จจากเด็กก่อนที่จะสามารถทำสิ่งนั้นได้ หรือตามใจบุตรมากเกินไปจะทำให้บุตรเป็นคนพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา (อัจฉรา เปรมปรี่องเวส 2517 : 24)

มูสเสน และ คองเกอร์ (Mussen and Conger 1969 : 375) ทำการศึกษาพบว่าบิดามารดาที่ปล่อยให้เด็กเป็นอิสระในการช่วยเหลือตนเอง และสนองความต้องการในการอยากรู้อยากเห็นจะทำให้เด็กมีความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก สามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ โดยไม่ต้องวิตกกังวล มีความเชื่อมั่นในตนเอง

และผลการอบรมเลี้ยงดูกับบรรยากาศในครอบครัวพบว่าเด็กที่มาจากบ้านและสภาพแวดล้อมแบบประชาธิปไตยจะเป็นคนคล่องแคล่ว กล้าแสดงออก มีความก้าวร้าว กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ และในทำนองเดียวกันจากการศึกษาของ เอเยอร์ และ เบอร์นรูเทอร์ (Ayer and Burnruter 1937) ได้ศึกษานุคลิกภาพของเด็กอันเนื่องมาจากวินัยที่พ่อ แม่ อบรมต่างๆ กัน พบว่า เด็กที่ได้รับการเมียนติ มีลักษณะบุคลิกภาพห่างจากความเป็นจริง ต้องการพึ่งผู้ใหญ่ในด้านความรัก และ เอาใจใส่อย่างผิดปกติ และปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ได้ยาก ส่วนเด็กที่พ่อแม่ฝึกให้พึ่งตนเอง โดยให้รู้จักใช้ความคิด และตัดสินใจด้วยตัวเองจะสามารถปรับตัวและกล้าหาญเผชิญความจริงได้ดีกว่า และพึ่งผู้อื่นน้อยกว่า (พิศพงษ์ สิริวัฒนางกูร 2520 :13)

วินเดอร์ และรอ (Winder and Rau 1962) พบว่าพ่อแม่ที่เข้มงวดกวัดขั้นกับลูกจะสัมพันธ์กับลักษณะการพึ่งผู้อื่นและความก้าวร้าวในเด็กผู้ชายและพบว่าแม่ที่ชอบใช้วิธีการเข้มงวดเสมอจะสัมพันธ์กับการพึ่งผู้อื่นในเด็กผู้หญิงจากวัยเด็กถึงวัยรุ่น แต่สำหรับเด็กชายจะตรงกันข้ามกล่าวคือแม่ที่ชอบเข้มงวดกวัดขั้นในช่วงอายุ 3 – 6 ปี จะมีสัมพันธ์กับการพึ่งผู้อื่นในวัยรุ่น (Winder and Rau 1962 อ้างใน ประณต เล็กสวาสดี 2517 : 25)

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า เพศของนักเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา อาชีพของบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา ขนาดครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นวัยแห่งการเรียนรู้การใช้ความสามารถในการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดีถ้าได้รับการเปลี่ยนแปลงที่ดีในช่วงวัยนี้ และการที่จะคาดหวังให้เด็กสามารถแสดงบทบาทของตนได้ถูกต้องตามที่ครอบครัวและสังคมคาดหวังไว้นั้น เราต้องกลับมาให้ความสำคัญกับครอบครัวในด้านการอบรมเลี้ยงดูเพราะมีความสำคัญในการที่จะทำให้เด็กเกิดอุปนิสัยและลักษณะประจำชาติที่ดี ปัจจุบันการหันมาให้ความสนใจและให้ความสำคัญกับ " การพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ " ในสังคมให้สามารถพึ่งตนเองได้ กำลังได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก เพื่อที่จะทำให้ประชากรในประเทศได้เรียนรู้ที่จะใช้พลังความสามารถของตนอย่างมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อส่วนรวม

แนวความคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ 8) ที่ถือว่าการมีส่วนร่วมของประชากร/ชุมชน และการพึ่งตนเองเป็นหลักการและวิธีการการพัฒนาที่สำคัญยิ่งในการมุ่งพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งประเด็นไปที่บุคคลในครอบครัวเป็นสำคัญ เพราะครอบครัวเป็นจุดเริ่มแรกของการปลูกฝังความคิด ค่านิยม และบุคลิกภาพที่ดีในการมีพฤติกรรมกระตือรือร้นที่จะพึ่งตนเอง และบุคคลที่เราต้องปลูกฝังลักษณะการช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเองได้เป็นบุคคลแรกคงจะไม่สามารถมองข้ามเด็กได้ เพราะถ้าเราคาดหวังให้สังคมไทยมีอนาคตที่เข้มแข็งเด็กในประเทศเราต้องเป็นบุคคลที่เข้มแข็งสามารถช่วยเหลือตนเอง และสามารถพึ่งตนเองได้ก่อนเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะเด็กที่อยู่ในช่วงระยะเวลาที่กำลังเรียนรู้ที่จะเป็นผู้ใหญ่ และจดจำพร้อมที่จะเรียนรู้บทบาทหน้าที่ และเลียนแบบอย่างที่ดีของตนเพื่อที่จะกลายเป็นอนาคตของชาติที่ดีได้ในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 ของโรงเรียนสหศึกษาทั้งหมด จำนวน 12 โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนวัดนิมมานรดี	7. โรงเรียนวัดประดู่ (พ่วง อุทิศ)
2. โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	8. โรงเรียนบางจาก
3. โรงเรียนวัดไชยนิมพลี	9. โรงเรียนวัดวิจิตรการนิมิตร
4. โรงเรียนวัดทองศาลางาม	10. โรงเรียนวัดโดนด
5. โรงเรียนวัดโคกนอน	11. โรงเรียนวัดกำแพง
6. โรงเรียนวัดมะพร้าวเตี้ย	12. โรงเรียนวัดตะล่อม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชายหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi Random Sampling) ดังนี้

1. สุ่มเลือกโรงเรียนประถมสังกัดกรุงเทพมหานครอย่างง่าย 12 โรงเรียน ให้เหลือ 6 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยเขียนชื่อโรงเรียนจับฉลากขึ้นมา 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดประดู่ โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดโคกอน โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดกำแพง ซึ่งแต่ละโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนชายหญิง ดังนี้

ตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน และจำนวนนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ

จำแนกตามเพศ

ชื่อ โรงเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
	ชาย	หญิง	
1.โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	194	171	365
2.โรงเรียนวัดประดู่ (พ่วง อุทิศ)	17	14	31
3.โรงเรียนวัดนิมมานรดี	187	189	376
4.โรงเรียนวัดโคกอน	29	21	50
5.โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	55	63	118
6. โรงเรียนวัดกำแพง	21	21	42
รวม	503	479	982

2. คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างนักเรียนใน 6 โรงเรียน จาก 982 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 284 คน โดยใช้วิธีคำนวณจากสูตร Taro Yamane (Taro Yamane 1970 : 886) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สูตรที่ใช้ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

ระดับความมีนัยสำคัญที่ 0.05

เมื่อ n = กลุ่มตัวอย่าง
 N = จำนวนประชากร
 e = ความคลาดเคลื่อนนัยสำคัญ 0.05

$$n = \frac{982}{1+(982)(0.05)^2}$$

$$n = \frac{982}{3.46}$$

$$n = 284 \quad \text{คน}$$

3. คำนวณสัดส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ จากกลุ่มตัวอย่าง 6 โรงเรียนเพื่อสุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 284 คน คำนวณโดยการนำผลรวมของจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 คูณด้วยจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และหารด้วยจำนวนนักเรียนทั้ง 6 โรงเรียน เช่น โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม มีจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมด 365 คน สัดส่วนจำนวนตัวอย่างของนักเรียนชายหญิง $= 365 \times \frac{284}{982} = 105.56 \approx 106$ คน

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนและจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	กลุ่มตัวอย่าง
1. โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	365	106
2. โรงเรียนวัดประคู้ (พ่วง อุทิศ)	31	9
3. โรงเรียนวัดนิมมานรดี	376	109
4. โรงเรียนวัดโคกนอน	50	14
5. โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	118	34
6. โรงเรียนวัดกำแพง	42	12
รวม	982	284

4. คำนวณสัดส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ จากกลุ่มตัวอย่าง 6 โรงเรียนเพื่อสุ่มตัวอย่างจากจำนวน 284 คน คำนวณโดยนำจำนวนของกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน คูณด้วยจำนวนนักเรียนโรงเรียนวัดจันทรประดิษฐาราม มีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 106 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศหญิง มีจำนวน 171 คน เพศชายมีจำนวน 184 คน ของนักเรียนชายและหญิงของแต่ละโรงเรียน หาคำนวณด้วยจำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียน เช่น

$$\begin{aligned}\text{สัดส่วนเพศหญิงของโรงเรียนวัดจันทรประดิษฐาราม} &= \frac{106 \times 171}{365} \\ &= 49.66 \\ &= 50 \text{ คน}\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}\text{สัดส่วนเพศชายของโรงเรียนวัดจันทรประดิษฐาราม} &= \frac{106 \times 184}{365} \\ &= 56 \text{ คน}\end{aligned}$$

ตารางที่ 3 จำนวนนักเรียน และจำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียน จำแนกตามเพศ

ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียน		รวม
	ชาย	หญิง	
1.โรงเรียนวัดจันทรประดิษฐาราม	56	50	106
2.โรงเรียนวัดประดู่ (พ่วง อุทิศ)	5	4	9
3.โรงเรียนวัดนิมมานรดี	54	55	109
4.โรงเรียนวัดโคกอน	8	6	14
5.โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	16	18	34
6. โรงเรียนวัดกำแพง	6	6	12
รวม	145	139	284

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน (ภาคผนวก) ได้แก่
 ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป
 ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
 ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง

รายละเอียดของแบบสอบถามแต่ละตอน มีดังนี้

1. **แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป** เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อต้องการจะทราบข้อมูล และรายละเอียดส่วนต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามดังกล่าวนี้จะให้รายละเอียดเกี่ยวกับเพศ อายุของนักเรียน ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา ขนาด และสภาพของครอบครัว

2. **แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู** เป็นแบบสอบถามที่ใช้สอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู แบบวัดนี้ใช้วัดการรับรู้ของเด็กนักเรียนในเรื่องที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อตนในด้านการอบรมเลี้ยงดูมี 3 แบบ คือ แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวด และแบบปล่อยปละละเลย ข้อความในแต่ละแบบมี 10 ข้อ ลักษณะการวัดมี 5 ระดับ คือ จริงมากที่สุด (5) ส่วนมากจริง (4) จริงครึ่งเดียว (3) จริงบ้าง (2) ไม่จริง (1)

ข้อคำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแต่ละแบบแยกออกได้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	อยู่ในคำถามข้อที่ 1 – 10
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	อยู่ในคำถามข้อที่ 11 – 20
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	อยู่ในคำถามข้อที่ 21 – 30

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ถ้ากาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ไม่จริงเลย จริงบ้าง จริงครึ่งเดียว ส่วนมากจริง หรือจริงมากที่สุดให้คะแนน

1	หมายถึง ไม่จริงเลย
2	หมายถึง จริงบ้าง
3	หมายถึง จริงครึ่งเดียว
4	หมายถึง ส่วนมากจริง
5	หมายถึง จริงมากที่สุด

3. **แบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง** เป็นแบบสอบถามเรื่องการพึ่งตนเองของนักเรียนด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และการพึ่งตนเองโดยรวม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นแบบวัดการพึ่งตนเองของเด็กนักเรียนในด้านต่าง ๆ ในแต่ละด้านมี 10 ข้อ ลักษณะการวัดมี 5 ระดับ จริงมากที่สุด ส่วนมากจริง จริงครึ่งเดียว จริงบ้าง ไม่จริงเลย

ข้อคำถามในแต่ละด้านแบ่งออกเป็นดังนี้

1. ด้านการศึกษา	อยู่ในคำถามที่ 31 – 40
2. ด้านเศรษฐกิจ	อยู่ในคำถามที่ 41 – 50
3. ด้านส่วนรวมและสังคม	อยู่ในคำถามที่ 51 – 60

เกณฑ์การตรวจให้คะแนน

ถ้ากาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง ไม่จริงเลย จริงบ้าง จริงครั้งเดียว ส่วนมากจริง หรือจริงมากที่สุดให้คะแนน 1, 2, 3, 4 หรือ 5 ตามลำดับในคำถามเชิงบวก จำนวน 20 ข้อ

ถ้ากาเครื่องหมาย ✓ ในช่อง จริงมากที่สุด ส่วนมากจริง จริงครั้งเดียว จริงบ้าง หรือไม่จริงเลยให้คะแนน 5, 4, 3, 2 และ 1 ตามลำดับในข้อคำถามเชิงลบ จำนวน 10 ข้อ

การประเมินบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ประเมินโดยการให้คะแนนจากแบบสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการปฏิบัติเป็นประจำ แล้วจัดระดับการพึ่งตนเองได้ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	พึ่งตนเองได้น้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	พึ่งตนเองได้น้อย
2.61 - 3.40	หมายถึง	พึ่งตนเองได้ปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	พึ่งตนเองได้มาก
4.21 - 5.00	หมายถึง	พึ่งตนเองได้มากที่สุด

เกณฑ์การวัดระดับพฤติกรรม ได้จากการนำคะแนนรวมของข้อ หารด้วยจำนวนข้อ การกำหนดช่วงคะแนน ได้จากการใช้คะแนนมากที่สุด คือ 5 ลบด้วยคะแนนน้อยสุด คือ 1 แล้วหารด้วย 5 เท่ากับ $5 - 1 \text{ หาร } 5 = 0.80$ แล้วนำมากำหนดช่วง (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 10)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการกำหนดหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) และความเชื่อมั่นทางเครื่องมือตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. การหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity)

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเองโดยการศึกษาจากเอกสารและวารสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 60 ข้อ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมทางภาษาจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วยอาจารย์ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน และอาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์สาขาจิตวิทยา จำนวน 1 ท่าน นำผลที่ได้มาวิเคราะห์ปรับปรุงข้อคำถามให้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและนำไปใช้

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability)

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน เป็นชายจำนวน 30 คน และเป็นหญิงจำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของคอนบาค (Conbach) (เพ็ญแข แสงแก้ว 2541: 116) ดังนี้

$$\alpha = \frac{N}{N - 1} \left[1 - \frac{\sum s^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้ของเครื่องมือที่ใช้ในการวัด

$\sum s^2$ = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนที่ได้แต่ละข้อ

S^2 = ค่าความแปรปรวนของคะแนนจากข้อคำถามทุกข้อ

N = จำนวนข้อคำถามหรือจำนวนรายการทั้งหมดที่ใช้วัด

ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.79

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กนักเรียนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแจกให้แก่เด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการสุ่มซึ่งชี้แจงครูที่ปรึกษาอย่างละเอียดและชัดเจนเพื่อกลุ่มตัวอย่างจะได้เข้าใจตรงกันและขอความร่วมมือคณะครูที่ปรึกษาในการเก็บแบบสอบถามคืน
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นต่อไป

การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ (Statistical Package for the Social Science) ในการประมวลผล โดยการคำนวณค่าทางสถิติดังนี้ คือ

1. ข้อมูลของประชากรของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ เพศของนักเรียน ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของบิดามารดา โดยนำมาแจกแจงความถี่และคำนวณโดยใช้ค่าร้อยละ
2. เปรียบเทียบความแตกต่างของขนาดครอบครัว เพศของนักเรียน โดยใช้สถิติ t-test แบบ 2 กลุ่มอิสระ (Independent Samples) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของอาชีพ ระดับการศึกษา การอบรมเลี้ยงดู และฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดากับการพึ่งตนเอง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 284 คน จำแนกออกเป็นเพศชาย 145 คน เป็นเพศหญิง 139 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS /PC + และนำเสนอผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยประชากรนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ ได้แก่ เพศของนักเรียน ขนาดครอบครัว รายได้ ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ ระดับการศึกษาของบิดามารดา โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ และระดับการพึ่งตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดา และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูกับการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบเพศของนักเรียนและขนาดครอบครัวต่อบทบาทการพึ่งตนเองในด้านต่างๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการทดสอบค่าที (t – test)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยประชากรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ตามลำดับตัวแปรที่ต้องการศึกษา โดยแจกแจงความถี่และร้อยละ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศของนักเรียน ขนาดครอบครัว รายได้ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพและการศึกษาของบิดามารดา

ปัจจัยประชากรกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (284)	ร้อยละ (%)
1. สถานศึกษา		
- โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม	106	37.32
- โรงเรียนวัดประดู่ (พ่วง อุทิศ)	9	03.17
- โรงเรียนวัดนิมมานรดี	109	38.38
- โรงเรียนวัดโคกอน	14	04.83
- โรงเรียนวัดอ่างแก้ว	34	11.97
- โรงเรียนวัดกำแพง	12	04.33
รวม	284	100.0
2 เพศของนักเรียน		
- ชาย	145	51.1
- หญิง	139	48.9
รวม	284	100.0
3. ขนาดครอบครัว		
- ครอบครัวเดี่ยว	143	50.4
- ครอบครัวขยาย	141	49.6
รวม	284	100.0
4. รายได้ของบิดามารดา รวมกัน ใน 1 เดือน		
- น้อยกว่า 10,000 บาท	132	46.5
- 10,001 – 20,000 บาท	109	38.4
- มากกว่า 20,000 บาท	43	15.1
รวม	284	100.0

ตารางที่ 4 (ต่อ)

5. ฐานะทางเศรษฐกิจ		
- พอใช้และมีเงินเก็บ	192	67.6
- พอใช้แต่ไม่มีเงินเก็บ	66	23.2
- ไม่พอใช้บางครั้งต้องกู้ยืม	26	09.2
รวม	284	100.0
6. อาชีพของบิดา		
- รับราชการ , พนักงานรัฐวิสาหกิจ , ลูกจ้างบริษัทเอกชน	93	32.7
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	101	35.6
- รับจ้างทั่วไป , พ่อบ้าน , แม่บ้าน , ไม่ได้ประกอบอาชีพ	90	31.7
รวม	284	100.0
7. อาชีพของมารดา		
- รับราชการ , พนักงานรัฐวิสาหกิจ , ลูกจ้างบริษัทเอกชน	55	19.4
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	115	40.5
- รับจ้างทั่วไป , พ่อบ้าน , แม่บ้าน , ไม่ได้ประกอบอาชีพ	114	40.1
รวม	284	100.0
8. การศึกษาของบิดา		
- ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 / ประถมศึกษาปีที่ 6	112	39.4
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 / เทียบเท่า	103	36.3
อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	69	24.3
รวม	284	100.0
9. การศึกษาของมารดา		
- ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 / ประถมศึกษาปีที่ 6	136	47.9
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 / เทียบเท่า	93	32.7
อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	55	19.4
รวม	284	100.0

ตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในโรงเรียนวัดนิมมานรดี และโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม มีจำนวนใกล้เคียงกันคือ 109 และ 106 คิดเป็นร้อยละ 38.38 และ 37.32 ตามลำดับซึ่งรวมกันแล้วมากกว่าครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเป็นนักเรียนชายจำนวน 145 คน นักเรียนหญิงจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 และ 49.9 ตามลำดับ

ขนาดครอบครัวที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนใกล้เคียงกันกล่าวคือ ครอบครัวเดี่ยว มีจำนวน 143 ครอบครัว และครอบครัวขยาย จำนวน 141 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 50.4 และ 49.6

รายได้รวมกันต่อเดือนบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้ต่ำรวมกันแล้วน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน จำนวน 132 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาคือรายได้ปานกลางอยู่ระหว่าง 10,000 - 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 109 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 38.4 และรายได้สูง 20,000 บาทต่อเดือน จำนวน 43 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 15.1 ตามลำดับ

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีฐานะทางเศรษฐกิจดีคือพอใช้ และมีเงินเก็บ จำนวน 192 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 67.6 และครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีจำนวน 66 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 23.2 ครอบครัว และครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีมีจำนวน 26 ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 9.2 ตามลำดับ

อาชีพของบิดามารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบอาชีพส่วนตัว เช่น ค้าขาย หรือเป็นเจ้าของกิจการ ฯลฯ มีจำนวน 101 คน คือ ร้อยละ 35.6 อาชีพรับราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างบริษัทเอกชน มีจำนวน 93 คน และอาชีพรับจ้างทั่วไป, แม่บ้าน และไม่ได้ประกอบอาชีพ มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 และ 31.7 ตามลำดับ

อาชีพของมารดาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่นเดียวกับบิดา ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับอาชีพรับจ้างทั่วไป, พ่อบ้าน, แม่บ้าน หรือไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 และ 40.1 โดยมารดาที่ประกอบอาชีพรับราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างเอกชน มีจำนวนน้อยที่สุดคือ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ตามลำดับ

การศึกษาของบิดาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า มีจำนวน 103 คน จบอนุปริญญา หรือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 36.6 และ 24.3 ตามลำดับ

ส่วนการศึกษาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาค่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เช่นเดียวกับบิดาของกลุ่มตัวอย่าง โดยมีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 รองลงมาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 และจบอนุปริญญา หรือสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครอง และบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับการพึ่งตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายด้าน

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ค่าเฉลี่ย (X)
1. แบบประชาธิปไตย	3.39
2. แบบเข้มงวดกวดขัน	2.83
3. แบบปล่อยปละละเลย	1.77
รวม	3.32

จากตารางที่ 5 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร นักเรียนส่วนใหญ่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมากที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ย 3.39 รองลงมา คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และปล่อยปละละเลยโดยมีค่าเฉลี่ย 2.83 และ 1.77 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย และระดับการพึ่งตนเองด้านการศึกษาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายข้อ

การพึ่งตนเองด้านการศึกษา	ค่าเฉลี่ย (X)	ระดับ การพึ่งตนเอง
1. ฉันมาโรงเรียนสม่ำเสมอ	4.27	มากที่สุด
2. ฉันทำการบ้านหรืองานที่ครูสั่งด้วยตนเอง	3.81	มาก
3. เมื่อมีเวลาว่างฉันจะอ่านหนังสือทบทวน หรือเข้าห้องสมุด	2.97	ปานกลาง
4. เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนฉันจะถามครู หรือคั่นคว้าด้วยตนเอง	3.11	ปานกลาง
5. ฉันส่งงาน และการบ้านตามกำหนดเวลาทุกครั้ง	3.48	มาก
6. เมื่อต้องการความรู้เพิ่มเติม ฉันจะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง	3.23	ปานกลาง
7. ฉันไม่เคยลอกข้อสอบเพื่อนเลยแม้มีโอกา	3.46	มาก
8. ฉันตรวจสอบความเรียบร้อยของการบ้าน และงานก่อนส่งครูเสมอ	3.20	ปานกลาง
9. ฉันอ่านบทเรียนก่อนเรียน และทบทวนบทเรียนก่อนสอบเสมอ	3.18	ปานกลาง
10. ฉันต้องทำงาน หรือการบ้านให้เสร็จก่อนจะไปเล่น	3.51	มาก
รวม	3.42	มาก

ตารางที่ 6 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีบทบาทการพึ่งตนเองอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.97 – 3.23 รองลงมาได้แก่การพึ่งตนเองด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.46 – 3.81 ได้แก่ การทำงานและการบ้านด้วยตนเอง การส่งงานตามกำหนดเวลาทุกครั้ง การไม่ลอกข้อสอบเพื่อน และการงานบ้านหรือการบ้านให้เสร็จก่อนไปเล่น และระดับการพึ่งตนเองด้านการศึกษาที่มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 คือ การมาโรงเรียนสม่ำเสมอ โดยรวมแล้วนักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ สามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.42 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย และระดับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกรายข้อ

การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	ค่าเฉลี่ย (X)	ระดับ การพึ่งตนเอง
11. ฉันช่วยเหลืองานบ้านเพื่อการประหยัดของครอบครัวเช่น รีดผ้า ถูบ้าน ช่วยทำอาหาร ฯลฯ	3.68	มาก
12. เมื่อเสื้อผ้าขาด หรือสิ่งสิ่งชำรุด ฉันสามารถซ่อมแซมเองได้ตามความสามารถที่มีอยู่	3.10	ปานกลาง
13. ฉันใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบเสมอ	3.50	มาก
14. ฉันเก็บเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในแต่ละวันเพื่อหยอดกระปุก/นำไปฝากธนาคาร	3.39	ปานกลาง
15. ฉันเลือกใช้แต่ของที่ราคาไม่แพงมากแต่มีคุณภาพใช้ได้นาน	3.73	มาก
16. ฉันใช้ของใช้หรืออุปกรณ์การเรียนเก่าที่ยังใช้ได้อยู่	3.49	มาก
17. ฉันชอบรับประทานอาหารตามความนิยม หรือตามเพื่อนโดยไม่ได้นำถึงคุณค่าทางอาหาร	2.49	ปานกลาง
18. เมื่อฉันอยากได้หนังสือใหม่ หรืออุปกรณ์การเรียนฉันจะขอเงินจากผู้ปกครอง	3.39	ปานกลาง
19. ฉันซื้อของใช้ตามความนิยมโดยไม่คำนึงถึงราคาของสินค้า	2.36	น้อย
20. ฉันพยายามหารายได้พิเศษยามว่างแม้เป็นรายได้เล็กน้อยๆ	2.74	ปานกลาง
รวม	3.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีบทบาทในการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง คือ 2.49 - 3.39 รองลงมา มีระดับการพึ่งตนเองมากคือ มีค่าเฉลี่ย 3.49 – 3.68 ได้แก่ การช่วยเหลืองานบ้านเพื่อเป็นการประหยัดของครอบครัว การใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ การใช้ของที่ราคาไม่แพงแต่มีคุณภาพ และการใช้ของหรืออุปกรณ์การเรียนเก่าที่ยังใช้ได้อยู่ อันดับสุดท้ายของการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจที่มีระดับการพึ่งตนเองน้อย คือมีค่าเฉลี่ย 2.36 ได้แก่ การซื้อของใช้ตามความนิยมโดยไม่คำนึงถึงราคาสินค้า โดยรวมแล้วนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ สามารถพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.19 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย และระดับการพึ่งตนเองด้านสังคม/ส่วนรวมของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำแนกรายข้อ

การพึ่งตนเองด้านสังคม/ส่วนรวม	ค่าเฉลี่ย (X)	ระดับ การพึ่งตนเอง
21. ฉันไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น	2.27	น้อย
22. ฉันชอบจะแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเวลาทำงานร่วมกับเพื่อนๆ	3.35	ปานกลาง
23. ฉันทำงานในส่วนที่ง่ายของกลุ่มเสมอ	2.65	ปานกลาง
24. ฉันมีความสุข และรู้สึกสนุกสนานกับการทำงานเป็นกลุ่ม	3.81	มาก
25. เมื่อฉันไม่พอใจเพื่อนๆในกลุ่มฉันนั่งเฉยหรือไม่ได้โต้ตอบใดๆ	3.01	ปานกลาง
26. ฉันยินดีและเต็มใจทุกอย่าง กับงานที่กลุ่มมอบหมายให้ทำอย่างเต็มความสามารถ	3.70	มาก
27. เมื่อมีการแบ่งกลุ่มหรือทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนๆไม่ปฏิเสธที่จะรับฉันเป็นสมาชิกของกลุ่ม	3.77	มาก
28. เมื่อมีปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่ม ฉันและเพื่อนๆในกลุ่มจะช่วยกันแก้ไขเสมอ	3.69	มาก
29. เมื่อทำงานกลุ่ม เพื่อนๆมักเลือกฉันให้มีบทบาทสำคัญ เช่น เป็นหัวหน้า เป็นเลขานุการของกลุ่ม	3.40	ปานกลาง
30. ฉันให้ความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่ม และคอยช่วยเหลือเพื่อให้งานสำเร็จด้วยดี	3.71	มาก
รวม	3.34	ปานกลาง

จากตารางที่ 8 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีบทบาทการพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมอยู่ในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ย 3.69 – 3.81 ได้แก่ การทำงานเป็นกลุ่ม การทำงานให้กลุ่มอย่างเต็มความสามารถ การที่เพื่อนๆยอมรับให้เป็นสมาชิกของกลุ่ม การร่วมกันแก้ไขปัญหาในกลุ่มและการให้ความร่วมมือกับกลุ่ม และคอยช่วยเหลือสมาชิกเพื่อให้งานสำเร็จด้วยดี รองลงมาการพึ่งตนเองที่อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.40 – 3.65 และลำดับสุดท้ายคือระดับการพึ่งตนเองได้น้อย มีค่าเฉลี่ย 2.27 ได้แก่ การไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม หรือร่วมทำงานกับคนอื่นๆ โดยรวมแล้วนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ สามารถพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.34 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ

ตารางที่ 9 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตัวแปรที่ศึกษา	การพึ่งตนเองด้านการศึกษา					รวม	ค่าสถิติ - P Pearson
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1.ระดับการศึกษาของบิดา							Sig. = .036 0.275
- ต่ำกว่าชั้น ป.6 / ป. 6	-	23 (8.10)	62 (21.83)	26 (9.15)	1 (0.35)	112 (39.43)	
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / ม.6 /เทียบเท่า	-	25 (8.80)	49 (17.25)	27 (9.51)	2 (0.70)	103 (36.26)	
- อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	1 (0.35)	22 (7.75)	28 (9.86)	17 (24.65)	1 (0.35)	69 (24.32)	
รวม	1 (0.35)	70 (24.65)	139 (48.94)	70 (24.65)	4 (1.41)	284 (100.0)	
2. ระดับการศึกษาของมารดา							Sig. = .035 0.279
- ต่ำกว่าชั้น ป.6 / ป. 6	1 (0.65)	32 (11.26)	68 (23.94)	35 (12.32)	-	135 (48.00)	
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / ม. 6 /เทียบเท่า	-	20 (7.04)	44 (15.49)	27 (9.51)	2 (0.70)	93 (33.00)	
- อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	1 (0.35)	22 (7.75)	28 (9.86)	17 (24.65)	1 (0.35)	69 (24.32)	
รวม	1 (0.35)	70 (24.65)	139 (48.94)	70 (24.65)	4 (1.41)	284 (100.0)	
3. อาชีพของบิดา							Sig.= .027 0.328
- รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ /ลูกจ้างเอกชน	-	26 (9.15)	36 (13.38)	26 (9.15)	1 (0.35)	91 (32.03)	
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	-	28 (9.89)	52 (18.31)	19 (6.70)	2 (0.70)	101 (35.67)	
- รับจ้างทั่วไป / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	1 (0.35)	16 (3.63)	49 (17.25)	25 (8.80)	1 (0.35)	62 (32.39)	
รวม	1 (0.35)	70 (24.65)	139 (48.94)	70 (24.65)	4 (1.41)	284 (100.0)	

ตาราง 9 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	การพึ่งตนเองด้านการศึกษา					รวม	ค่าสถิติ - P Pearson
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3. อาชีพของมารดา							Sig= .022
- รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างเอกชน	-	13 (4.58)	29 (10.21)	11 (3.87)	2 (0.70)	55 (19.36)	
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	-	28 (9.89)	58 (20.42)	27 (9.51)	2 (0.70)	115 (40.50)	
-รับจ้างทั่วไป / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	1 (0.35)	29 (10.21)	52 (18.31)	32 (11.27)	-	114 (40.14)	
รวม	1 (0.35)	70 (24.65)	139 (48.94)	70 (24.65)	4 (1.41)	284 (100.0)	
5. ฐานะทางเศรษฐกิจ							Sig. = .039
- ดี (รายได้เพียงพอและไม่เป็นหนี้)	-	53 (18.67)	90 (31.69)	44 (15.49)	3 (1.05)	190 (66.90)	
- ปานกลาง (รายได้พอเพียงแต่ไม่มี เงินเก็บ)	1 (0.35)	13 (4.58)	36 (12.67)	18 (6.34)	1 (0.35)	69 (24.30)	
-ไม่ดี (รายได้ไม่พอดังอยู่ยืม)	-	4 (1.40)	13 (4.58)	8 (2.82)	-	25 (8.80)	
รวม	1 (0.35)	70 (24.65)	139 (48.94)	70 (24.65)	4 (1.41)	284 (100.0)	

ตารางที่ 9 ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครองและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีดังนี้

ข้อที่ 1 – 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ที่มีผู้ปกครองจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาระดับปานกลางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.83 และพบว่านักเรียนที่มีมารดาจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดาจบการศึกษาในระดับเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 11.26 และ 8.10 จากผลการทดสอบค่าความสัมพันธ์พบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านการศึกษานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 3- 4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ สามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาในระดับปานกลาง และมาก คิดเป็นร้อยละ 20.42 และ 18.31 และ 9.86 และจากผลการทดสอบความสมมุติฐานทางสถิติพบว่าอาชีพของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านการศึกษาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีสามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาในระดับปานกลาง และมาก คิดเป็นร้อยละ 31.69 และ 18.69 ส่วนนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีนั้นสามารถพึ่งตนเองในด้านการศึกษได้น้อยที่สุด จากการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านการศึกษาย่างมีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจ
ของครอบครัวกับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ

ตัวแปรที่ศึกษา	การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ					รวม	ค่าสถิติ - P Pearson
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1.ระดับการศึกษาของบิดา							Sig. = .080 0.090
- ต่ำกว่าชั้น ป.6 / ป. 6	-	16 (5.63)	70 (24.65)	31 (10.92)	1 (0.35)	118 (41.55)	
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / ม. 6 /เทียบเท่า	-	11 (3.87)	54 (19.01)	38 (13.38)	7 (1.41)	107 (37.68)	
- อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	-	5 (1.76)	29 (10.21)	23 (8.09)	2 (0.70)	59 (20.77)	
รวม	-	32 (11.27)	153 (53.87)	92 (32.40)	7 (2.46)	284 (100.0)	
2. ระดับการศึกษาของมารดา							Sig. = .051 0.194
- ต่ำกว่าชั้น ป.6 / ป. 6	-	18 (6.34)	60 (21.13)	35 (12.32)	1 (0.35)	114 (40.14)	
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / ม. 6 /เทียบเท่า	-	10 (3.52)	52 (18.31)	36 (12.68)	4 (1.41)	102 (35.92)	
- อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	-	4 (1.41)	41 (14.44)	21 (7.39)	2 (0.70)	68 (23.94)	
รวม	-	32 (11.27)	153 (53.87)	92 (32.40)	7 (2.46)	284 (100.0)	
3. อาชีพของบิดา							Sig.= .103* 0.042
- รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างเอกชน	-	8 (2.82)	48 (16.90)	32 (11.27)	5 (1.76)	93 (32.75)	
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	-	11 (3.87)	58 (20.42)	30 (10.56)	2 (0.70)	101 (35.67)	
- รับจ้างทั่วไป / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	-	13 (4.58)	47 (16.55)	30 (10.56)	-	90 (31.69)	
รวม	-	32 (11.27)	153 (53.87)	92 (32.40)	7 (2.46)	284 (100.0)	

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ					รวม	ค่าสถิติ - P Pearson
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3. อาชีพของมารดา							
- รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างเอกชน	-	2 (0.70)	31 (10.92)	20 (7.04)	2 (0.70)	55 (19.36)	
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	-	16 (5.63)	62 (21.83)	34 (11.97)	3 (1.05)	115 (40.50)	
-รับจ้างทั่วไป / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	-	29 (10.21)	52 (18.31)	32 (11.27)	-	114 (40.14)	
รวม	-	32 (11.27)	153 (53.87)	92 (32.40)	7 (2.46)	284 (100.0)	Sig= .059 0.163
5. ฐานะทางเศรษฐกิจ							
- ดี (รายได้เพียงพอและไม่เป็นหนี้)	-	20 (7.04)	108 (38.03)	57 (20.07)	7 (2.46)	192 (67.61)	
- ปานกลาง (รายได้พอเพียงแต่ไม่มี เงินเก็บ)	-	8 (2.82)	32 (11.27)	26 (9.15)	-	66 (23.24)	
-ไม่ดี (รายได้ไม่พอต้องกู้ยืม)	-	4 (1.40)	13 (4.58)	9 (3.17)	-	26 (9.15)	
รวม	-	32 (11.27)	153 (53.87)	92 (32.40)	7 (2.46)	284 (100.0)	Sig=.109* 0.033

จากตารางที่ 10 ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

ข้อที่ 1 - 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ที่มีบิดามารดาจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า และบิดามารดาที่จบอนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 41.55, 37.68 และ 20.77 จากการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 3- 4 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ สามารถพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพอื่น คิดเป็นร้อยละ 35.56 และ 40.49 ส่วนนักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพส่วนตัว สามารถพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจในระดับ

ปานกลางมากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 21.83 และ 20.42 และพบว่านักเรียนที่มีมารดาประกอบอาชีพรับราชการสามารถพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจได้น้อยที่สุด จากการทดสอบสมมติฐานทางสถิติพบว่าอาชีพของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมีมากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง และฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 38.03 และ 11.27 และจากการศึกษาพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจ
ของครอบครัวกับการพึ่งตนเองทางด้านสังคม/ส่วนรวม

ตัวแปรที่ศึกษา	การพึ่งตนเองด้านสังคม/ส่วนรวม					รวม	ค่าสถิติ - P Pearson
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1.ระดับการศึกษาของบิดา							Sig = .124* 0.018
- ต่ำกว่าชั้น ป.6 / ป. 6	-	22 (7.75)	57 (20.07)	37 (13.03)	1 (0.35)	117 (41.20)	
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / ม. 6 /เทียบเท่า	-	11 (3.87)	62 (21.83)	23 (8.09)	3 (1.06)	99 (34.86)	
- อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	-	23 (8.09)	28 (9.86)	15 (5.28)	2 (0.70)	68 (23.94)	
รวม	-	56 (19.72)	147 (51.76)	75 (26.41)	6 (2.11)	284 (100.0)	
2. ระดับการศึกษาของมารดา							Sig = .128* 0.15
- ต่ำกว่าชั้น ป.6 / ป. 6	-	22 (7.75)	70 (24.65)	41 (14.44)	3 (1.06)	13 (47.88)	
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 / ม. 6 /เทียบเท่า	-	13 (4.58)	53 (18.66)	26 (9.15)	1 (0.35)	93 (33.00)	
- อนุปริญญา / สูงกว่าปริญญาตรี	-	21 (7.39)	24 (8.45)	8 (2.82)	2 (0.70)	55 (19.37)	
รวม	-	56 (19.72)	147 (51.76)	75 (26.41)	6 (2.11)	284 (100.0)	
3. อาชีพของบิดา							Sig.= .497 0.207
- รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างเอกชน	-	23 (8.09)	40 (14.08)	27 (9.51)	3 (1.06)	93 (32.75)	
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	-	20 (7.04)	57 (20.07)	24 (8.45)	2 (0.70)	103 (36.27)	
- รับจ้างทั่วไป / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	-	13 (4.58)	50 (16.61)	24 (8.45)	1 (0.35)	88 (30.98)	
รวม	-	56 (19.72)	147 (51.76)	75 (26.41)	6 (2.11)	284 (100.0)	

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวแปรที่ศึกษา	การพึ่งตนเองด้านสังคม/ส่วนรวม					รวม	ค่าสถิติ - P Pearson
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
3. อาชีพของมารดา							Sig. .021 0.361
- รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างเอกชน	-	9 (3.17)	20 (7.04)	18 (6.34)	2 (0.70)	49 (17.25)	
- ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ	-	25 (8.80)	68 (23.94)	26 (9.15)	2 (0.70)	115 (40.50)	
-รับจ้างทั่วไป / พ่อบ้าน / แม่บ้าน	-	22 (7.75)	59 (20.77)	31 (10.92)	2 (0.70)	114 (40.14)	
รวม	-	56 (19.72)	147 (51.76)	75 (26.41)	6 (2.11)	284 (100.0)	
5. ฐานะทางเศรษฐกิจ							Sig. .012 0.383
- ดี (รายได้เพียงพอและไม่เป็นหนี้)	-	42 (7.04)	97 (34.15)	49 (17.25)	4 (1.41)	192 (67.61)	
- ปานกลาง (รายได้พอเพียงแต่ไม่มี เงินเก็บ)	-	8 (2.82)	40 (14.08)	16 (5.63)	2 (0.07)	66 (23.24)	
-ไม่ดี (รายได้ไม่พอสอดคล้อง)	-	6 (2.11)	10 (3.52)	80 (3.52)	-	26 (9.15)	
รวม	-	56 (19.72)	147 (51.76)	75 (26.41)	6 (2.11)	284 (100.0)	

จากตารางที่ 11 ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึ่งตนเองทางด้านสังคม หรือส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีดังนี้

ข้อที่ 1 - 2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ที่มีบิดามารดาจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาจบชั้นมากกว่าในระดับอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 41.2 และ 47.88 และพบว่านักเรียนที่มีมารดาจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับปานกลางได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดาจบการศึกษาในระดับเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 24.65 และ 20.07 ในขณะที่นักเรียนที่มีบิดามารดาจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า สามารถพึ่งตนเองด้านสังคมได้ในระดับปานกลางมากกว่านักเรียนที่มีมารดาจบการศึกษาในระดับเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 21.83 และ 18.66

จากการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านสังคมหรือส่วนรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 3- 4 นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ สามารถพึ่งตนเองด้านสังคมได้มากกว่าอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 36.27 และ 23.94 และนักเรียนที่มีบิดามีอาชีพรับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ / ลูกจ้างเอกชน สามารถพึ่งตนเองด้านสังคมในระดับมากได้มากกว่านักเรียนที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นๆ และจากผลการทดสอบความสมมุติฐานทางสถิติพบว่าอาชีพของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อที่ 5 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวดีมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.61 รองลงมาคือ นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางและไม่ดี จำนวนร้อยละ 23.24 และ 9.15 และพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจครอบครัวดี (พอใช้และไม่มีหนี้สิน) สามารถพึ่งตนเองได้ในระดับมากและปานกลางได้มากกว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางไม่ดี และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีสามารถพึ่งตนเองด้านสังคม / ส่วนรวมได้น้อยที่สุด จากการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมอย่างมีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กับการพึ่งตนเองด้านต่างๆ จำแนกรายด้าน

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	สถิติ ค่าสถิติ - P	การพึ่งตนเอง		
		ด้านการศึกษา	ด้านเศรษฐกิจ	ด้านสังคม
1. แบบประชาธิปไตย	Pearson	.397	.332	.348
	P - value	.000*	.000*	.000*
3. แบบเข้มงวดกวดขัน	Pearson	.216	.267	.148
	P - value	.000*	.000*	.006*
3. แบบปล่อยปละละเลย	Pearson	.097	.128	.022
	P - value	.015	.016*	.070

* P < 0.05

จากตารางที่ 12 พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองในด้านการศึกษาด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างนักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยกับการพึ่งตนเองในด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความสัมพันธ์

ตอนที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบเพศของนักเรียน ขนาดครอบครัวต่อบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การพึ่งตนเอง	เพศชาย	เพศหญิง	T - test
	X	X	
1. การพึ่งตนเองด้านการศึกษา	3.32	3.53	2.59*
2. การพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ	3.13	3.24	1.46
3. การพึ่งตนเองด้านสังคม / ส่วนรวม	3.29	3.38	1.23
รวม	3.25	3.39	2.15*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.645$)

จากตาราง 13 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ มีบทบาทการพึ่งตนเองโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีบทบาทการพึ่งตนเองด้านต่างๆดีกว่าเพศชาย และพบว่านักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีบทบาทการพึ่งตนเองด้านการศึกษากันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนหญิงมีบทบาทการพึ่งตนเองด้านการศึกษามากกว่าเพศชาย ส่วนในด้านอื่นไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบความแตกต่างของการพึงตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เขตภาษีเจริญกับขนาดครอบครัว

การพึงตนเอง	ครอบครัวเดี่ยว	ครอบครัวขยาย	T - test
	X	X	
1. การพึงตนเองด้านการศึกษา	3.41	3.33	0.32
2. การพึงตนเองด้านเศรษฐกิจ	3.16	3.20	0.60
3. การพึงตนเองด้านสังคม / ส่วนรวม	3.29	3.32	1.30
รวม	3.29	3.38	0.71

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.645$)

จากตารางที่ 14 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ที่มีขนาดครอบครัวแตกต่างกันมี
บทบาทการพึงตนเองด้านต่างและการพึงตนเองโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง“ บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร” ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research)โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ศึกษาบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
2. เปรียบเทียบเพศและขนาดครอบครัวต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ และรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองกับการพึ่งตนเองในด้านต่างๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสหศึกษา เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม โรงเรียนวัดนิมมานรดี โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดโคกนอน โรงเรียนวัดกำแพง และโรงเรียนวัดประดู่ (พ่วง อุทิศ) จำนวน 284 คน นักเรียนชาย 145 คน นักเรียนหญิง 139 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Random Sampling) ระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 31 มีนาคม 2545

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และแบบวัดการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ เป็นนักเรียนชายมากกว่าเพศหญิง โดยคิดเป็นร้อยละ 51.1 เพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 48.9

ขนาดครอบครัวมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ ครอบครัวเดี่ยวคิดเป็นร้อยละ 50.4 และครอบครัวขยายคิดเป็นร้อยละ 49.6

รายได้ของบิดามารดารวมกันภายใน 1 เดือน ร้อยละ 46.5 มีรายได้ต่ำ คือ รวมกันแล้วไม่เกิน 10,000 บาท รองลงมาร้อยละ 38.4 มีรายได้ปานกลางอยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท และรายได้สูงร้อยละ 15.1 มีรายได้สูงกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ร้อยละ 67.6 มีฐานะดี คือ พอใช้และมีเงินเก็บ ร้อยละ 23.2 มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางคือพอใช้แต่ไม่มีเงินเก็บ และร้อยละ 9.2 มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

อาชีพของบิดาของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 35.6 มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว รองลงมา ร้อยละ 32.7 มีอาชีพรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างเอกชน และร้อยละ 31.7 เป็นผู้ที่มีอาชีพ

รับจ้างทั่วไป พ่อบ้าน แม่บ้าน ส่วนมารดาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 40.5 มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว รองลงมาร้อยละ 40.1 เป็นผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป พ่อบ้าน แม่บ้าน ฯลฯ และร้อยละ 19.4 มีอาชีพ รับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ หรือ ลูกจ้างเอกชน ตามลำดับ

การศึกษาของบิดาของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.4 จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 36.3 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า และร้อยละ 24.3 จบอนุปริญญา หรือสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนการศึกษาของมารดาของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 47.9 จบการศึกษาระดับต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รองลงมาร้อยละ 32.7 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 / ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า และร้อยละ 19.4 จบ อนุปริญญา หรือสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

2. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ส่วนใหญ่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ย 3.89 รองลงมาเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันค่าเฉลี่ย 2.83 และแบบปล่อยปละละเลย ค่าเฉลี่ย 1.77 นักเรียนเพศหญิงได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และแบบไม่ปล่อยปละละเลย มากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.68 , 46.89 และ 81.29 , 66.20

3. การพึ่งตนเอง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ มีบทบาทการพึ่งตนเองด้านการศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย 2.97 – 3.23 เช่นเดียวกับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับปานกลาง มี ค่าเฉลี่ย 2.49 – 3.39 ซึ่งพบว่าในบางคำถามในเรื่องการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจคำตอบที่ได้มีผู้หญิงตอบ มากกว่าผู้ชายเช่นในเรื่องของการซ่อมแซมเสื้อผ้า หรือสิ่งของที่ชำรุด คิดเป็นร้อยละ 3.10 ซึ่งแสดงว่า ผู้หญิงมีการพึ่งตนเองด้านนี้มากกว่าในเรื่องของการช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนแต่การพึ่งตนเองด้าน สังคมหรือส่วนรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.69 – 3.81 ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบปัจจัยทางประชากรด้านเพศที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเอง

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพศหญิงสามารถพึ่งตนเองในด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลางและ มาก คิดเป็นร้อยละ 51.08 , 47.29 / 57.55 , 48.28 และ 56.83 , 48.28 โดยนักเรียนหญิงมีบทบาทในการ พึ่งตนเองในทุกด้านมากกว่าเพศชาย และพบว่านักเรียนชายหญิงมีการพึ่งตนเองด้านการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่านักเรียนหญิงสามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาได้ดีกว่า นักเรียนชาย

5. เปรียบเทียบปัจจัยด้านครอบครัวด้านขนาดครอบครัวที่มีผลต่อการพึ่งตนเอง

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายและครอบครัวเดี่ยวมีค่าเฉลี่ยในการพึ่งตนเองด้านต่างๆแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายมากกว่าครอบครัวเดี่ยว คิดเป็นร้อยละ 50.4 และ 49.6 แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างขนาดครอบครัวกับการพึ่งตนเองอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐาน

6. ศึกษาความสัมพันธ์ของระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึ่งตนเอง

6.1. ระดับการศึกษาของบิดามารดา

นักเรียนที่มีบิดามารดาจบการศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพึ่งตนเองในด้านต่างๆในระดับปานกลางและมากได้ดีกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาจบการศึกษาในระดับอื่นๆ และพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านสังคมหรือส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2. อาชีพของบิดามารดา

นักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยในการพึ่งตนเองในระดับมากและปานกลาง มากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดาประกอบอาชีพอื่นๆคือ ร้อยละ 18.31 และ 20.42 พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างอาชีพของบิดากับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3. ฐานะทางเศรษฐกิจ

นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถพึ่งตนเองในด้านต่างๆอยู่ในระดับปานกลางและมาก คิดเป็นร้อยละ 31.69 , 38.03 และ 34.15 และพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.4. ศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูต่อการพึ่งตนเอง

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองในด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และพบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร (The Role of the Self Reliance of Grade Six students in The Modern Families in Pasicharoen District Bangkok) ซึ่งผู้วิจัยนำผลการศึกษาค้นคว้ามาอภิปรายในประเด็นที่สำคัญและตามสมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1 นักเรียนหญิงสามารถพึ่งตนเองได้ดีกว่าเพศชาย

จากการศึกษาพบว่า เพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีผลต่อการพึ่งตนเองที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนหญิงมีการพึ่งตนเองด้านการศึกษาที่แตกต่างกับนักเรียนชายซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 สอดคล้องกับ รักชนก ชุไกร (2541 : 43) ซึ่งพบว่าเพศหญิงมีผลการเรียนสัมฤทธิ์สูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเช่นเดียวกับ โฉมสมร เหลืองโกศล (2531 : 120) ศึกษาพบว่านักเรียนชายหญิงมีค่านิยมในการพึ่งตนเองด้านการศึกษาแตกต่างกัน ที่ระดับความสำคัญที่ 0.05 และบังอร พุ่มสะอาด กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยให้คุณค่าและความสำคัญกับเพศหญิงมากขึ้น ซึ่งค่านิยมดังกล่าวทำให้ผู้หญิงมีทัศนคติ การยอมรับตนเอง การกล้าแสดงออก และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นำไปสู่การพึ่งตนเองมากขึ้น (บังอร พุ่มสะอาด อ้างใน พิศพงษ์ สิริวัฒนางกูร 2520 : 15) แต่ไม่สอดคล้องกันในประเด็นเพศหญิงสามารถพึ่งตนเองได้ดีกว่าเพศชายจากการศึกษาของสถิตต์ ภัสระ (2535 : 85 – 86) และพบว่าเพศหญิงถูกเลี้ยงมาแบบปกป้องคุ้มครอง ครอบครองประคบประหงมตลอดเวลาจึงทำให้เด็กไม่สามารถพึ่งตนเองในด้านต่างๆได้เท่ากับเพศชายเช่นเดียวกับการศึกษาของ เอดเวิร์ด (Edward 1959) และคาแกน และ มอส (Kagan and Moss 1960) พบว่าเพศชายสามารถพึ่งตนเองในด้านต่างๆได้ดีกว่าเพศหญิง โดยที่เพศหญิงจะมีพฤติกรรมพึ่งผู้อื่นในเด็กและวัยผู้ใหญ่มากกว่าเพศชาย

แต่จากการศึกษาของสมาร์ท และ สมาร์ท (Smart and Smart 1967) ได้กล่าวสนับสนุนสมมุติฐานว่าความเป็นตัวของตัวเองว่าเป็นลักษณะหนึ่งที่พบในวัยแรกของชีวิตและเป็นลักษณะที่มีอยู่ตลอดไปตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่โดยจะมีในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ซึ่งโดยปกติเป็นผลมาจากการอบรมเลี้ยงดู หรือการขัดเกลาทางสังคม เมื่อถึงระยะเวลาหนึ่งเด็กพอที่จะพึ่งตนเองได้แล้วแต่พ่อแม่ไม่ยอมให้เด็กเป็นตัวของตัวเอง มักจะให้เรียนรู้ตามความต้องการของผู้ใหญ่ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการยับยั้งในการเรียนรู้ที่จะตัดสินใจในเรื่องต่างๆด้วยตนเอง ความต้องการในการเสนอแนะความคิดเห็นของตนเองตลอดจนค่านิยมต่างๆ (Smart and Smart อ้างใน อัจฉรา เปรมปรีธเวส 2517: 20)

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าเพศหญิง ในเขตภาษีเจริญ สามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษาได้ดีกว่าเพศชายซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเนื่องจากปัจจุบันรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวไทยความเป็นเมืองทำให้

เพศหญิงต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ผู้หญิงเป็นส่วนหนึ่งในการหาเลี้ยงครอบครัว ทำให้ผู้หญิงมีความคิดที่ทันสมัยมากขึ้น เพราะเหตุที่ในเขตกรุงเทพมหานครมีความเป็นเมืองสูงการพัฒนาระบบการบริการทางสังคมและเทคโนโลยีต่างๆทำให้รูปแบบการทำการกิจกรรมต่างๆเปลี่ยนแปลงไป เพศหญิงจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทของตนจากการทำงานนอกบ้านมากขึ้น และมีการเรียกร้องสิทธิให้เท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้น ประกอบกับปัจจุบันการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีความเท่าเทียมกันมากขึ้นในด้านของเพศ บิดามารดาให้สิทธิ และโอกาสในการเรียนรู้ของเพศหญิงเท่าเทียมกับเพศชายมากขึ้น

ดังที่โสภา ชีปลมณันและคณะ (2534) กล่าวว่าครอบครัวในปัจจุบันมิได้ให้อำนาจ ความเป็นใหญ่กับเพศชายเช่นสมัยก่อน แต่ครอบครัวสมัยใหม่เกิดจากความรักและความเข้าใจกันและกันแบบ Romantic love ของหญิงชาย มีการตกลงร่วมกันที่จะเป็นครอบครัวสามีภรรยาทั้งจิตใจและแบ่งปันปัจจัยทางเศรษฐกิจฝ่ายละเท่าๆกัน อำนาจและบทบาทจึงมีเท่ากัน ซึ่งถือว่าทั้งสองต้องพึ่งกันและกัน และแต่ละฝ่ายมีระบบแบ่งปันนับแต่เริ่มแต่งงาน จนถึงการทำหน้าที่ต่างๆภายในครอบครัว รวมทั้งกฎหมายมีการคุ้มครองเพศหญิงมากขึ้น (โสภา ชีปลมณัน และคณะ 2534 : 51-52) จึงจำเป็นที่เพศหญิงต้องพยายามเรียนรู้ให้สูงเพื่อที่จะได้มีความรู้ความสามารถในการทำงานและทำสิ่งต่างๆเท่าเทียมกับเพศชาย และเพื่อจะได้มีรายได้มาจุนเจือครอบครัวได้อย่างเท่าเทียมกับเพศชาย ดังนั้นเพศหญิงจึงมีความพยายามในการพัฒนาตนเองด้านการศึกษามากกว่าเพศชายในปัจจุบัน

สมมุติฐานข้อที่ 2 ระดับการศึกษา อาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเอง

2.1 ระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากการศึกษาพบว่าระดับการศึกษาของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองด้านสังคมหรือส่วนรวมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ อรชา วราทิพย์ ว่าระดับการศึกษาของผู้ปกครองทำให้เด็กมีการตัดสินใจแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน เมื่อเด็กมีการตัดสินใจแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งจะทำให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในด้านต่างๆโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น (อรชา วราทิพย์ 2516 : 122 อ้างใน วิวัฒน์ รักษาเคน 2531 : 33) และจากการศึกษาของ โฉมสมร เหลืองโกศล พบว่านักเรียนที่มีบิดาจบการศึกษาในระดับปานกลางคือชั้นมัธยมศึกษาจะทำให้เด็กสามารถพึ่งตนเองด้านการศึกษามากกว่านักเรียนที่มีบิดาจบการศึกษาในระดับต่ำ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) และระดับอนุปริญญาขึ้นไป

นอกจากนั้น กฤตยา กฤษฏาฐิติ พบว่าครอบครัวที่มีบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะฝึกให้บุตรเรียนมากกว่าครอบครัวอื่นๆ และให้อิสระแก่บุตรมากกว่าบิดามารดาที่จบชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 6 (กฤตยา กฤษฏาฐิติ 2513 : 156) ในขณะเดียวกัน สมจิต พิมพะนิต พบว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาย่อมขาดจิตวิทยาในการอบรมเลี้ยงดูหรือบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงก็อาจมุ่งหวังและคาดหวังในตัวลูกมากเกินไป (สมจิต พิมพะนิต 2522 : 104) นอกจากนี้ จงกลณี ต้อยเจริญ พบว่าแม้ว่าระดับการศึกษาของบิดามารดาจะมีอิทธิพลต่อความเชื่อ ความเข้าใจในการดูแลบุตรตลอดเวลาจนมีความสามารถในการปรับต่อบทบาทของบิดามารดาและบุตร บิดามารดาที่ระดับการศึกษาปานกลาง (มัธยมศึกษา) จะดูแลบุตรแบบบังคับให้รับผิดชอบและพึ่งตนเอง ส่วนบิดามารดาที่จบการศึกษาสูง (อุดมศึกษาขึ้นไป) มักจะใช้เวลาและทำกิจกรรมร่วมกับบุตร แต่เนื่องจากปัจจุบันข่าวสารทำให้ได้รับข้อมูลมาก บิดามารดาจึงมีความรู้เกี่ยวกับการดูแลบุตรที่ดี (จงกลณี ต้อยเจริญ 2540 : 118)

จากผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีบิดามีระดับการศึกษาต่ำ (ชั้นประถมศึกษา / ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) สามารถเป็นแรงผลักดันให้บิดามีการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้มีพฤติกรรมในการพึ่งตนเองด้านการศึกษาสูงขึ้นเพื่อให้บุตรได้มีการศึกษาที่สูงกว่าตนเอง ต้องการให้บุตรสามารถปรับตนเองให้เข้ากับความเป็นเมืองที่ทันสมัย รวมทั้งสามารถช่วยเหลือตนเองให้อยู่รอดในสังคมสมัยใหม่ได้ ดังนั้นจึงเป็นแรงผลักดันให้บุตรมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าบุตรที่มีบิดามารดาจบการศึกษาในระดับอื่นๆ

2.2 อาชีพของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

จากการศึกษาพบว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 และสอดคล้องกับการศึกษาของ จรรจา สุวรรณทัต ที่ว่าค่านิยมและรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่บ้านมีแนวโน้มที่จะสะท้อนค่านิยม หรือคุณค่าจากการทำงานที่บิดามารดาทำบิดามารดาที่ทำงานเป็นอิสระซึ่งต้องตัดสินใจด้วยตนเองมักจะกระตุ้นให้เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง และสามารถควบคุมตนเองได้ดีกว่าบิดามารดาที่ทำงานในระดับใช้แรงงาน (จรรจา สุวรรณทัต 2530: 811) เช่นเดียวกับ วราภรณ์ รักวิชัย กล่าวว่าอาชีพของบิดามารดาเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญต่อแนวโน้มการเจริญเติบโตของลูก โดยเฉพาะอาชีพค้าขายและประกอบธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็ก กิจกรรมที่เกี่ยวกับอาชีพมักจะมีอิทธิพล และเกี่ยวพันกับการดำรงชีวิตประจำวันของทุกคนในครอบครัว ลูกมักมีโอกาสร่วมกิจกรรมของพ่อแม่ เช่น ช่วยพ่อแม่ขายของ หยิบของจัดระเบียบสินค้า เป็นต้น เนื่องจากลูกมีโอกาที่จะช่วยเหลือตนเองและพ่อแม่มากจึงมีแนวโน้มที่จะขยันมีความสามารถและมีทักษะมากกว่า (วราภรณ์ รักวิชัย 2535 : 31)

และจากการศึกษาของพีรพงศ์ ลีรพัฒนางกูร พบว่านักเรียนที่มีมารดามีอาชีพค้าขายส่วนมากได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้รู้จักพึ่งตนเอง (ร้อยละ 70.83) แต่นักเรียนที่มีมารดามีอาชีพรับจ้างจะสามารถพึ่งตนเองได้น้อยที่สุด ส่วนนักเรียนที่มีบิดารับราชการจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบยับยั้งการพึ่งตนเองมากกว่าฝึกให้พึ่งตนเอง (พีรพงศ์ ลีรพัฒนางกูร 2520 : 45) เช่นเดียวกับการศึกษาของ โฉมสมร เหลืองโกศล พบว่านักเรียนที่มีมารดาไม่มีงานทำ (แม่บ้าน / ไม่ได้ประกอบอาชีพ) จะทำให้เด็กมีค่านิยมเรื่องการพึ่งตนเองโดยตนเองทางด้านการศึกษามากกว่านักเรียนที่มีมารดามีงานทำ (โฉมสมร เหลืองโกศล 2531 : 136)

แต่จากการศึกษาของ จงกลณี ดุษฎีเจริญ พบว่าอาชีพไม่มีผลต่อการปรับตัวของนักเรียนอาจเป็นเพราะนักเรียนมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ทำให้พึ่งพาผู้อื่นน้อยลง จึงทำให้อาชีพไม่มีผลต่อการปรับตัวในการพึ่งตนเองด้านต่างๆเพราะในปัจจุบันทั้งบิดาและมารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว หากมีการสะสมประสบการณ์การเรียนรู้จากงานที่ทำมาพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นเรื่อยๆ อีกทั้งเวลาและคุณภาพที่ทำให้บุตรต้องเรียนรู้และเข้าใจ จึงทำให้บุตรมีการพัฒนาตนเองและสามารถดำรงชีวิตสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างสงบสุข (จงกลณี ดุษฎีเจริญ 2540 : 119)

จากข้างต้นอธิบายได้ว่าเนื่องจากปัจจุบันบิดามารดาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ไม่ว่าบิดามารดาจะประกอบอาชีพใดก็ตามบุตรเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการแบ่งเบาระยะของบิดามารดา และเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองมากขึ้นกว่าเด็กที่อยู่ในต่างจังหวัด และในสังคมไทยเรากล่าวว่าบิดาเป็นต้นแบบที่สำคัญให้กับบุตรในการปฏิบัติ ดังนั้นอาชีพของบิดาจึงมีความสัมพันธ์ต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 ฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดากับการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผลจากการศึกษาพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดากับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ปนัดดา มุมบ้านเช่า ที่ว่ารายได้ของบิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านต่างๆของเด็ก (ปนัดดา มุมบ้านเช่า 2537 : 65) เช่นเดียวกับการศึกษาของนงนุช โรจนเลิศ พบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกันมีการควบคุมตนเองในด้านต่างๆไม่แตกต่างกัน (นงนุช โรจนเลิศ 2536 : 115) เช่นเดียวกับ สมพิศ ไชยกิจ พบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมความภาคภูมิใจในตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน (สมพิศ ไชยกิจ 2536 : 70) ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ นิภา พริยายน ที่พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม และปรากฏว่าเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะดีสามารถปรับพฤติกรรมได้ดี ซึ่งแตกต่างกันไปตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวซึ่งย่อมมีวิธีการอบรมบุตรที่

แตกต่างกันไป จึงทำให้บุตรมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่แตกต่างกันไป (นิภา พริยาน 2520 : 195) และสอดคล้องกับการศึกษาของ อัจฉรา สุขารมณ และ อรพินทร์ ชูชม ที่พบว่าฐานะทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเด็กในด้านการปรับตัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมการพึ่งตนเองในที่สุด (อรพินทร์ ชูชม และ อัจฉรา สุขารมณ 2533 : 116)

ทั้งอาจเป็นไปได้ว่า ครอบครัวที่มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีการจัดสรรรายได้กับรายจ่ายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งแม้ว่าจะไม่มีรายได้มากนักแต่ก็ไม่มีหนี้สิน จะเห็นได้จากกลุ่มตัวอย่างที่ประเมินว่ามีฐานะทางเศรษฐกิจดีไม่ใช่กลุ่มที่มีรายได้สูง แต่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท / เดือน เท่านั้นเอง ในขณะที่ครอบครัวที่มีรายได้สูงอาจมีรายจ่ายที่ไม่สมดุลกันอันเนื่องมาจากการมีรายได้สูงต้องมีการจ่ายในเรื่องต่างๆที่ไม่จำเป็นเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมที่มีฐานะดีจึงมีรายจ่ายสูงและอาจมีการกู้ยืมเงินมากกว่าครอบครัวที่มีรายได้ต่ำแต่ไม่มีหนี้สิน ในครอบครัวที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพที่มีรายได้สูงย่อมมีรายจ่ายสูงเพื่อให้เท่าเทียมผู้อื่น จึงทำให้รายจ่ายมากกว่ารายรับ ประกอบกับครอบครัวที่มีรายได้ต่ำมีความรอบคอบ และระมัดระวังในการใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นเท่านั้น จึงทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกันย่อมมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมุติฐานข้อที่ 3 นักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขยายสามารถพึ่งตนเองได้ดีกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวเดี่ยว

จากการศึกษาพบว่านักเรียนที่อาศัยอยู่ในครอบครัวขนาดต่างกันมีการพึ่งตนเองด้านต่างๆไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3 ทั้งนี้ เกสร ปาระมีแจ้ง กล่าวว่าอาจเป็นเพราะครอบครัวของคนกรุงเทพฯส่วนใหญ่ไม่มีญาติ พี่ น้อง หรือผู้ใหญ่คอยดูแลบุตรให้ บางครั้งการตัดสินใจแก้ปัญหาบางอย่างไม่มั่นใจเพราะไม่มีใครคอยให้คำปรึกษา เพราะทุกคนมีสิทธิ์เท่าเทียมกันทุกด้าน จึงไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น (เกสร ปาระมีแจ้ง 2539 : 1-2) ซึ่งสอดคล้องกับ สมาร์ท และสมาร์ท ศึกษาพบว่าครอบครัวที่ส่งเสริมให้เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีการพึ่งตนเอง ต้องเป็นครอบครัวที่ไม่ใหญ่ ในพวกชนชั้นต่ำ (Smart and Smart 1967 : 540-541 อ้างใน อัจฉรา เปรมเปื่องเวส 2517 : 22) และบุคคลที่อยู่ในครอบครัวขนาดใหญ่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่าบุคคลที่อยู่ในครอบครัวที่มีขนาดเล็ก ซึ่งจะทำให้ขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ทำให้เด็กไม่มีประสิทธิภาพนำไปสู่การมีพฤติกรรมพึ่งตนเองต่ำด้วย (สาวิตรี ทยานศิลป์ 2541 : 17)

แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าเด็กเกิดมาท่ามกลางครอบครัวจำนวนสมาชิกมากก็มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงกว่าเด็กที่เติบโตในครอบครัวที่มีสมาชิกน้อยได้เช่นกัน ทั้งนี้ลักษณะความมีคุณค่าในตนเองซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นในตนเองสามารถพึ่งตนเองได้นั้นเป็นส่วนหนึ่งที่มาจากลักษณะการยอมรับและ

ได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเองมากจะทำให้เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆด้วยตนเอง อย่างเชื่อมั่นได้มากกว่าครอบครัวขนาดเล็ก (สาวิตรี ทยานศิลป์ 2541 : 18)

ซึ่งสอดคล้องกับ พัชรีย์ สุตรัก ศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีลักษณะครอบครัวเดี่ยว (Nuclear Family) มีจำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันเฉลี่ย 3.16 คน อาจเป็นไปได้ว่าครอบครัวขยายที่มีเครือญาติอยู่ด้วยกันจะสามารถช่วยเหลือให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำสั่งสอนและดูแลพฤติกรรมของบุตรหลานที่อยู่ในวัยเด็กและวัยรุ่นได้มากกว่าเด็กที่อยู่ในครอบครัวเดี่ยว (พัชรีย์ สุตรัก 2543 : 33) แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ใหญ่หรือครอบครัวขยายที่มีสมาชิกมากมายก็สามารถมีความเชื่อมั่นในตนเองสูง ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมกล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจ และทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เด็กรู้สึกตนเองมีคุณค่า ตัดสินใจกระทำสิ่งต่างๆและช่วยเหลือตนเองได้มากกว่าบุคคลที่อยู่ในครอบครัวขนาดเล็กได้ด้วย (เสวภา วิจิตวาที 2543 : 35)

ทั้งนี้กล่าวได้ว่าการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน โดยเฉพาะในเมืองเช่นกรุงเทพมหานครให้พ่อแม่มีการสร้างพฤติกรรมและการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ให้สิทธิ ให้เสียงแก่เด็กผู้เป็นลูกมากขึ้น บิดามารดาจะคอยห่วงลูกเมื่อลูกโตขึ้น เพื่อให้เขาตัดสินใจเอง และปรับตนเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่สามารถพึ่งตนเอง และช่วยเหลือตนเองได้เร็วกว่า และในปัจจุบันมีครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วยพ่อแม่ลูกในปริมาณที่มากขึ้น ภายใต้อุปครัวเดี่ยวเรายังพบครอบครัวที่มีลักษณะที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ร่วมกันกับลูก ด้วยเหตุผลหรือปัจจัยใดก็ตาม เด็กจะอยู่กับใครแล้วแต่ข้อตกลง และพบแนวโน้มว่าสังคมไทยจะมีครอบครัวเช่นนี้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงไม่มีความแตกต่างระหว่างขนาดครอบครัวกับการพึ่งตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมุติฐานข้อที่ 4 นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเอง

ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เขตภาษีเจริญ ที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 4 ซึ่งผลจากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของโถมสมร เหลืองโกศล พบว่านักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการพึ่งตนเอง (โถมสมร เหลืองโกศล 2531 : 268) และเช่นเดียวกับ

โรเซน และ ดีเฮนเดรค ศึกษาพบว่าบิดามารดาที่เลี้ยงดูบุตรแบบไม่เคร่งเครียดกับเด็กจนเกินไปและไม่ปล่อยปละละเลยเด็กจนเกินไปจะทำให้เด็กมีแรงจูงใจในการกระทำการสิ่งต่างๆสูง ซึ่งจะผลักดันให้เด็กมีการพึ่งตนเองปรับตัวเองได้ดี มีความรับผิดชอบเชื่อมั่นในตนเองและพัฒนาบุคลิกภาพได้เต็มที่ รู้จักตัดสินใจในการกระทำการสิ่งต่างๆด้วยตนเอง (ประสาร ทิพย์ธารา 2535 : 35) เช่นเดียวกับดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ พบว่าผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อบุตรมากจะใช้การลงโทษทางกายน้อย ใช้เหตุผลมากและควบคุมบุตรมาก ผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมากจะใช้เหตุผลกับบุตรมาก ฝึกให้บุตรพึ่งตนเองเร็ว ผู้ที่มีความรู้ในการปฏิบัติบุตรมากจะควบคุมบุตรน้อย จะฝึกบุตรให้พึ่งตนเองเร็ว (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2528 : 131)

จากการวิจัยครั้งนี้พออธิบายได้ว่าการที่บิดามารดาให้ความสนใจเลี้ยงดูบุตรอย่างมีเหตุผลเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเองในการกระทำการสิ่งต่างๆที่ถูกต้องโดยมีผู้ใหญ่คอยให้คำปรึกษาและคอยแนะนำ ในด้านการเรียน ความประพฤติและเป็นแบบอย่างที่ดีต่อบุตร พร้อมทั้งให้ความไว้วางใจในการใช้จ่ายด้วยตนเอง ทำให้เด็กมีประสบการณ์ในการคิดและตัดสินใจในการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ เหมาะสมกับฐานะทางเศรษฐกิจของตนเองโดยไม่เป็นภาระและไม่ต้องพึ่งพาบิดามารดาเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ สามารถเป็นผู้นำที่ดีและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในสังคมที่สามารถนำพาสถาบันครอบครัวและสถาบันอื่นๆในสังคมให้เข้มแข็งได้ตลอดไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาพบว่าเพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลต่อการพึ่งตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในเขตภาษีเจริญ โดยเพศหญิงมีบทบาทในการพึ่งตนเองด้านการศึกษามากกว่าเพศชาย ยกเว้นด้านเศรษฐกิจและสังคม และพบว่ารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองของกลุ่มตัวอย่างด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เช่นเดียวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกดขี่ รวมทั้งพบว่าอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ และพบว่าฐานะทางเศรษฐกิจของบิดามารดามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการพึ่งตนเองด้านเศรษฐกิจ แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างขนาดครอบครัวกับการพึ่งตนเองด้านต่างๆ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการประยุกต์ใช้การวิจัย

1. ในระดับสังคม เราควรหันมาให้ความสนใจและร่วมมือกันในแต่ละสถาบัน โดยมองการพัฒนาและร่วมกันแก้ไขในภาพรวมในแต่ละสถาบัน เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันการเมือง ฯลฯ ซึ่งต้องช่วยกันแก้ไขในทุกส่วนของสังคม และเอาใจใส่บุคคลในครอบครัวให้ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม

2. ในระดับชุมชนครอบครัวและสถานศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่ในสังคมของเด็กและวัยรุ่นที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า ดังนั้นคนในครอบครัว ควรดูแลเอาใจใส่ให้เด็กในครอบครัวปฏิบัติตนเองได้อย่างเหมาะสมและสามารถพึ่งตนเองโดยไม่เป็นภาระของครอบครัวและสถาบันการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน ควรจัดให้มีการเรียนการสอนและฝึกประสบการณ์ในการเรียนรู้ ปฏิบัติให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น และช่วยเหลือตนเองได้

3. ในระดับครอบครัว บิดามารดาหรือผู้ปกครองควรมีการการอบรมสั่งสอนที่ดีเพื่อเป็นแรงผลักดันให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ใฝ่สัมฤทธิ์ และยึดหลักด้วยตนเอง โดยไม่ต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น โดยเฉพาะควรมีการอบรมเลี้ยงดูเลี้ยงดูบุตรแบบประชาธิปไตยเพื่อเป็นการฝึกทักษะการพึ่งตนเองทั้งในเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชายอย่างพอเหมาะพอดีโดยไม่เลือกปฏิบัติกับบุตรเพศใดเพศหนึ่งอย่างมีเหตุผล

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนของรัฐบาลในลักษณะการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของบทบาทการพึ่งตนเอง
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทการพึ่งตนเองของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตเมืองและเขตชนบท
3. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กมีบทบาทหรือพฤติกรรมในการพึ่งตนเองในด้านต่างๆ

สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
เรื่อง บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัวสมัยใหม่
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

แบบสอบถามเรื่อง “ บทบาทการพึ่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในครอบครัว
สมัยใหม่ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ”

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 3 ตอน (โปรดตอบแบบสอบถามทุกส่วนและทุกตอน)
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป
ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง
2. การตอบแบบสอบถามให้นักเรียนอ่านคำชี้แจงในแต่ละส่วนให้เข้าใจก่อนลงมือตอบข้อคำถาม
ถ้านักเรียนลังเลใจในการตอบ ขอแนะนำให้เลือกตอบตามความคิดครั้งแรก
3. การตอบแบบสอบถามชุดนี้ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด คำตอบของนักเรียนจะเก็บไว้เป็นความลับ
และไม่เกี่ยวข้องกับผลการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด

ขอขอบใจนักเรียนทุกคนที่ให้ความร่วมมือ

ตอนที่1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ หน้าข้อความที่นักเรียนต้องการตอบ

เฉพาะเจ้าหน้าที่

1. เพศ

☐ 4

1. ☐ ชาย

2. ☐ หญิง

2. สมาชิกในบ้านประกอบด้วย (ขนาดครอบครัว)

☐ 5

1. ☐ มีเฉพาะพ่อ แม่ และลูก (ครอบครัวเดี่ยว)

2. ☐ มีทั้งพ่อ แม่ ลูก และญาติบางคน เช่น ลุง ป้า น้า อา ย่า ยาย ปู่ ตา (ครอบครัวขยาย)

3. รายได้ของบิดามารดา

☐ 6

1. ☐ น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

2. ☐ 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน

3. ☐ มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

4.ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

☐ 7

1. ☐ เพียงพอใช้จ่ายและมีเงินเก็บ

2. ☐ ใช้จ่ายเพียงพอแต่ไม่มีเงินเก็บ

3. ☐ ไม่พอใช้จ่าย บางครั้งต้องกู้ยืม

5. อาชีพของบิดามารดา

☐ 8-9

บิดา มารดา

1. ☐ ☐ รับราชการ , พนักงานรัฐวิสาหกิจ , ลูกจ้างบริษัทเอกชน

2. ☐ ☐ ประกอบธุรกิจส่วนตัว เช่น ค้าขาย ฯลฯ

3. ☐ ☐ รับจ้างทั่วไป , พ่อบ้าน , แม่บ้าน , ไม่ได้ประกอบอาชีพ

6. ระดับการศึกษาสูงสุด

☐ 10-11

บิดา มารดา

1. ☐ ☐ ต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 / ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ☐ ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 3 / มัธยมศึกษาปีที่ 6 / เทียบเท่า

1. ☐ ☐ อนุปริญญา / สูงปริญญาตรี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

คำชี้แจง

1. ผู้ปกครองที่กล่าวถึง หมายถึง พ่อแม่ที่แท้จริงหรือบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วยนานที่สุด (อาจเป็น พ่อ แม่ พี่ ป้า น้า อา ปู่ ย่า ตา ยาย) ข้อที่สำคัญต้องเป็นบุคคลที่อบรมและเลี้ยงดูนักเรียนมากที่สุด
 - คำว่า “ ฉัน ” หมายถึง ตัวนักเรียนเอง
2. โปรดตอบคำถามต่อไปนี้ตามความเป็นจริง โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเท่านั้น

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
1. ฉันและสมาชิกในครอบครัวพูดคุย และปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆเมื่อมีโอกาสเสมอ เช่นเวลารับประทานอาหารร่วมกัน/ดูทีวีพร้อมๆกัน					
2. ผู้ปกครองให้การสนับสนุนเสมอเมื่อฉันทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กีฬา เล่นดนตรี ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ					
3. ผู้ปกครองให้คำแนะนำ และถามไถ่เรื่องการเรียนของฉันเสมอ					
4. เมื่อมีการโต้แย้งหรือทะเลาะวิวาทของสมาชิกในครอบครัว ผู้ปกครองจะตัดสินด้วยความยุติธรรม					
5. ผู้ปกครองแสดงความดีใจ และชื่นชมในผลงานที่ฉันทำเอง					
6. เมื่อฉันและสมาชิกในครอบครัวทำผิดพลาดผู้ปกครองจะว่ากล่าวตักเตือนพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล					
7. ผู้ปกครองมอบหมายงานให้ฉันทำตามความสามารถของฉัน					
8. ผู้ปกครองให้ฉันเป็นผู้ตัดสินใจในการตัดสินใจเลือกซื้อของใช้ส่วนตัว และเสื้อผ้าของฉันเองโดยได้รับคำแนะนำตามความเหมาะสม					
9. ผู้ปกครองอนุญาตให้ฉันไปเที่ยวตามลำพังกับเพื่อนๆได้ตามเหตุผลอันสมควร					
10. เมื่อมีโอกาสผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดเสมอ					

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
11. ผู้ปกครองต้องการให้ฉันทำตามคำแนะนำและความคิดเห็นของท่านทุกอย่าง					
12. ไม่ว่าฉันจะทำอะไรก็ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองก่อนเสมอ					
13. ผู้ปกครองมักตำหนิหรือว่ากล่าวเมื่อฉันร่วมสนทนากับผู้อื่น					
14. ผู้ปกครองมักตำหนิและดุว่าฉันเสมอ					
15. ผู้ปกครองจะแสดงความไม่พอใจ หรือดุว่าฉันเสมอ เมื่อฉันมีเรื่องไปปรึกษา					
16. ผู้ปกครองเข้มงวดกวดขัน และควบคุมงานที่มอบหมายให้ฉันทุกครั้ง					
17. ผู้ปกครองจะเป็นผู้จัดซื้อเสื้อผ้าของใช้ให้ฉันทุกอย่าง โดยไม่ยอมให้ฉันเป็นผู้เลือกเอง					
18. ผู้ปกครองควบคุมฉันทุกอย่างจนฉันไม่สามารถทำสิ่งที่ฉันอยากจะทำ					
19. ฉันต้องกลับบ้านตามเวลาที่ผู้ปกครองกำหนดทุกครั้งที่ย่อออกไปนอกบ้าน					
20. ผู้ปกครองต้องการให้ฉันเรียนเก่งๆหรือได้คะแนนดีๆ					
21. ผู้ปกครองไม่เคยสนใจ หรือรับฟังความคิดเห็นของฉันเลย					
22. ผู้ปกครองไม่สนใจว่าฉันจะทำกิจกรรมใดๆ					
23. ผู้ปกครองไม่เคยถามไถ่เรื่องการเรียนและการบ้านของฉันเลย					
24. เมื่อมีปัญหา / ได้แข่ง หรือทะเลาะวิวาทกันของสมาชิกในครอบครัว ผู้ปกครองจะไม่สนใจและให้แก้ไขกันเอง					
25. ผู้ปกครองไม่เคยสนใจในผลงานที่ฉันทำด้วยตนเอง					
26. ฉันใช้เงินอย่างไม่จำกัดจำนวน และผู้ปกครองไม่เคยสนใจ หรือถามไถ่ว่าฉันใช้จ่ายอะไรบ้าง					

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
27. ผู้ปกครองไม่สนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมใดๆที่ทางโรงเรียนจัด เช่น วันแม่ ฯลฯ					
28. เมื่อเกิดปัญหาฉันต้องแก้ไขเองเสมอ					
29. ฉันและครอบครัวไปเที่ยว หรือทำกิจกรรมร่วมกันน้อยมาก					
30. ฉันสามารถเที่ยวตามลำพัง หรือไปนอนค้างบ้านเพื่อนได้โดยไม่ต้องขออนุญาตผู้ปกครอง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ถามถึงความรู้สึกของนักเรียน อ่านข้อความสั้นๆ โดยพิจารณาและตัดสินใจตามความรู้สึก ของนักเรียนว่าข้อความนั้นเป็นจริงมากหรือน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
การพึ่งตนเอง					
1. ฉันมาโรงเรียนสม่ำเสมอ					
2. ฉันทำการบ้านหรืองานที่ครูสั่งด้วยตนเอง					
3. เมื่อมีเวลาว่างฉันจะอ่านหนังสือทบทวน หรือเข้าห้องสมุด					
4. เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนฉันจะถามครู หรือค้นคว้าด้วยตนเอง					
5. ฉันส่งงาน และการบ้านตามกำหนดเวลาทุกครั้ง					
6. เมื่อต้องการความรู้เพิ่มเติม ฉันจะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง					
7. ฉันไม่เคยลอกข้อสอบเพื่อนเลยแม้มีโอกา					
8. ฉันตรวจสอบความเรียบร้อยของการบ้าน และงานก่อนส่งครูเสมอ					
9. ฉันอ่านบทเรียนก่อนเรียน และทบทวนบทเรียนก่อนสอบเสมอ					
10. ฉันต้องทำงาน หรือการบ้านให้เสร็จก่อนจะ去玩					
11. ฉันช่วยเหลืองานบ้านเพื่อการประหยัดของครอบครัวเช่น รีดผ้า ถูบ้าน ช่วยทำอาหาร ฯลฯ					
12. เมื่อเสื้อผ้าขาด หรือสิ่งของชำรุด ฉันสามารถซ่อมแซมเองได้ตามความสามารถที่มีอยู่					
13. ฉันใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบเสมอ					
14. ฉันเก็บเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในแต่ละวันเพื่อหยอดกระปุก / นำไปฝากธนาคาร					
15. ฉันเลือกใช้แต่ของที่ราคาไม่แพงมากแต่มีคุณภาพใช้ได้นาน					
16. ฉันใช้ของใช้หรืออุปกรณ์การเรียนเก่าที่ยังใช้ได้อยู่					

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
17. ฉันชอบรับประทานอาหารตามความนิยม หรือตามเพื่อน โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าทางอาหาร					
18. เมื่อฉันอยากได้หนังสือใหม่ หรืออุปกรณ์การเรียนฉันจะขอเงินจากผู้ปกครอง					
19.ฉันซื้อของใช้ตามความนิยมโดยไม่คำนึงถึงราคาของสินค้า					
20. ฉันพยายามหารายได้พิเศษยามว่าง แม้เป็นรายได้เล็กน้อยๆ					
21. ฉันไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น					
22. ฉันชอบจะแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเวลาทำงานร่วมกับเพื่อนๆ					
23. ฉันทำงานในส่วนที่ง่ายของกลุ่มเสมอ					
24. ฉันมีความสุข และรู้สึกสนุกสนานกับการทำงานเป็นกลุ่ม					
25. เมื่อฉันไม่พอใจเพื่อนๆในกลุ่มฉันนิ่งเฉยหรือไม่ได้โต้ตอบใดๆ					
26. ฉันยินดีและเต็มใจทุกอย่าง กับงานที่กลุ่มมอบหมายให้ทำอย่างเต็มความสามารถ					
27. เมื่อมีการแบ่งกลุ่มหรือทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนๆไม่ปฏิเสธที่จะรับฉันเป็นสมาชิกของกลุ่ม					
28. เมื่อมีปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่ม ฉันและเพื่อนๆในกลุ่มจะช่วยกันแก้ไขเสมอ					
29. เมื่อทำงานกลุ่ม เพื่อนๆมักเลือกฉันให้มีบทบาทสำคัญ เช่น เป็นหัวหน้า เป็นเลขของกลุ่ม					
30. ฉันให้ความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่ม และคอยช่วยเหลือเพื่อให้งานสำเร็จด้วยดี					

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามเพศ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. แบบประชาธิปไตย				
- มากที่สุด	1	0.69	2	01.44
- มาก	68	48.89	76	54.68
- ปานกลาง	63	43.45	43	30.94
- น้อย	13	08.97	17	12.23
- น้อยที่สุด	-	-	1	0.71
รวม	145	100.0	139	100.0
1. แบบเข้มงวดกวดขัน				
- มากที่สุด	3	02.07	-	-
- มาก	19	13.10	20	14.39
- ปานกลาง	70	48.28	59	42.45
- น้อย	48	33.10	55	39.57
- น้อยที่สุด	5	03.45	5	03.59
รวม	145	100.0	139	100.0
1. แบบปล่อยปละละเลย				
- มากที่สุด	-	-	-	-
- มาก	5	03.45	2	01.44
- ปานกลาง	6	04.14	6	04.32
- น้อย	38	26.21	18	12.95
- น้อยที่สุด	96	65.20	113	81.29
รวม	145	100.0	139	100.0

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของรูปแบบการพึ่งตนเองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

รูปแบบการพึ่งตนเอง	ชาย		หญิง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านการศึกษา				
- มากที่สุด	-	-	-	-
- มาก	28	20.00	41	29.49
- ปานกลาง	69	47.59	71	51.08
- น้อย	45	31.03	25	17.99
- น้อยที่สุด	2	01.38	2	01.44
รวม	145	100.0	139	100.0
1. ด้านเศรษฐกิจ				
- มากที่สุด	-	-	-	-
- มาก	19	11.72	30	21.58
- ปานกลาง	70	48.28	80	57.55
- น้อย	55	37.93	25	17.99
- น้อยที่สุด	3	02.07	4	02.88
รวม	145	100.0	139	100.0
1. ด้านสังคม / ส่วนรวม				
- มากที่สุด	-	-	-	-
- มาก	30	20.69	26	18.71
- ปานกลาง	70	48.28	79	56.83
- น้อย	42	28.96	31	22.30
- น้อยที่สุด	3	02.07	3	02.16
รวม	145	100.0	139	100.0

ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยของผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกรายข้อ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ไม่จริงเลย		จริงบ้าง		จริงครึ่งเดียว		ส่วนมากจริง		จริงมากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย 1. ดินและสมาชิกในครอบครัวพูดคุย และปรึกษาหารือกันในเรื่องต่างๆเมื่อมีโอกาสเสมอ เช่นเวลารับประทานอาหารร่วมกัน/ดูทีวีพร้อมๆกัน	4	1.4	57	20.1	42	14.8	113	39.8	68	24.9
2. ผู้ปกครองให้การสนับสนุนเสมอเมื่อฉันทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เช่น กีฬาสี เล่นดนตรี ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ	3	1.1	16	5.6	22	7.7	99	24.9	144	36.3
3. ผู้ปกครองให้คำแนะนำ และถามไถ่เรื่องการเรียนของฉันเสมอ	2	0.7	24	8.5	30	10.6	95	33.5	133	33.5
4. เมื่อมีการโต้แย้งหรือทะเลาะวิวาทของสมาชิกในครอบครัวผู้ปกครองจะตัดสินด้วยความยุติธรรม	10	3.5	46	46.2	33	11.6	90	31.7	105	26.4
5. ผู้ปกครองแสดงความดีใจ และชื่นชมในผลงานที่ฉันทำเอง	2	0.7	29	10.2	34	12.0	127	44.7	92	23.1
6. เมื่อฉันและสมาชิกในครอบครัวทำผิดพลาดผู้ปกครองจะกล่าวตักเตือนพร้อมทั้งอธิบายเหตุผล	2	0.7	28	9.9	24	8.5	101	35.6	129	32.3
7. ผู้ปกครองมอบหมายงานให้ฉันทำตามความสามารถของฉัน	8	2.8	21	7.4	33	11.6	95	33.5	127	31.7
8. ผู้ปกครองให้ฉันเป็นผู้ตัดสินใจในการตัดสินใจเลือกซื้อของใช้ส่วนตัว และเสื้อผ้าของฉันเองโดยได้รับคำแนะนำตามความเหมาะสม	9	3.2	39	13.7	36	12.7	103	36.3	97	24.3
9. ผู้ปกครองอนุญาตให้ฉันไปเที่ยวตามลำพังกับเพื่อนๆได้ตามเหตุผลอันสมควร	36	12.7	75	25.4	37	13.0	67	23.6	72	18.0
10. เมื่อมีโอกาสผู้ปกครองจะไปร่วมกิจกรรมที่ทางโรงเรียนจัดเสมอ	14	4.9	51	18.0	48	16.9	75	26.4	96	24.0

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันของผู้ปกครองของกลุ่มตัวอย่าง

จำแนกรายข้อ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ไม่จริงเลย		จริงบ้าง		จริงครึ่งเดียว		ส่วนมากจริง		จริงมากที่สุด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน										
11. ผู้ปกครองต้องการให้ฉันทำตามคำแนะนำและความคิดเห็นของท่านทุกอย่าง	22	7.7	62	21.8	58	20.4	95	33.5	47	16.6
12. ไม่ว่าฉันจะทำอะไรก็ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ปกครองก่อนเสมอ	7	2.5	45	15.8	40	14.1	84	29.6	108	38.1
13. ผู้ปกครองมักตำหนิหรือว่ากล่าวเมื่อฉันร่วมสนทนากับผู้อื่น	96	33.8	92	32.4	41	14.4	33	11.6	22	7.7
14. ผู้ปกครองมักตำหนิและดูว่าฉันเสมอ	71	25.0	105	37.0	51	18.0	35	12.3	22	7.7
15. ผู้ปกครองจะแสดงความไม่พอใจ หรือดูว่าฉันเสมอ เมื่อฉันมีเรื่องไปปรึกษา	164	57.7	53	18.7	30	10.6	22	7.7	15	5.2
16. ผู้ปกครองเข้มงวดกวดขัน และควบคุมงานที่มอบหมายให้ฉันทุกครั้ง	41	14.4	86	30.3	57	20.1	53	18.7	47	16.6
17. ผู้ปกครองจะเป็นผู้จัดซื้อเสื้อผ้าของใช้ให้ฉันทุกอย่าง โดยไม่ยอมให้ฉันเป็นผู้เลือกเอง	100	35.2	76	26.8	47	16.5	39	13.7	22	7.7
18. ผู้ปกครองควบคุมฉันทุกอย่างจนฉันไม่สามารถทำสิ่งที่ฉันอยากจะทำ	121	42.6	82	28.9	39	13.7	26	9.2	16	5.6
19. ฉันต้องกลับบ้านตามเวลาที่ผู้ปกครองกำหนดทุกครั้งที่ไม่ออกไปนอกบ้าน	37	13.0	84	29.6	57	20.1	53	18.7	57	20.1
20. ผู้ปกครองต้องการให้ฉันเรียนเก่งๆหรือได้คะแนนดี ๆ	13	4.6	19	6.7	21	7.4	51	18.0	180	63.3

ตัวอย่าง

จำแนกรายข้อ

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู	ไม่จริงเลย		จริงบ้าง		จริงครึ่งเดียว		ส่วนมากจริง		จริง
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย									
21. ผู้ปกครองไม่เคยสนใจ หรือรับฟังความคิดเห็นของ หลาน	168	9.2	72	25.4	16	5.6	18	6.3	10
22. ผู้ปกครองไม่สนใจว่าหลานจะทำกิจกรรมใดๆ	178	62.7	65	22.9	18	6.3	17	6.0	6
23. ผู้ปกครองไม่เคยถามไถ่เรื่องการเรียนและการบ้าน ของหลาน	191	67.3	52	18.3	14	4.9	18	6.3	9
24. เมื่อมีปัญหา / โต้แย้ง หรือทะเลาะวิวาทกันของ สมาชิกในครอบครัว ผู้ปกครองจะไม่สนใจและให้แก้ไข กันเอง	167	58.8	65	22.9	26	9.2	12	4.2	14
25. ผู้ปกครองไม่เคยสนใจในผลงานที่หลานทำด้วยตนเอง	171	60.2	61	21.5	33	11.6	8	2.8	11
26. หลานใช้เงินอย่างไม่จำกัดจำนวน และผู้ปกครองไม่เคย สนใจ หรือถามไถ่ว่าหลานใช้จ่ายอะไรบ้าง	169	54.5	65	22.9	22	7.7	16	5.6	12
27. ผู้ปกครองไม่สนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมใดๆที่ทาง โรงเรียนจัด เช่น วันแม่ ฯลฯ	165	58.1	69	24.3	24	8.5	17	6.0	9
28. เมื่อเกิดปัญหาหลานต้องแก้ไขเองเสมอ	91	32.0	126	44.4	32	11.3	18	6.3	17
29. หลานและครอบครัวไปเที่ยว หรือทำกิจกรรมร่วมกัน น้อยมาก	76	26.8	118	41.5	41	14.4	24	8.5	25
30. หลานสามารถเที่ยวตามลำพัง หรือไปอนงค์บ้านเพื่อน ได้โดยไม่ต้องขออนุญาตผู้ปกครอง	212	74.6	40	14.1	10	3.5	12	4.2	10

ตอนที่ 3 แบบสอบถามวัดการพึ่งตนเอง

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ถามถึงความรู้สึกรู้สึกของนักเรียน อ่านข้อความสั้นๆ โดยพิจารณาและตัดสินใจตามความรู้สึก ของนักเรียนว่าข้อความนั้นเป็นจริงมากหรือน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
การพึ่งตนเอง					
1. ฉันมาโรงเรียนสม่ำเสมอ					
2. ฉันทำการบ้านหรืองานที่ครูสั่งด้วยตนเอง					
3. เมื่อมีเวลาว่างฉันจะอ่านหนังสือทบทวน หรือเข้าห้องสมุด					
4. เมื่อไม่เข้าใจในบทเรียนฉันจะถามครู หรือค้นคว้าด้วยตนเอง					
5. ฉันส่งงาน และการบ้านตามกำหนดเวลาทุกครั้ง					
6. เมื่อต้องการความรู้เพิ่มเติม ฉันจะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง					
7. ฉันไม่เคยลอกข้อสอบเพื่อนเลยแม้มีโอกาส					
8. ฉันตรวจสอบความเรียบร้อยของการบ้าน และงานก่อนส่งครูเสมอ					
9. ฉันอ่านบทเรียนก่อนเรียน และทบทวนบทเรียนก่อนสอบเสมอ					
10. ฉันต้องทำงาน หรือการบ้านให้เสร็จก่อนจะไปเล่น					
11. ฉันช่วยเหลืองานบ้านเพื่อการประหยัดของครอบครัวเช่น รีดผ้า ถูบ้าน ช่วยทำอาหาร ฯลฯ					
12. เมื่อเสื้อผ้าขาด หรือสิ่งของชำรุด ฉันสามารถซ่อมแซมเองได้ตามความสามารถที่มีอยู่					
13. ฉันใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบเสมอ					
14. ฉันเก็บเงินที่เหลือจากค่าใช้จ่ายในแต่ละวันเพื่อหยอดกระปุก /นำไปฝากธนาคาร					

15. ฉันเลือกใช้แต่ของที่ราคาไม่แพงมากแต่มีคุณภาพใช้ได้นาน					
16. ฉันใช้ของใช้หรืออุปกรณ์การเรียนเก่าที่ยังใช้ได้อยู่					

ข้อความ	จริงมากที่สุด(5)	ส่วนมากจริง(4)	จริงครึ่งเดียว(3)	จริงบ้าง(2)	ไม่จริงเลย(1)
17. ฉันชอบรับประทานอาหารตามความนิยม หรือตามเพื่อน โดยไม่ได้คำนึงถึงคุณค่าทางอาหาร					
18. เมื่อฉันอยากได้หนังสือใหม่ หรืออุปกรณ์การเรียนฉันจะขอเงินจากผู้ปกครอง					
19. ฉันซื้อของใช้ตามความนิยม โดยไม่คำนึงถึงราคาของสินค้า					
20. ฉันพยายามหารายได้พิเศษยามว่าง แม้เป็นรายได้เล็กน้อยๆ					
21. ฉันไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มหรือทำงานร่วมกับผู้อื่น					
22. ฉันชอบจะแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเวลาทำงานร่วมกับเพื่อนๆ					
23. ฉันทำงานในส่วนที่ง่ายของกลุ่มเสมอ					
24. ฉันมีความสุข และรู้สึกสนุกสนานกับการทำงานเป็นกลุ่ม					
25. เมื่อฉันไม่พอใจเพื่อนๆ ในกลุ่มฉันนิ่งเฉยหรือไม่ได้โต้ตอบใดๆ					
26. ฉันยินดีและเต็มใจทุกอย่าง กับงานที่กลุ่มมอบหมายให้ทำอย่างเต็มความสามารถ					
27. เมื่อมีการแบ่งกลุ่มหรือทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อนๆ ไม่ปฏิเสธที่จะรับฉันเป็นสมาชิกของกลุ่ม					
28. เมื่อมีปัญหาในการทำงานเป็นกลุ่ม ฉันและเพื่อนๆ ในกลุ่มจะช่วยกันแก้ไขเสมอ					
29. เมื่อทำงานกลุ่ม เพื่อนๆ มักเลือกฉันให้มีบทบาทสำคัญ เช่น เป็นหัวหน้า เป็นเลขของกลุ่ม					
30. ฉันให้ความร่วมมือกับสมาชิกในกลุ่ม และคอยช่วยเหลือเพื่อให้งานสำเร็จด้วยดี					

บรรณานุกรม

- กรรณณิการ์ วุฒิพงษ์วรโชค. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของเด็กตอนต้น ในภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- กรวิภา ลีฤทธิ์เกียรติ. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการและพฤติกรรมประชาธิปไตยของวัยเด็กตอนกลางในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542
- กฤตยา กฤษณาวุฒิ. การศึกษาเปรียบเทียบสังคมประกิตและบุคลิกภาพของบุตรที่บิดามารดาทระดับการศึกษาต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.
- เกสร ปาละมีแจ้ง. บทบาทของสถาบันครอบครัวในการถ่ายทอดความรู้อันเนื่องมาจากอิทธิพลของอุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539.
- เกษม อุทยานนิน. สังคมวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 3 พระนคร : สมาคมสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย, 2506.
- จรรยา สุวรรณทัต. พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู. เอกสารการสอนวิชาการพัฒนาเด็กและการอบรมเลี้ยงดู. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหมิตร, 2530.
- จกกลณี ด้อยเจริญ. สัมพันธภาพของวัยรุ่นกับบิดามารดา การเห็นคุณค่าในตนเองกับการปรับตัวของวัยรุ่นตอนต้น. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.
- จิรภา บัวชอย. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลูกตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดีของวัยเด็กตอนกลางในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
- โคมสมร เหลืองโกศล. ค่านิยมพื้นฐานเรื่องการพึ่งตนเองกับการอบรมเลี้ยงดู. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2531.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. ปัจจัยทางจิตวิทยาสังคมกับความสันทัดทางภาษาไทย. รายงานการวิจัยฉบับ 3 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ. ปัจจัยทางจิตวิทยาในวชนที่เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาไทย. รายงานการวิจัยฉบับที่ 32 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2528
- ทักษิณี ทองสว่าง. สังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2534.

- นฤมล สิริวิทย์. ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ลำดับ
การเกิด เพศและผลสัมฤทธิ์จากการเรียน กับพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2533.
- น้ำเพชร อยู่โต. ความคาดหวังของสตรีที่ทำงานนอกบ้านต่อบทบาทในครอบครัวของกลุ่มสตรี. วิทยา-
นิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- นงนุช โรจนเลิศ. การศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเองของนักเรียนวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2543.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. การศึกษาความสัมพันธ์และการเปรียบเทียบความเกรงใจ การรักษาน้ำและ
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างนักเรียนไทยกับนักเรียนไทยเชื้อสายจีน ในกรุงเทพมหานคร
และจังหวัดในภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา
ประสานมิตร, 2515.
- ปนัดดา มุมบ้านเช่า. ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดลพบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- ประณต เล็กสวาสดี. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การพึ่งผู้อื่น พฤติกรรมด้านความเป็นผู้
นำและความรู้สึกรับผิดชอบ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ, 2517.
- ประมวธ ดิฉินสัน. ทฤษฎีจิตวิทยาว่าด้วยบุคลิกภาพ. พระนคร : โรงพิมพ์ศิริกัณฑ์, 2511.
- ประไพ เจนคง. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู การสนับสนุนทางสังคม การบรรลุลาน
ตามขั้นพัฒนาการ และพฤติกรรมพลเมืองดี. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2541.
- ประวีณ รอดเขียว. ทศนคติต่อการพึ่งตนเองของประชาชนในเขตบริการของโรงเรียนในโครงการทดลอง
ของโรงเรียนมัธยมชุมชนจังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.
- พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุษย์. จิตวิทยาครอบครัว. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน โครงการตำรา
เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- _____. จิตวิทยาครอบครัว. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พระเทพวิสุทธิเมธี (ปั่น ปัญญานนโท). รักลูกให้ถูกทาง เพื่ออนาคตอันแจ่มใสของลูกรัก. กรุงเทพฯ :
ธรรมสภา , 2533.

- พัชรมณี สุตรัก. ผลกระทบชีวิตครอบครัวของสตรีทำงานนอกบ้าน : ศึกษากรณีของอาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศึกษามหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- พิรพงศ์ ลีวัฒนางกูร. การเปรียบเทียบพฤติกรรมสนองระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ได้รับ การอบรมเลี้ยงดูแบบฝึกให้พึ่งตนเอง กับ แบบยับยั้งการพึ่งตนเอง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนรัฐบาล จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2520.
- เพ็ญแข แสงแก้ว. การวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ, 2541
- ไพฑูรย์ เครือแก้ว. ลักษณะสังคมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลียงเชียงจงเจริญ, 2513.
- ไพโรจน์ หวังใจชื่น. การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับทัศนคติความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- มาริสา รัฐปัดย์. ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2532.
- มาลา วิรุณานนท์. ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แบบการรับรู้และการอบรมเลี้ยงดูลูกในด้าน การฝึกให้พึ่งตนเอง กับในด้านการยับยั้งการพึ่งตนเองเปรียบเทียบเด็กในนครหลวงกับเด็กต่างจังหวัดในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษา ประสานมิตร, 2516 .
- รักษนก คชไกร. ความเครียด บุคลิกภาพเข้มแข็ง แรงสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาวัยรุ่น : นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- วราภรณ์ รักวิจัย. การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : แสงศิลป์การพิมพ์, 2535.
- วิจิตวาฑการ, หลวง. วิชาการครองเรือน-ครองรัก. พิมพ์ครั้งที่ 4. พระนคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองรัตน์, 2519.
- วิเชียร เกตุสิงห์. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. ม.ป.พ : 2538.
- วิวัฒน์ รักษาเคน. ความสำนึกในความรับผิดชอบและความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531.
- ศุภาศิริ การิกาญจน์. บทบาทของพ่อ แม่ในการสอนเพศศึกษาแก่ลูกสาววัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.
- สถิต ภัสระ. ปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของบุคคลวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2535.

สมพิศ ไชยกิจ. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2536.

สมพงษ์ ธนัญญา. สถาบันครอบครัว : มุมมองนักสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ : เจ.พี.รินทร์, 2540.

สายฝน น้อยหืด. ครอบครัวไทย : การศึกษาแบบแผนความสัมพันธ์เชิงบทบาทของสมาชิกในครัวเรือน. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมวิทยามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

สายสุรี จุติกุล. ครอบครัวไทยในสองศตวรรษข้างหน้า สะพานทอดสู่นาคตเมืองไทยในปี 2500. กรุงเทพฯ : ชัคเชสมิเดีย, 2539.

สาวตรี ทยานศิลป์. อิทธิพลครอบครัวต่อความภาคภูมิใจในตนเองของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544). กรุงเทพฯ : ห.จ.ก. เม็ดทรายพรินติ้ง , ม.ป.ป.

สำนักงานวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ทิพนการพิมพ์, 2541

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่องพฤติกรรมอาการของครอบครัว. กรุงเทพฯ : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2541.

สุพัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2540.

เสาวภา วิจิตวาท. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคมกับพฤติกรรมดูแลตนเองของผู้ป่วยที่สูญเสียแขนขา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534.

อมเรศ สีลาอ่อน. “ ครอบครัวไทย : จะไปทิศทางใด.” รายงานพิธีเปิดปีครอบครัวสากล และ การประชุมสมัชชาแห่งชาติด้านครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ, 2537.

อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของนักเรียนวัยรุ่น. รายงานการวิจัยฉบับที่ 48 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533.

อัจฉรา เปรมปรือองเวส. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว – เก็บตัว ความเกรงใจและการพึ่งตนเองของนักเรียน ครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2516 ในวิทยาลัยครูภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2517.

อุทัย หิรัญโต. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, 2526.

Ayer and Bernruter. " A Study of the Relationship between Discipline and Personality Traits in Little Children. " **Journal o f Genetic Psychology.** 1937.

Carter, Good V. **Dictionary of Education.** New York : Mc Graw. Hill Book Company, 1973.

Horton, Paul B. and Hunt, Chester L. **Sociology.** New York : McGraw - Hill Book Company,1972.

Sear, Robert R. Maccolby, Eleanor E. and Lewin, Harry. **Pattern of child Rearing.** New York : Peterson and Company, 1957.

Mussen, Paul Henry and Conger, John Janeway. **Child Development and Personality.**
New York : Harper and Brother,1969.

Burgess, W. Ernest and Locke, J. **The Family.** New York : Van Nostrand, 1971.

Yamane, Taro. **Statistics an introductory analysis.** (2 nd ed.). Tokyo : John Weatherhill, 1970.

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

1. ผศ. สุพิศวง ธรรมพันทา	ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
2. ผศ. วัชร กล้วยนาทร	ภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
3. ดร. เปรมสุริย์ เชื้อมทอง	ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์
ราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางสาวเพ็ญศรี พุ่มเที่ยง
วัน /เดือน/ ปีเกิด	20 พฤษภาคม พ.ศ. 2512
ที่อยู่	47/3 หมู่ 5 ต. สวนหลวง อ. กระทุ่มแบน จ. สมุทรสาคร 74130

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2526 – 2530	มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 (ศิลป์ภาษา : อังกฤษ + ฝรั่งเศส) โรงเรียนปัญญาวรรคุณ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2531 - 2535	ปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ วิชาเอก สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา วิชาโท ภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี จ. ปัตตานี

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2539 – ปัจจุบัน	ครูแผนกประถมศึกษา โรงเรียนฐานปัญญา อ. ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2538 – 2539	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล โรงแรมแกรนด์พาลาส กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2535 – 2537	ครูแผนกประถมศึกษา โรงเรียนศึกษาสมบูรณ์อนุสรณ์ อ. หนองแขม กรุงเทพมหานคร